

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vybrané současné indonéské spisovatelky a jejich postoj k diskutovaným tématům
na přelomu**

20. a 21. století

*Selected indonesian contemporary women writers and their approach to topics
discussed at the turn of the 20. and 21. century*

OLOMOUC 2022, Bc. Barbora Lindnerová

Vedoucí diplomové práce: František Kratochvíl, MA. Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vybrané současné indonéské spisovatelky a jejich postoj k diskutovaným tématům na přelomu 20. a 21. století“ vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

.....

V Olomouci dne

.....

podpis

Anotace

Tato diplomová práce pojednává o vývoji dvou směrů indonéské ženské literatury, *sastra wangi* (voňavá literatura) a *fiksi Islam* (islámská fikce), které se objevily na konci 20. století a jejich hlavní tématice, která představuje boj proti patriarchální společnosti v rámci ženské emancipace. Autorky *sastra wangi* do svých děl zapojují témata sexuality a intimity ženského těla, autorky *fiksi Islam* se soustředí na prvky islámské víry a s ní související zahalování, nebo polygamií. Společně se pak věnují například vztahům, pornografii a reprodukčnímu zdraví. Teoretická část práce se zabývá popisem dvou zmíněných směrů ženské indonéské literatury na přelomu 20. a 21. století a čtyřmi díly vybraných současných indonéských autorek. Praktická část obsahuje podrobnější analýzu zmíněných děl se zaměřením na tematické prvky objevující se v původních dílech obou směrů. Cílem práce je zjistit, jaký je vývoj *sastry wangi* a *fiksi Islam*, zda se vybrané současné autorky do těchto směrů řadí a jak k zmiňovaným prvkům přistupují.

Jméno autora: Bc. Barbora Lindnerová

Jméno vedoucího práce: František Kratochvíl, MA. Ph.D.

Název práce: Vybrané současné indonéské spisovatelky a jejich postoj k diskutovaným tématům na přelomu 20. a 21. století

Počet stran: 96

Počet znaků včetně mezer: 178 375

Počet použitých pramenů: 51

Počet příloh: 8

Klíčová slova: ženská literatura, Indonésie, indonéská ženská literatura, indonéské spisovatelky, *sastra wangi*, *fiksi Islam*

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, Františkovi Kratochvílovi, MA, Ph.D., za jeho ochotu, trpělivost, cenné rady, připomínky a drahocenný čas, který práci věnoval. Také chci poděkovat Prof. Antonii Soriente za pomoc s výběrem knih.

Obsah

Ediční poznámka	8
Úvod.....	9
1. Fiksi Islam – Islámská fikce	13
2. Sastra wangi – Voňavá literatura	15
3. Laksmi Pamuntjak – Kitab Kawin (Kniha Manželství)	18
3.1. Obsah knihy Kitab Kawin	19
3.1.1. Rosa dan Empat lelaki – Rosa a čtyři muži.....	19
3.1.2. Azul Maya – Modrá Maya	21
3.1.3. Sarah: Selingkuh untuk mencintai dengan lebih baik – Nevěra pro lepší milování	22
3.1.4. Celine a Isabel: Istri abangku – Bratrova manželka.....	23
3.1.6. Kisah Mukaburung –Mukaburungčin příběh	26
3.1.7. Lila: Sang pemuja – Ta oddaná.....	27
3.1.8. Sofia: Pembunuhan pukul delapan malam – Vražda v osm večer	28
3.1.9. Penjara Esmeralda – Vězenkyně Esmeralda	30
3.1.10. Anna dan partner anaknya – Anna a přítel její dcery	30
3.1.11. Amira, Citra, Hesti, Nisa: Asrama Korea – Korejská ubytovna	31
4. Feby Indirani – Memburu Muhammad (Hon na Muhammada)	34
4.1. Obsah knihy Memburu Muhammad.....	35
4.1.1. Rahasia rumah kami – Tajemství našeho domu.....	35
4.1.2. Suara menggemparkan – Šokující zvuk	36
4.1.3. Sebuah eksperiment – Experiment	37
4.1.4. Bakso terenak di dunia – Nejlahodnější masové kuličky na světě.....	38
4.1.5. Pengincar perempuan Tuantu – Pronásledovatel žen v Tuantu	38
4.1.6. Hidup kedua kiai Zahid – Druhý život učence Zahida.....	39
4.1.7. Berebut Jenazah – Boj o tělo nebožtíka	40
4.1.8. Umi Shalihah dimadu lagi – Znovu nahrazená Umi Shalihah	41
4.1.9. Laut, ayah dan sang putri – Moře, otec a dcera.....	41
4.1.10. Dia bertanya tentang Tuhan – Ptá se na Boha.....	41
4.1.11. Kisah cinta Azazil – Azazilův příběh lásky	42
4.1.12. Tiada pandemi di Tuantu – V Tuantu není žádná pandemie.....	42
4.1.13. Memburu Muhammad – Hon na Muhammada	43
4.1.14. Siap, pemain pertama? – Jsi připravený, první hráči?.....	44

4.1.15.	Tiada pandemi di Tuantu (2) – V Tuantu není žádná pandemie (2)	45
4.1.16.	Rumah Hef – Hefův dům	46
4.1.17.	Melukis Tuhan – Kreslení Boha.....	47
4.1.18.	Suatu pagi di hidup Jibril – Jednoho rána v Jibrilově životě	47
4.1.19.	Heikayat kota – Kronika města	47
5.	Intan Paramaditha – Gentayangan (Putování).....	50
5.1.	Obsah díla Gentayangan	51
5.1.1.	New York	52
5.1.2.	San Francisco	54
5.1.3.	Los Angeles	54
5.1.4.	Tijuana.....	55
5.1.5.	Berlín	56
5.1.6.	Lima	58
5.1.7.	Amsterdam	58
5.1.8.	Haarlem	59
6.	Soe Tjen Marching – Dari Dalam Kubur (Ze záhrobí).....	60
6.1.	Obsah knihy Dari Dalam Kubur	60
6.1.1.	Karla	60
6.1.2.	Matka.....	62
6.1.3.	Papa	65
6.1.4.	Metamorfosa – Přeměna.....	66
6.1.5.	Laire	66
7.	Praktická část	68
7.1.	Metodologie a cíl	68
7.2.	Reprodukční zdraví.....	68
7.3.	Milostné a rodinné vztahy	71
7.4.	Polygamie	77
7.5.	Zahalování žen v islámu	79
7.6.	Pornografie	80
7.7.	Ženské tělo.....	82
7.8.	Výsledky analýzy	84
Závěr.....	86
Resumé	89
Seznam pramenů	90
Tištěné zdroje	90

Elektronické zdroje.....	92
Seznam obrázkových příloh	95

Ediční poznámka

Cizojazyčné zdroje a úryvky knih jsou přeloženy autorkou práce.

Zdroje jsou uvedeny v citační formě ČSN ISO 690.

Úvod

Cílem úvodu je přiblížit vývoj ženské literatury v Indonésii v souladu se společností.

Historicky byla ženská literatura pro podřadné postavení většinou ignorována a nespadala do literárního kánonu. Břemeno ženské literatury tedy spočívá v kategorizaci a vytvoření oblasti studia pro historií marginalizovanou skupinu autorek a prostřednictvím psaní prozkoumávat jejich životy, přičemž zaujímaly tak jedinečný sociopolitický prostor ve své kultuře. Předtím, než byly vystavěny ženské literární školy a vědci začali zkoumat dál ženskou literaturu, byly to většinou samy ženy, které bojovaly za rozvoj a zachování ženské literární tradice.¹ I přesto byla tato díla většinou kritizována mužskými autory. Ženské spisovatelky však bojovaly dál a mužské kritiky satiricky zakomponovaly do svých děl nebo začaly používat mužské pseudonymy, aby se vyhnuly kritice a také aby přilákaly více čtenářů opačného pohlaví. To se týká například i slavné novodobé spisovatelky J.K. Rowling, která pod svým pravým jménem Joanne Rowling nedokázala zaujmout tolik čtenářů, jako po používání pseudonymu. Z toho plyne, že přestože dnes platí svoboda ženských práv, stále dochází ke kategorizaci a ženská literatura je muži často opomíjena.² Indonésie není výjimkou.

Indonéskou literární historii lze vysledovat od konce 19. století, kdy probíhal rozkvět tiskového a vydavatelského průmyslu ve Východní Indii a začaly se vydávat časopisy, noviny, knihy a různé publikace. Tyto tiskoviny byly psány zejména v malajštině a byly vydávány institucí s názvem *Commissie voor de Volklectuur*, zřízenou holandskou koloniální vládou v roce 1908, která byla v roce 1917 přejmenována na *Balai Pustaka*.³ Toto vydavatelství je v Indonésii dodnes a po dobu svého působení hraje velkou roli, co se týče budování indonéského národa.⁴

V psaní se angažovali zejména spisovatelé holandské národnosti a čínského etnika Tionghoa, objevily se dokonce i ženské spisovatelky tohoto etnika, kritizující patriarchální společnost⁵. Ke slovu se však dostali i Javánci a Malajci. Například spisovatel Marco Kartodikromo a jeho román *Matahariah* (Sluneční svět), ve kterém popisuje ekonomické a

¹ RIVERA, Adrienne. *The History and Importance of Women's Literature* [online]. 12.04.2020 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://blog.bookstellyouwhy.com/the-history-and-importance-of-womens-literature>).

² HOWELL, Samantha. *The Evolution of Female Writers: An Exploration of Their Issues and Concerns from the 19th Century to Today*. University of Hawaii at Hilo HOHONU, 2015, 13., ss. 23-25.

³ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020. ISBN 9783947729227, s. 14.

⁴ *Tentang Perusahaan* [online]. [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://balaipustaka.co.id/?page_id=28.

⁵ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020, ss. 17–18.

politické násilí koloniální vlády, za což byl následně odsouzen k trestu smrti⁶. Toto chování holandské vlády vůči kritice naznačuje cenzuru.

Zmíněné spisovatelky etnické skupiny Tionghoa následovala na konci 19. století indonéská ženská hrdinka Kartini, pocházející ze šlechtické rodiny. Uvědomovala si, že ženy v Indonésii neměly dobré postavení a většina z nich neměla ani nárok na vzdělání. Na to si Kartini stěžovala své nizozemské přítelkyni, se kterou si posílala dopisy. Na základě tohoto uvědomění založila v Indonésii školy za účelem vzdělání domorodých žen nižší třídy, aby měly nárok na zlepšení postavení ve společnosti. Po její smrti byly dopisy shromážděny a v roce 1922 je vydalo nakladatelství *Balai Pustaka*.⁷

Boj proti patriarchální společnosti v Indonésii pokračoval ve 30. letech 20. století, kdy se snažily navázat na úspěchy zahraničních feministek spisovatelky Selasih dílem *Kalau Tak Untung* (Kdyby nebyl šťastný) a Hamidah, jež napsala dílo *Kehilangan Mestika* (Ztracené kouzlo). Hrdinky obou děl jsou plné zklamání a utrpení a bojují za emancipaci.⁸ V rámci boje za zlepšení ženského postavení psala Selasih dokonce dopisy do sumaterského tisku, kde vyjadřovala potřebu o zastoupení žen v tamním parlamentu.⁹ Ženy tak začaly projevovat své názory a kritiky kromě knih v tisku, zejména pak v časopisech.

Po vyhlášení nezávislosti v roce 1945 zanikla cenzura, což vedlo ke svobodě tisku a obrovskému literárnímu rozmachu, kdy soupeřily o vyjádření nacionalismus, komunismus a náboženské ideologie. Jednalo se o jedno z nejdynamičtějších literárních období v Indonésii. Co se týče ženské literatury, stále se vyjadřuje kritika postavení žen hlavně skrze noviny, časopisy a nově i eseje.

Snahu o zlepšení vzdělání, pracovních podmínek a celkového postavení pro ženy nižší třídy projevilo ženské levicové hnutí založené v roce 1950, *Gerakan Wanita* (Ženské hnutí), zkráceně *Gerwani*. Mnoho členek této organizace se angažovalo i v politice, kde se většinou přidaly ke komunistické straně.¹⁰

⁶ MURRAY, Jeremy A.; NADEAU, Kathleen (ed.). *Pop Culture in Asia and Oceania*. ABC-CLIO, 2016. ISBN 9781440839900 ss. 101-102.

⁷ RAHMAWATI, Fiqih. *Rangkuman Perjuangan RA Kartini: Biografi, Emansipasi Perempuan, dan Hari Kartini* [online]. 21.04.2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.kompas.tv/article/281881/rangkuman-perjuangan-ra-kartini-biografi-emansipasi-perempuan-dan-hari-kartini?page=3>.

⁸ HANIAH, Haniah. *Perjuangan Emansipasi Wanita yang Naif dalam Kalau Tak Untung dan Kehilangan Mestika*. 2015, s. 149.

⁹ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020, s. 18.

¹⁰ WIERINGA, Saskia E. *Two Indonesian women's organizations: Gerwani and the PKK*. *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, 1993, 25.2: ss. 17-20.

Když došlo v roce 1965 k převratu a následným nepokojům, kdy bylo zabito více než půl milionu obyvatel komunistického přesvědčení – včetně členek *Gerwani* – byli všichni komunističtí, levicoví a spisovatelé čínského původu zakázáni. Z toho plyne již druhá literární cenzura na území Indonésie.¹¹

V období Nového řádu, jak se nazýval režim prezidenta Suharta, vzkvétala ekonomika a byla podporována střední třída.¹² Naopak se ale ještě více zhoršilo postavení žen ve společnosti. Prezident Suharto totiž výrazně inklinoval k jávské společnosti. V tradiční jávské společnosti – i literatuře – byla ženská role představována jako pečující o domácnost, žena také musela být jemná, věrná, neposkvrněná a také přitažlivá.¹³ Tyto sociální očekávání spolu s pocitem podřízenosti tedy přišly i v polovině 20. století, kdy začal feminismus v ženské literatuře dominovat.

Jednou z nejdůležitějších indonéských autorek, která je pokládána za průkopnici indonéské ženské feministické literatury, je Nh. Dini. Svá díla začala publikovat okolo roku 1956, a přestože bylo velmi těžké se uživit jako spisovatelka země třetího světa, měla odhodlání a psala jeden román za druhým. Často kritizovala konvenční postoje a zvyklosti¹⁴, hrdinky v jejich románech ve většině případů bojují proti patriarchátu, zatímco zažívají různé tragédie a utrpení. Právě díky těmto tématům si Nh. Dini vysloužila označení feministické spisovatelky.¹⁵ Příkladem může být jeden z jejích nejznámějších románů, *Pada Sebuah Kapal* (Na lodi), který vypráví příběh o tanečnici Sri a jejím milostném životě – nejdřív zahyne její milenec a poté prožije nešťastné manželství.¹⁶

Přední feministickou básnířkou publikující v 70. letech minulého století je Toeti Heraty, která ve svých básních podporovala boj za ženskou emancipaci.¹⁷ Toeti Heraty vystudovala psychologii a filozofii a byla členkou, později i předsedkyní, *Institut Kesenian Jakarta* (Umělecký Institut v Jakartě). Dodnes je řazena mezi nejvýznamnější indonéské básníky.

¹¹ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020. ISBN 9783947729227, ss. 14–15.

¹² Ibid,

¹³ ARNEZ, Monika; DEWOJATI, Cahyaningrum. *Sexuality, morality and the female role: Observations on recent Indonesian women's literature*. *Asiatische Studien/Études Asiatiques*, 2010, 64.1: 7-38., ss. 9-10.

¹⁴ ALLEN, Pam, *Nh. Dini, Dictionary of Literary Biography*, Gale, Cengage Learning, David Smyth (ed), Miami USA, pp. 35-38, ISBN 978-0-7876-8166-1 (2009), ss. 3–4.

¹⁵ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020, s. 16.

¹⁶ ALLEN, Pam, *Nh. Dini, Dictionary of Literary Biography*, Gale, Cengage Learning, David Smyth (ed), Miami USA, pp. 35-38. ISBN 978-0-7876-8166-1 (2009) s. 13.

¹⁷ SURYAMAN, Maman; NURHADI, B. W.; LILIANI, Else. *Sejarah sastra indonesia berperspektif gender*. Leutikaprio, 2012, ISBN: 978-602-225-440-9, s 158.

Patriarchální společnost kritizuje například v díle *Mimpi dan Pretensi* (Sny a Předsudky), vydaném v roce 1983.¹⁸

Další feministickou spisovatelkou 70. let, která stojí za zmínku, je Marga T., původem z Číny, která vystudovala medicínu, což se projevuje v některých z jejích děl. Například v jejím nejznámějším díle *Karmila*, pojednávajícím o stejnojmenné studentce medicíny, ve kterém se objevují motivy drog, znásilnění a nechtěného otěhotnění. Tématika této knihy byla jednou z nejtabuizovanějších tehdejší doby.¹⁹ Autorka Mira W., která je také původem z Číny a rovněž vystudovala lékařství, začala v 70. letech publikovat povídky do časopisů *Femina*, *Kartini* a *Dewi*. Roku 1977 začala psát romány. Hlavní hrdinky v jejích dílech většinou představují problémy moderní indonéské ženy, která usiluje o nezávislost.²⁰ Tyto dvě autorky otevřely směr *sastra pop* (Populární literatura), jež se vyznačuje choulostivějšími tématy, které ale nijak nezasahují do morálky.²¹

Na konci 90. let se začaly formovat nové dva proudy ženské literatury, jež kritizují patriarchální společnost a reagují na veřejně debatovaná témata – *sastra wangi* (voňavá literatura), která se vyznačuje otevřeností vůči sexualitě a intimitě ženského těla a *fiksi Islam* (islámská fikce), jejímž hlavním tématem je náboženská moralita. Dohromady se oba proudy zabývají ženskou rolí ve společnosti a zobrazují společensky diskutovaná témata – pornografii, vztahy nebo reprodukční zdraví. Islámská fikce se pak zabývá zahalováním žen a polygamií, voňavá literatura intimitou ženského těla.

Charakteristice těchto dvou proudů, tedy islámské fikce a voňavé literatury, se práce věnuje v prvních dvou kapitolách. Následně naváže synopsemi čtyř děl současných autorek – *Kitab Kawin* (Kniha Manželství, 2021) od autorky Laksmi Pamuntjak, *Memburu Muhammad* (Hon na Muhammeda, 2020) spisovatelky Feby Indirani, *Gentayangan* (Putování, 2017) od Intan Paramaditha a *Dari dalam kubur* (Ze Záhrobí, 2020) autorky Soe Tjen Marching. V praktické části proběhne analýza výše zmíněných debatovaných témat ve vybraných dílech.

Cílem této práce je systematické srovnání a analýza čtyř *čerstvých* literárních děl indonéských ženských autorek na dvou úrovních. V první úrovni se budeme zabývat jejich vztahem ke dvěma hlavními proudům indonéské ženské literární tvorby, tedy *sastra wangi* a *fiksi islam*. V druhé úrovni analyzujeme tematiku těchto děl a přístup autorek k této tématice.

¹⁸ HANDAYANI, Rizqi. *Sastra Feminis Indonesia: Dulu dan Kini*, s. 16.

¹⁹ *Karmila* [online]. [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/1761041.Karmila>

²⁰ HANDAYANI, Rizqi. *Sastra Feminis Indonesia: Dulu dan Kini*, s. 13.

²¹ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020, s. 170.

1. Fiksi Islam – Islámská fikce

V 80. letech 20. století, kdy došlo k obnovení islámského myšlení a jeho rozvoji společně s javánským úpadkem, se staly populárními islámské příběhy. Byly psány mladými studenty právě za účelem šíření islámu. V roce 1997 bylo založeno hnutí *Forum Lingar Pena* (Fórum kruhových per), zkráceně FLP, což je skupina producentů islámských textů, která má za úkol šířit islámské učení.²² Postupem času se z těchto textů a příběhů stala islámská beletrie zaměřená na mladé dospívající čtenáře, ve které se píšou příběhy nabádající k správnému chování v souladu s islámským učением.²³ Skrze tyto příběhy začaly ženy postupně ventilovat svou nespokojenost s pozicí ženy v islámu, čímž se otevřel proud *fiksi Islam*.²⁴

Následně budou představeny čtyři autorky tohoto směru a jeden mužský autor, jehož dílo se tematicky řadí k *fiksi Islam*.

Titis Basino P. I. započala svou kariéru na střední škole a kromě pomlky, kdy pracovala jako letuška a k psaní se vrátila kolem roku 1980, je aktivní i v současnosti. Její díla většinou staví ženy do pozice oběti, která však vede k „sebeposílení“. Hlavní hrdinky podporují své muže k úspěchu a hrají tak v manželství důležitou roli, muži je ale také často zneužívají a jsou nevěrní. Přesto Basino silně odmítá sexualitu jako součást svých děl. Tvrdí, že sexualita patří do soukromé sféry, ne do knižní tvorby. Vztahy ve svých dílech popisuje velmi romanticky a intimně, například v jejím románu o platonické lásce *Rumah K. Seribu* (Dům z Tisícova).²⁵

Ratna Indraswari Ibrahim patří navzdory svému postižení, kdy není schopna psát a texty svých děl diktuje asistentce, mezi nejpłodnější muslimské spisovatelky. Svou tvorbu započala během 70. let a od té doby napsala více než 300 děl. Hlavní hrdinky jejich děl jsou především ženy, které sama zná. Věřící, že její díla pomáhají formovat ženská hnutí, neboť fungují také jako protimluva maskulinity, která je zakořeněna v indonéském veřejném diskurzu. Příkladem může být román *Lemah Tanjung* (Městský park *Lemah Tanjung*), kde ženské postavy odolávají nucené nadvládě nad nimi.²⁶

²² ROHIM, Rohim. *Penelusuran Ideologi Dalam Novel Ayat-Ayat Cinta: Sebuah Analisis Tematis dan Estetis*. *Jurnal Pendidikan dan Kebudayaan*, 16.5: ss. 600–603.

²³ ARNEZ, Monika. *Dakwah by the Pen: Reading Helvy Tiana Rosa's Bukavu*. *Indonesia and the Malay World*, 2009, 37.107: ss. 45–47.

²⁴ ARNEZ, Monika; DEWOJATI, Cahyaningrum. *Sexuality, morality and the female role: Observations on recent Indonesian women's literature*. *Asiatische Studien/Études Asiatiques*, 2010, 64.1: 7–38., ss. 30–31.

²⁵ ARIMBI, Diah Ariani. *Reading contemporary Indonesian Muslim women writers: Representation, identity and religion of Muslim women in Indonesian fiction*. Amsterdam University Press, 2009, ISBN: 9789089640895, ss. 88–89.

²⁶ *Ibid*, ss. 90–92.

Abidah El Khalieqy patří na rozdíl od předchozích dvou autorek do novější generace a její díla se začala objevovat až po roce 1990. Kromě toho, že je prozaička a básnička, je členkou několika feministických skupin. Ve svých dílech kritizuje patriarchální společnost a zabývá se problémem ženského postavení. Například v díle *Perempuan Berkalung Sorban* (Žena s Turbanem) se zabývá otázkou ženského práva na vzdělání a reprodukci. Ve svých textech také řeší téma potratu.²⁷

Helvy Tiana Rosa je kromě spisovatelky i předsedkyní FLP. Její díla se soustředí na zachování náboženské identity mladých muslimských žen, Rosa v nich hlásá lásku k Bohu a zároveň vyjadřuje obavy ze sociálních problémů. Příkladem je sbírka *povidek Sebab Sastra yang Merenggutku dari Pasrah* (Kvůli Literatuře, která mě odvádí od kapitulace).²⁸ Stejně jako její předchůdkyně kritizuje projevy sexuality v dílech a označuje je za nemorální. Díky odmítání sexuality se islámská beletrie neseťkává s téměř žádnou kritikou.²⁹

Přestože v islámské fikci dominovaly ženy, stejnou tematikou se zabývají i někteří mužští autoři. Jedná se například o spisovatele Habiburrahman El Shirazy a jeho dílo *Ayat-Ayat Cinta* (Verše lásky). Tato kniha se zabývá mimo jiné i polygamií a s ní pojícím se zacházením s ženami v islámu.³⁰

V této kapitole byla shrnuta tematika literárního proudu *fiksi Islam*, který klade důraz na morální chování v islámu a zabývá se roli ženy v tomto náboženství. V příští kapitole bude charakterizován literární směr *sastra wangi* a taktéž budou zmíněny jeho přední představitelky.

²⁷ Ibid, ss. 94-97.

²⁸ Ibid, ss. 99–102.

²⁹ ARNEZ, Monika. *Dakwah by the Pen: Reading Helvy Tiana Rosa's Bukavu. Indonesia and the Malay World*, 2009, 37.107: ss. 47-48.

³⁰ ROHIM, Rohim. *Penelusuran Ideologi Dalam Novel Ayat-Ayat Cinta: Sebuah Analisis Tematis dan Estetis. Jurnal Pendidikan dan Kebudayaan*, 16.5: s. 612.

2. Sastra wangi – Voňavá literatura

Sastra wangi se objevila konkrétně v roce 1998, kdy padla vláda Nového řádu a skončila cenzura. Při té příležitosti se obrátili umělci proti konzervatismu a začali ve svých dílech věnovat pozornost tabuizovaným tématům. Voňavá literatura se zajímá zejména o téma sexuality, což vedlo k vlně kritiky za porušení společenské normy a morálky. Autorky píšící o těchto tématech byly často označovány jako „sexy“ a „voňavé“, což odkazuje na jejich vzhled a zároveň dává najevo, že krásné spisovatelky nemůžou být schopné napsat kvalitní literaturu. Toto označení bylo spisovatelkami kritizováno a odmítáno.³¹

Nyní bude popsán počáteční vývoj a charakteristika *sastra wangi*, také budou představeny hlavní autorky tohoto proudu.

Éru Voňavé literatury otevřel román *Saman* autorky Ayu Utami, který byl vydán v roce 1998, těsně před pádem tehdejší vlády, a pojednává o humanistických otázkách proti dogmatům, morálce, politice a sexualitě. Jak již bylo řečeno, největším tématem voňavé literatury je sexualita a s ní související ženské tělo. Tematizace ženského těla a sexuality byla opakovaně kritizována, ale ve výsledku přijata s tím, že o obou píšou samy ženy, a tudíž je tematizace přijatelnější, než kdyby ženské tělo a sexualitu popisovali mužští autoři.³² Tělo bylo během minulého režimu spojeno s vulgárností a nemorálností³³, přestože byla sexualita jedním z největších témat tradiční jávské literatury.³⁴ Autorčina otevřenost podpořila a motivovala další spisovatelky k psaní o podobné tematice.³⁵

Příkladem je Djenar Maesa Ayu, pocházející z filmařské rodiny, jež se proslavila zejména svou sbírkou povídek *Mereka Bilang, Saya Monyet!* (Říkají, že Jsem Opice!), která je dokonce zfilmovaná. Krátké povídky jsou zaměřeny na ženskou sexualitu a vztahy s muži. Vzhledem k charakteru této sbírky je Ayu považována za velmi vulgární, ale zároveň odvážnou.³⁶

³¹ ARNEZ, Monika; DEWOJATI, Cahyaningrum. *Sexuality, morality and the female role: Observations on recent Indonesian women's literature*. *Asiatische Studien/Études Asiatiques*, 2010, 64.1: 7-38., s. 11.

³² KRISTANTO, Rony Chandra. *SASTRA DAN EROTISME: Kajian Teologis Terhadap Aspek Seksualitas dalam Sastra Kontemporer Indonesia*. *Gema Teologi*, 2009, 33.1., ss. 3-4.

³³ BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020, s. 163.

³⁴ KRISTANTO, Rony Chandra. *SASTRA DAN EROTISME: Kajian Teologis Terhadap Aspek Seksualitas dalam Sastra Kontemporer Indonesia*. *Gema Teologi*, 2009, 33.1., s. 5.

³⁵ HANDAYANI, Rizqi. *Sastra Feminis Indonesia: Dulu dan Kini*, s. 15.

³⁶ WIYATMI, Wiyatmi: *KIPRAH PEREMPUAN DALAM PENULISAN SASTRA INDONESIA 2000-AN*, 2008, s. 6.

Dalšími významnými autorkami tohoto směru jsou Dewi Lestari, Dinar Rahayu nebo Nova Riyanti Yusuf.³⁷ Zapojila se i již zmíněná Toeti Heraty s dílem *Calon Arang*³⁸: *Perempuan Korban Patriarki* (Calon Arang: Ženská Oběť Patriarchátu).

Na základě výše charakterizovaných literárních proudů lze vyvodit, že oba směry bojují proti mužské nadvládě. Oba se zabývají vztahy a reprodukčním zdravím. Proudů se názorově shodly i v době rozhodování o pornografickém zákonu roku 2006, který měl v úmyslu kromě úplného vymýcení pornografie v Indonésii i úplné odstranění nahoty nebo milostných projevů na veřejnosti pod hrozbou vysoké pokuty³⁹. Rozdílná tematika je udána především náboženstvím, kdy autorky islámské fikce probírají témata související s rolí ženy v islámu, například zahalování nebo polygamií. Voňavá literatura se zase nebojí psát bez okolků o sexualitě a intimitě ženského těla.

Následují synopse čtyř děl současných vybraných autorek, které poskytnou vhled do jejich tematiky, která bude později analyzována v praktické části.

Obr. 1 Laksmi Pamuntjak **Obr. 2** Obal knihy *Kitab Kawin* (2021)

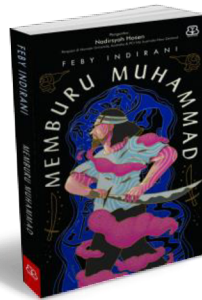
³⁷ ARNEZ, Monika; DEWOJATI, Cahyaningrum. *Sexuality, morality and the female role: Observations on recent Indonesian women's literature*. *Asiatische Studien/Études Asiatiques*, 2010, 64.1: 7-38., s. 11.

³⁸ Calon Arang je postava čarodějnice z tradičního javánského a balijského folkloru.

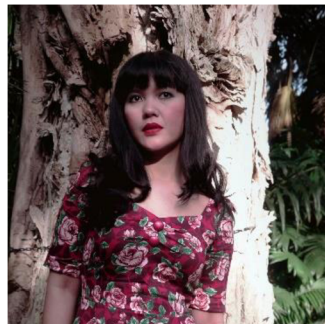
³⁹ ALLEN, Pamela. (2007). *Challenging Diversity?: Indonesia's Anti-Pornography Bill*. *Asian Studies Review*. 31, s. 102.

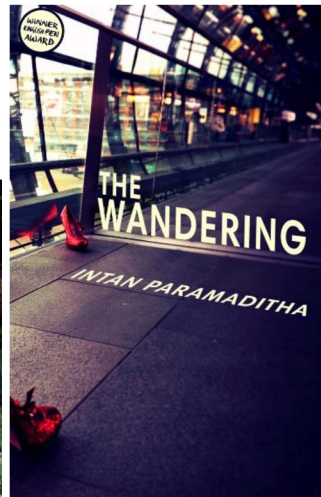
Obr. 3 Feby Indirani

Obr. 4 Obal knihy *Memburu Muhammad* (2020)

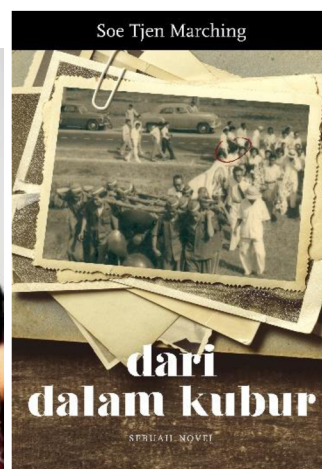
Obr. 5 Intan Paramaditha

Obr. 6 Obal anglické verze knihy *Gentayangan* (2017)

Obr. 7 Soe Tjen Marching

Obr. 8 Obal knihy *Dari Dalam Kubur* (2020)

3. Laksmi Pamuntjak – Kitab Kawin (Kniha Manželství)

Laksmi Pamuntjak je oceňovaná indonéská spisovatelka, básnířka, esejistka a mezinárodní novinářka. Zabývá se ale i gastronomií, napsala například *Jakarta Good Food Guide* (Průvodce dobrým jídlem po Jakartě).⁴⁰

Tématiku svých děl však zaměřuje spíše vážnějším směrem, věnuje se kupříkladu vztahu mezi muži a násilím, o čemž píše v románu s názvem *Perang, Langit dan Dua Perempuan* (Válka, Nebe a Dvě Ženy), masovému zabíjení v Indonésii roku 1965, které popisuje v díle *Amba*, nebo síle cenzury a netolerance v Indonésii v knize *Kekasih Musim Gugur* (Milovník Podzimu) a podobně. Její díla jsou překládána do řady jazyků a Pamuntjak za ně získala mnoho ocenění, například německou *Literaturpreis* nebo singapurskou *Book Award for Best Literary Work*. Je zvána na literární čtení a diskuze po celém světě a přednáší jako host na nejprestižnějších světových univerzitách.⁴¹

Slovo „*kitab*“ pochází z arabštiny a znamená „kniha“ nebo „písmo“, „svatá kniha. „*Kawin*“ v indonéštině nese význam „manželský“, „svatební slib“, ale může se jednat i o „pohlavní akt“. Tato kniha znázorňuje krutý i něžný svět, ve kterém se odkrývá touha, zvrácenost a to, jak je tento svět pro ženy těžký.⁴² *Kitab kawin* je soubor povídek – jedenáct příběhů s ženami v hlavní roli.

Hrdinky této knihy jsou různých společenských postavení, náboženských vyznání a zaměstnání. Setkáváme se s prodavačkami, umělkyněmi, instruktorkami jógy i „zámožnými paničkami“. Každá z nich prožívá ve svém životě útrapy – některé z nich jsou podváděny, znásilněny, obětmi domácího násilí, jiné se zamilují do manželky svého bratra nebo jsou nuceny uzavřít dětský sňatek. Rozmanitá jsou také místa, na kterých se příběhy odehrávají. V knize se objeví například Jakarta, venkovská oblast střední Jávy, nebo dokonce vnitrozemí ostrova Buru, který je známý pro věznění politických zajatců po státním převratu roku 1965^{43, 44}. Laksmi Pamuntjak popisuje hrdinky příběhu jako zlomené, osamělé a opuštěné duše, zraněná

⁴⁰ Laksmi Pamuntjak [online].

⁴¹ Ibid.

⁴² PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, ISBN: 9786020654980, s. 3.

⁴³ SETIAWAN, Ken. *Blessings from Buru* [online]. 24.6.2015 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z:

<https://www.tribunal1965.org/en/blessings-from-buru-by-ken-setiawan/?fbclid=IwAR3szp5aCXvITnSa3AKDmR03KxyotyirpwUodYqSBlofux7cUG87PssgqC4>

⁴⁴ *KITAB KAWIN (EDISI IWD)* [online]. 2021 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z:

<https://laksmipamuntjak.com/books/kitab-kawin-edisi-khusus-international-womens-day>

a spoutaná těla, které jsou však vzpurné, svobodné, a tak odvážné, že si dokážou tyto manželské zákony přeformulovat podle sebe.⁴⁵

3.1. Obsah knihy Kitab Kawin

V následujících podkapitolách budou napsány synopse jednotlivých povídek.

3.1.1. Rosa dan Empat lelaki – Rosa a čtyři muži

První kapitola vypráví o Rose, ženě žijící na vysoké noze v Jakarta. Příběh začíná posezením Rosy a vypravěčky v kavárně, kdy se Rosa svěří, že měla během jednoho dne pohlavní styk se čtyřmi muži. Čtenář se vzápětí seznámí s její situací – Rosin manžel má druhou – neoficiální – manželku v Bandungu, a protože byla Rosa neustále sama doma, tak si našla tři milence. Vypravěčka v kapitole vtipně popisuje, jak geniálním způsobem si hlavní hrdinka plánuje, aby se o sobě vzájemně nedozvěděli:

<p>Kehidupan Rosa memang rumit, lebih rumit ketimbang film Perancis, bahkan dalam narasinya yang terkesan ia tabah-tabahkan demi efek.</p> <p>Coba simak: Rosa punya seorang suami dan dua pacar. Pacar 1 sudah beristri, Pacar 2 masih lajang. Suami Rosa (S) punya dua istri: Rosa yang pertama, yang satu lagi istri siri. Rosa dan Pacar 1 (P1) tinggal di Jakarta. S resminya tinggal di Jakarta, tapi lebih sering di Bandung, di tempat istri sirinya. Pacar 2 (P2) tinggal di Bandung, tapi sering ke Jakarta.</p> <p>Situasi yang cukup pelik dan membutuhkan logistik yang rapi. Untungnya Rosa cukup disiplin. Ia punya seperangkat peraturan. Satu, ia tetap bertahan dengan dua ponsel. „Lebih dari dua malah ribet,“ katanya.</p> <p>Dua, ia tak pergi ke tempat-tempat yang pernah ia kunjungi bersama suaminya. Jika</p>	<p>Rosin život je vskutku komplikovaný, komplikovanější než ve francouzském filmu, navíc své vyprávění jistě pro efekt příkrášluje.</p> <p>Třeba tady: Rosa má manžela a dva milence. Milenec 1 je ženatý, milenec 2 je stále svobodný. Manžel Rosy (M) má dvě manželky: jako první Rosu, potom ještě neoficiální manželku. Rosa a milenec 1 (M1) žijí v Jakarta. M žije oficiálně v Jakarta, ale častěji je v Bandungu, kde bydlí jeho neoficiální manželka. Milenec 2 (M2) žije v Bandungu, ale často jezdí do Jakarta.</p> <p>Situace je poměrně komplikovaná a vyžaduje řádnou organizaci. Naštěstí je Rosa dostatečně disciplinovaná. Má seznam pravidel.</p> <p>Zprvé, má dva telefony.</p> <p>„Více než dva jsou ještě složitější,“ říká.</p>
--	--

⁴⁵ Ibid.

<p>P2 sedang berkunjung ke Jakarta dan Rosa sedang kangen, ia akan melepon P1 dan bilang, <i>Maaf sayang, aku gak bisa ke mana-mana, suamiku gak enak badan nih</i>. Kalau ia sedang kangen P1 dan tak terlalu kangen P2, ia juga akan mengatakan hal yang sama pada P2: <i>Kita ketemu lain kali, ya. Kasihan suamiku, dia lagi kecapekan</i>. Jika ia bermalam di luar kota dengan salah satu pacar, menjelang malam ia akan bilang pada pacar satunya: <i>Duuuh, aku gak enak badan nih, aku mau tidur cepat, HP aku matikan yaaa</i>.</p> <p>Lucunya, baik P1 maupun P2 hampir tak pernah protes. Barangkali mereka berpikir: <i>Daripada dihajar suami orang, gue mending manut aja</i>.⁴⁶</p>	<p>Zadruhé, nechodí na místa, která už navštívila s manželem. Když M2 navštíví Jakarta a Rosa ho chce vidět, zavolá M1 a řekne, <i>Promiň zlato, nikam nemůžu, manžel se necítí dobře</i>. Když jí chybí M1 a M2 zase tak ne, řekne mu stejnou věc: <i>Potkáme se jindy, jo. Chudák můj manžel je unavený</i>. Pokud stráví noc mimo město s jedním z milenců, řekne stejný večer tomu druhému: <i>Ach jooo, dneska se necítím dobře, chci jít brzo spát, vypínám si mobil, joooo</i>.</p> <p>Vtipné je, že M1 ani M2 nikdy neprotestovali. Možná si říkají: <i>Radši poslechnu, než aby mě zmlátil něčí manžel</i>.</p>
--	--

Následujících několik měsíců o sobě nedá Rosa vypravěčce vědět a když se opět sejdou v kavárně, je Rosa úplně jiná. Změnila styl stravování, oblékání a make-upu, začala sportovat a zajímat se o politiku a duchovno, vyhýbala se nákupním centřům a celé dny jen seděla v botanické zahradě města Bogor a psala básně. Uvědomovala si, že je osamělá a jak se často ponižuje a doprošuje, aby ji měl někdo rád. Jejího manžela zajímá pouze druhá manželka, milenec číslo jedna je sebestředný politik, navíc, jak je psáno v úryvku, také ženatý, milenec číslo dva je spíše zaměřený na práci, k tomu je jiného náboženského vyznání a milence číslo tři zajímaly kromě Rosy i ostatní ženy v Jakartě.

Když byla jednoho dne sama doma, řekla si, že zkusí experiment, kdy pošle všem milencům zprávu, ve které je zve k sobě domů. Následující dny ani jeden z nich nepřišel a když se vrátil domů manžel, zklamal ji, že pro ni zapomněl přivést slibovaný dárek. To už Rosa nevydržela a od svého dosavadního života se distancovala.

⁴⁶ PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, s. 10-11.

Zvrat ale nastal, když měla podezření, že je těhotná. Přestože nevěděla, s kým dítě čeká těšila se na něj. Když se opožděná menstruace objevila, Rosa plakala a cítila se jako matka, která přišla o dítě.

Povídka končí posledním setkáním vypravěčky a Rosy, kdy se Rosa chovala neobvykle tiše a působila velmi zlomeně a bez života.

3.1.2. Azul Maya – Modrá Maya

Druhá povídka vypráví příběh dívky Mayi odehrávající se na východojávském venkově.

Kapitola začíná uvedením do situace – Maya byla v dětství znásilňována svým otcem, který je za tento čin ve vězení, kde mu však díky konexím snížili trest a dostal směšnou finanční pokutu. Její matka nemohla snést tolik pozornosti, které se jí kvůli incidentu dostalo ve vesnici, a tak se s Mayinými sourozenci odstěhovala pryč. O Mayu se starala pouze její teta Lia Mintaraso, přičemž její manžel Hadi, hlava vesnice, nebyl z přítomnosti dívky nadšen.

Mayin stav je drastický – jen leží v pokoji, nejí a příliš nekomunikuje. Jedinou Mayinou radostí je její pokoj vymalovaný na modro. Teta se jí snaží sehnat pomoc, ale psychologka, která za Mayou dříve docházela, ji odmítla s tím, že se nyní zabývá ženami s vážnějšími problémy, než má hlavní hrdinka. Lia Mintaraso se tedy rozhodne pomoci dívce sama, začne s dívkou více komunikovat a docela se jí daří dostat Mayu do lepšího stavu. Znenadání ale dojde k zhoršení Mayiny kondice, Lia ji odveze do nemocnice, kde Maya opět prožije malou radost z modré barvy pokoje.

Následně jsou v povídce Mayiny myšlenky, kde promlouvá ke svému otci, popisuje znásilňování a to, jak k tomu její matka beze slova přihlížela. Maya líčí, jak během znásilnění krvácela a vysvětluje, proč má ráda modrou barvu:

<p>Aku tak tahu, berapa lama aku berusaha melawanmu. <i>Kau darahku. Aku mencintaimu</i>, begitu kau terus berkata.</p> <p>Tapi merah semakin gelap dan aku semakin koyak. Semakin merah. Bedarah. Aku hampir menyerah ketika matakु tertumbuk pada segugus biru dekat pintu. Biru yang sedikit hijau, sedikit putih, sedikit indigo. Biru yang berdiri sendiri. Biru yang bukan</p>	<p>Nevím, jak dlouho jsem se s tebou snažila bojovat. <i>Jsi má krev, miluju tě</i>, tak to pořád říkáš.</p> <p>Ale červená je tmavší a já jsem odřenější. Červenější. Krvácím. Málem jsem se vzdala, než můj pohled přistál na modrém pruhu u dveří. Modrá, která je trochu zelená, trochu bílá, trochu indigo. Samostatně modrá. Modrá, která není můj otec a ani moje matka,</p>
--	---

<p>bapakku, dan bukan juga ibuku yang kerap berdiri bisu ambang pintu, menyaksikan kejatuhanku malam demi malam, tanpa melakukan apa-apa.⁴⁷</p>	<p>kteřá často mlčky stála ve dveřích a noc co noc pozorovala můj úpadek, aniž by něco udělala.</p>
--	---

Tento tok myšlenek končí opěvováním modré barvy nebe, kam je Maya nachystaná vstoupit.

Druhého dne se Lia Mintaraso probudí v Mayině nemocničním pokoji, přičemž jí sestra vzápětí oznámí, že její neteř zemřela. Lia je z informace velmi zklíčená, Mayu oplakává další měsíc a do jejího modrého pokoje vstoupí až když je nucena jej vyklidit kvůli příjíždějící návštěvě.

3.1.3. Sarah: Selingkuh untuk mencintai dengan lebih baik – Nevěra pro lepší milování

Hlavní hrdinkou třetí kapitoly je Sarah, která je dlouhodobě nevěrná svému muži a rozhodla se říct mu pravdu.

Kapitola začíná tím, že Sarah sebere veškerou svou odvahu a přizná svému manželovi, že má po dobu pěti let poměr s mladším mužem jménem Jodi. Její manžel, Hanin, se jí pouze otázal, co udělal špatně. Sarah odpoví, že nic a že se jen snaží najít lepší způsob, jak ho lépe milovat. Hanin dále reaguje na situaci neobvyklým způsobem – drží emoce v sobě a nechává se jimi ničít. Jediné, co dělá je, že sleduje televizi nebo sedí u počítače. Takto se chová celý týden, až je Sarah manžela líto a snaží se ničení zamezit. Popisuje, jak mu předplatila co nejvíce televizních programů, aby byla jeho pozornost věnována fotbalu a ne trápení. Také řekla hospodyně, aby častěji vařila jeho oblíbená jídla, podle receptů Haninovy matky. A aby ochránila samu sebe před případným Haninovým emočním výbuchem, schovala všechny skleněné nádoby z dosahu.

Situace se ale nezmění ani následující týdny a Hanin, na základě velkého stresu a nechuti k jídlu, drasticky hubne. Přestože Sarah ví, že jeho hubnutí je velmi nezdravé, přiznává si, že kdyby byl takto hubený i posledních pět let, ani by jí nenapadlo se stýkat s mladším Jodim, který oplývá vypracovaným tělem.

⁴⁷ PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, s. 51.

V povídce následuje rozhovor Sarah s kamarádkou Renou. Sarah má strach, že když jí manžel odpustí, bude špatným příkladem pro své dvě děti. Na Reninu otázku, proč se tedy nerozvede, vede Sarah úvahu o tom, že možná nechce začínat žít „od znova“, možná taky Hanina tak moc miluje, že nechce být bez něj a možná jí prostě milovat jen jednoho člověka v životě nestačí. Také uvažuje, zda si vybrala správného člověka na vypovídání. Rena je totiž krásná žena, má krásné tělo a o přízeň mužů nemá nouzi. Nechápe tedy, že se Sarah také bojí rizika, že zůstane sama.

Dále povídka obsahuje popis Sarahřina a Haninova sexuálního života. Hanin sex téměř nevyžaduje a když už, kvalita neodpovídá gustu jeho ženy. Sarah se s ním o tom nechce bavit a když požádala o radu psychologa, dozvěděla se, že si v sobě možná Hanin uchovává nějaké trauma z dětství, nejspíš spojeno s matkou. Tristní sexuální život v manželství byl hlavní důvod, proč jej začala Sarah hledat jinde.

Následně je popsáno další setkání s milencem. Jodi a Sarah jsou v hotelu kousek od letiště. Sarah si začne uvědomovat, že ji Jodi vlastně nemiluje a využívají ji pouze k sexuálním aktivitám. Za pět let, když Jodi tvrdil, že s ním jeho žena nechce mít sex a že ji nemiluje, se jí ani jednou nepokusil naznačit, že má milenkku. Vždy, kdy jsou Sarah a Jodi spolu, posílá jí velké množství fotografií, které upraví tak, aby ji vůbec nenapadlo, že je s milenkou. Uvědomí si, že Jodi svou ženu miluje až moc, ale nejspíš nedokázal odolat Sarah a jejímu sexuálnímu apetitu. Došlo jí, že ona je ta, kdo ničí jejich vztah, a to jí donutilo vážit si více svého manžela.

Při společné večeři s manželem, na kterou šli za účelem oslavy jeho čtyřicátých sedmých narozenin, si o situaci promluví a její choť řekne, že si je vědom i své části viny, kdy dal kvůli nedostatku pozornosti a tělesné blízkosti své ženě důvod k nevěře. V průběhu večeře Sarah vzpomíná na dobu, kdy se s manželem brali a uvědomí si řadu věcí, které na něm miluje. Odstřihne veškerou komunikaci s milencem a začnou s manželem pracovat na vylepšení jejich vztahu. Začnou spolu spávat v posteli nazi, aby se vzájemně přiblížili svým tělům a každé ráno spolu snídají.

Kapitola končí tím, že se Jodi ozve za půl roku od Sarahřina mlčení. Naléhá na ni, že mu chybí. Sarah na zprávy nijak nereagovala, až na jeho narozeniny mu poslala do kanceláře víno s nápisem „Konec“.

3.1.4. Celine a Isabel: Istri abangku – Bratrova manželka

Hlavní hrdinkou čtvrté povídky je Celine, která po celou kapitolu promlouvá ke své lásce Isabel, která si vzala jejího bratra.

Svou homosexualitu si Celine uvědomí již na základní škole, kdy se zamiluje do bisexuální kamarádky Isabely, sestry Celiny spolužačky. Celine popisuje, jak s Isabel na střední škole pomalu sbližovaly a jak ona sama, ani nikdo z okolí nerozuměl, že Isabel, nejlepší dívka na škole, tráví čas s někým ne příliš hezkým a populárním, jako je Celine. Obdivuje její krásu, fyzickou i vnitřní, ale také popisuje křivdy, které jí Isabele způsobila – zejména tím, že ji využívala:

<p>Aku bisa dipercaya sebab orang akan percaya padaku setiap kali aku harus berbohong demimu.</p> <p>Kau juga merasa aman bersamaku sebab kau tahu aku tak akan bikin masalah selama kau pacaran dengan laki-laki. Berbeda dengan perilaku lesbian yang kaupelajari entah dari mana – seolah kami cuma satu macam – aku tak mempersoalkan biseksualitasmu, atau menganggapnya sebua pengkhianatan. Bagiku laki-laki tak sejajar dengan perempuan, jadi setiap kali kau bersama laki-laki, aku tahu kau tak serius.</p> <p>Aku juga tak peduli bahwa selama ini kau memanfaatkanku habis-habisan. Aku tak peduli saat aku harus megantar atau menjemputmu di tempat-tempat gelap – lapangan parkir hotel, pintu belakang sekolah yang membuka ke jalan sepi – atau menungguimu di sudut jalan sebelum membawamu pergi dengan mobil yang kupinjam dari Alex.⁴⁸</p>	<p>Dá se mi věřit, protože lidé mi věří pokaždé, kdy kvůli tobě musím lhát.</p> <p>Také se se mnou cítíš v bezpečí, protože víš, že nebudu dělat problémy, pokud chodíš s kluky. Na rozdíl v lesbickém chování, které se učíš bůhví odkud – jako bychom byli jen jeden druh – nezpochybňuji tvoji bisexualitu ani ji nepokládám za zradu. Pro mě muži nejsou rovni ženám, takže pokaždé, když jsi s mužem, vím, že to nemyslíš vážně.</p> <p>Také mě nezajímá, že jsi mě celou tu dobu využívala. Je mi fuk, jestli tě budu muset vysadit nebo vyzvednout na tmavých místech – na hotelovém parkovišti, u zadních dveří školy, které se otevírají do opuštěné ulic – nebo čekat na rohu ulice, než tě odvezu autem, co mi půjčil Alex.</p>
---	--

Dále líčí tajemství, se kterými se jí Isabel svěřila. Například dítě, které Isabel potratila na začátku těhotenství, ukryté peníze, vztah, který provozovala se zadanou ženou a podobně.

⁴⁸ PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, s. 75.

Popisuje také jejich první vzájemné dotyky, které se děly většinou právě po tom, co se s někým Isabel svěřila. Po odchodu ze střední školy se Isabel Celine přestala ozývat, odešla pracovat do zahraničí a jejich vztah vyšuměl.

V Celině životě se objevila znovu. Tentokrát ale po boku Celina bratra, Alexe, s kterým se nakonec sezdali. Přestože Isabel Celine během střední školy drsně využívala, to, že se z ní stala její švagrová, pokládala za největší křivdu, protože Isabel pořád považovala za svou životní lásku. Svatba Celine a Isabel úplně rozdělila a zkazila pěkný vztah Celine a Alexe.

Po svatbě toho měla Celine vážně dost a potřebovala v životě změnu. Odstěhovala se ke kamarádce a utnula veškerý kontakt s celou rodinou. Měla pár chvilkových vztahů, ale žádný nevydržel. Navíc pořád myslela na Isabel.

Jedné noci se jí zdálo o Alexovi a rozhodla se jej kontaktovat. Když nepřišla žádná odpověď, vydala se za ním osobně. Místo bratra narazila na Isabel, která ji sdělila, že Alex podlehl rakovině. Kapitola končí tím, že si Celine najde přítelkyni, je šťastně zamilovaná a na Isabel postupně zapomíná.

3.1.5. Noura a Arini: Tidur dengan seniman besar – Spát s velkými umělci

Následující kapitola vypráví příběh dvou žen, které se několikrát dělili o muže. Příběh se odehrává v *Jakartě*.

Příběh začíná pohřbem pana Asikina, na kterém se sešly dvě sokyně, Noura a Arini. Obě ženy jsou zhruba padesátileté umělkyně.

Když pohřeb skončí, přesouvají se jeho účastníci na parkoviště. Když chce Arini nastartovat, nedaří se jí to. Noura si toho všimne a rozhodne si k ní přisednou. Čtenář se v tuto chvíli dozvídá, že Arini bývala partnerkou pana Asikina, přičemž Noura byla ve stejný čas jeho milenkou, přestože o Arini věděla. Arini se pan Asikin věnoval doma, v prostředí *Jakarty*, zatímco s Nourou trávil čas cestováním po světových výstavách.

Dámy se spolu baví poprvé od této aféry, od které uplynulo již mnoho let. V autě tuto situaci probírají a zjišťují, že měly společné aféry i s dalšími muži. Například s umělcem *Teddym* se Noura scházela o deset let později než Arini. Také sdíleli *Boniho*, rovněž umělce, a to téměř ve stejný čas.

Zatímco sedí v autě, začínají k sobě vzájemně nacházet sympatie. Sdílí své pohledy a postoje k těmto situacím – kromě pana Asikina nevěděli o jiném muži, o kterého se dělily.

Nakonec si uvědomí, že ony nejsou ty, kdo za vzniklé situace může. Můžou za ně totiž muži, kteří si byli plně vědomi toho, že tyto dvě ženy sdílejí. Nakonec se ale stejně navzájem omluví a usmíří.

Kapitola končí příjezdem Arininy sestry, která ji odveze domů. Dámy se tedy rozloučí, načež obě po cestě přemítají nad svým karierním životem a nad tím, jak pomalu, ale jistě stárnou.

3.1.6. Kisah Mukaburung –Mukaburungčín příběh

Následující povídka se odehrává na ostrově Buru, kde je žena Mukaburung nevěrná svému manželovi s cizincem.

Povídka začíná oznámením úřadu v Buru, že na ostrov přijedou Javánci. Jenže na rozdíl od jiných turistů, kteří se většinou shromažďují kolem pobřeží, se tato skupina usadí ve vnitrozemí mezi domorodci.

Po několika týdnech, kdy na ostrov přijeli, se zdálo být vše v pořádku. Tedy až na jeden incident, kdy byl jeden z nich odsouzen k trestu smrti za krádež. Chtěl totiž ukrást ze sklepa jedné domorodé rodiny jelení maso, načež zjistil, že se nejedná o jelena, ale o placentu dítěte, které zemřelo v děloze.

Následně se v knize objevuje Mukaburung. Mukaburung je dcerou Hinologa ze Soa Baman, nejvyššího vládce ostrova po králi a dostala za úkol zloděje, jehož jméno je Sentanu, zabít kopím. Když se těsně před jeho zabitím ocitnou spolu sami, pocítí Mukaburung tlak ve svém lůně – sexuální touhu a začne mít se Sentanu poměr, čímž je od trestu smrti vysvobozen. Poměr trvá pravidelně nějakou dobu, pár se schází na tajných místech, hlavně v lesích. Mukaburung sice pro muže není příliš přitažlivá, ale líbí se mu na ní její chůze.

Po pár týdnech poměru se stane pro Sentanu Mukaburung tak moc nepřitažlivá, že s ní přestane chtít mít jakoukoliv tělesnou blízkost. V ústraní se drží týden, a zatímco ho Mukaburung zoufale hledá po lesích, začne se mu stýskat. Sexuální vztah tedy opět navážou.

V povídce se následně objeví hlavní zápletka – Mukaburung je vdaná. Její manžel, Manahonja, vycítí změnu v chování a také si všimne toho, že jeho žena poslední dobou nezvykle září a překypuje štěstím. Rozhodne se tedy Mukaburung pronásledovat do lesa. Jakmile nevěru odhalí, rozzuří se. Chce nechat Sentanu ubít k smrti před zraky všech, nakonec se ale podaří Javáncům s domorodci domluvit mír pod podmínkou, že milenec jeho ženy už nikdy nevkročí na území ostrova Buru a muž se obejde bez trestu.

Povídka končí tím, že Mukaburung takové štěstí nemá – manžel ji přede všemi ztloukl a donutil vyrobit třicet kopi a dřevěný penis dvakrát větší než její stehno. S těmito předměty na ramenou ji přiměl projít celou vesnicí sedmkrát.

3.1.7. Lila: Sang pemuja – Ta oddaná

Sang pemuja je příběh o studentce kreativního psaní Lile, která píše příběh, kde je až nedůstojně zamilovaná do svého partnera Eddyho.

Příběh začíná na semináři kreativního psaní, kdy Lila a její spolužáci dostanou za úkol napsat příběh jejich nynějšího já, tak, aby zněl jako by jej psalo jejich jedenáctileté já. Lila se nad úkolem zamyslí a uvědomí si, že její jedenáctileté já bylo mnohem zbožňější a vnímavější, než je teď. Rozhodne se tedy začít psát o svém vztahu s Eddym jako kdyby jí bylo jedenáct let:

<p>Lila memuja Eddy. Kadang Lila sangat memuja Eddy. Lila memuja Eddy begitu rupa hingga ia tak lagi punya pendapat maupun keinginan sendiri. Segala hal yang disukai Eddy, langsung Lila gila-gilai. Segala hal yang dijauhi Eddy, langsung Lila hindari jauh-jauh. Segala hal yang dianut Eddy, langsung Lila hayati seolah hidup tergantung padanya. Segala hal yang diangankan Eddy, segera Lila dambakan seolah selama hidupnya ia tak pernah punya angan-angan sendiri.⁴⁹</p>	<p>Lila zbožňuje Eddyho. Někdy Lila velmi zbožňuje Eddyho. Lila zbožňuje Eddyho do takové míry, že už nemá žádné své názory ani touhy. Po všem, co se Eddymu líbilo, Lila bláznila. Všem, čemu se Eddy vyhýbal, se Lila okamžitě vyhýbala taky. Všechno, co Eddy obejmě, Lila považuje za něco, na čem závisí její život. Po všem, o čem Eddy snil, Lila okamžitě toužila, jako by nikdy neměla své vlastní sny.</p>
--	--

Přestože je Lila tak moc oddaná Eddyho lásce, své panenství mu ještě nevěnovala. Eddy je starší, než Lila, a protože si své panenství chce Lila uchovat co nejdéle, hledá si nedočkavý Eddy sex jinde. Spí tedy s jinými ženami, přestože miluje Lilu. Lila o tom ví, má pro to pochopení a respektuje to. Eddy ale chce sex hlavně s Lilou a občas na ni tlačí. Dokonce ji ujišťuje, že by na rozdíl od sexu s jinými žen, použil prezervativ. Lila ho stále odmítá a Eddy jí to nepřímou vyčítá tvrzením, že s ním nechce mít sex, protože neví, jaké potěšení ze sexu je.

⁴⁹ PAMUNTJAK, Laksmi. Kitab kawin: kumpulan cerita. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, ISBN: 9786020654980, s. 139.

V tomto bodě se Lila, která píše příběh pozastaví. Uvědomí si, že se Eddy pomalu dostává do pozice přední postavy. Poradila se s vyučujícím a rozhodla se tedy změnit hlas jedenáctileté Lily na hlas jedenáctiletého Eddyho.

Role se tedy vyměnily a Lila si začíná uvědomovat, že Eddyho miluje až příliš a svůj život mu až moc přizpůsobuje. Když jí navíc pošle email, kde jí vyznává lásku a tvrdí, že bez ní nedokáže žít, Lila míra zbožnosti vůči němu rapidně klesne. Rozhodne se to změnit a vzít svůj život do vlastních rukou, najde si práci a postaví se na vlastní nohy. Eddy si této změny všimne a imponuje mu tak, že se naopak on začne ve všem měnit podle Lily.

Příběh pokračuje tím, že se Lila rozhodne zarezervovat hotel a strávit v něm s Eddym noc. Ta noc byla velmi důležitá, protože si Lila uvědomila, že mu své panenství chce věnovat. Eddy ji zbožňuje ještě více a zeptá se jí, jestli s ním stráví život. Lila mu neodpoví, ráno mu jen řekne, že opustí hotel první, ať je nikdo nevidí opustit hotel společně, a odejde. To bylo naposledy, co ji Eddy viděl.

Příběh pokračuje o dvacet let později. Lila měla během té doby ještě několik jiných partnerů, ale nakonec svůj život zaměří pouze na kariéru. Eddy mezitím žije v poměrně nešťastném manželství a po rozvodu se z něj stane alkoholik. Lila v příběhu vzpomíná na onu noc a na to, jak u sexu trpěla. Jak krvácela a cítila se vůči svému tělu hrozně.

Eddy a Lila se náhodně setkají v kavárně a přátelsky si popovídají. Eddy Lile řekne, že po jejím odchodu se mu zhroutil svět a chce ve vztahu pokračovat, Lila ale nechce. Kapitola končí Eddyho smrtí krátce po jejich setkání.

3.1.8. Sofia: Pembunuhan pukul delapan malam – Vražda v osm večer

Osmá kapitola vypráví příběh o panelovém domě v Jakartě, ve kterém se stala nevysvětlitelná vražda. Ve výtahu se kolem osmé hodiny večer našlo tělo ženy a posléze tělo jejího manžela v bytě. Obyvatelé domu od té doby odmítají výtahem v tuto hodinu jezdit a stejně tak vypravěčka, která se do domu čerstvě nastěhuje.

Jedné noci se jí zjeví duch zavražděné ženy jménem Sophia a začne vyprávět svůj příběh. Sophia se zamilovala již během střední školy do muže jménem Rashid. Na vysoké škole odjel Rashid studovat do Ameriky, kde se scházel s tamními děvčaty, ale po pár měsících mu začala Sophia chybět. Zjistil, že má nejspíš vztah s jiným mužem, a to ho donutilo vrátit se do Jakarty.

Pár se dal znovu dohromady, dokonce se vzali, ale Rashid se k Sophii nechoval hezky. Urážel ji, napadal ji slovně, fyzicky i sexuálně. Sophia byla přesvědčená, že ji uráží kvůli mírné

nadváze, která jí zůstala z těhotenství, a tak se začala věnovat józe. Zhubla 30 kg, připadala si hezcí, ale obtěžování ze strany jejího manžela nepřestávalo, naopak se stupňovalo. Rashid začal být Sophii nevěrný, a dokonce přivedl domů dva muže, kteří ji jeden po druhém znásilňovali:

<p>Musim selalu beralih. Meski kali ini yang didatangkannya bukan bunga dan kicau burung musim seni, melainkan dua laki-laki tak bernama. Pada suatu malam, kedua laki-laki itu datang ke rumah, masuk ke kamar tidur utama, dan menelanjangi Sofia di hadapan suaminya. Tanpa kata-kata. Rashid tak melakukan apa pun selain menatap, mengerang, setengah nalar, setengah kegirangan, selagi kedua laki-laki itu bergantian memasuki istrinya.⁵⁰</p>	<p>Roční období se pořád mění. Jenže tentokrát nepřišly květiny a cvrlikání ptáků na jaře, ale dva bezejmenní muži. Jednoho večera dva muži přišli do domu, vešli do hlavní ložnice a svlékli Sofii před jejím manželem. Beze slova. Rashid nic nedělal, kromě zírání, sténání, napůl omráčený, napůl u vytržení, zatímco oba muži střídavě vstupovali do jeho ženy.</p>
--	--

Rashid začal pořádat tyto „večírky“ jednou týdně a počet mužů se zvyšoval. Sophia byla čím dál nešťastnější a našla si milence Okiho – jednoho z mužů, kterého přivedl Rashid domů ke znásilnění Sophie. Oki nebyl ničím výjimečný, ale byl mnohem něžnější než ostatní. Sophia se s ním cítila dobře, ale trpěla obrovským strachem, že se o její nevěře dozví Rashid.

Zanedlouho od doby, co začala Sophia trávit čas s Okim, se stal osudný večer. Rashid si domů přivedl dvě dámy, s kterými byl Sophii nevěrný a s kterými se začal důvěrně dotýkat přímo před svou ženou. Sophia jeho týrání a ponižování už dál nevydržela a vzala si kuchyňský nůž. Rashid ji ho vytrhl, tak Sophia šla pro jiný. Rashid vyběhl z bytu do výtahu a jeho manželka běžela za ním. Vše se seběhlo rychle a Sophia najednou ležela v krvi s nožem zabodnutým v těle, přestože Rashid ten svůj ve smíru schoval. Sophia před smrtí bodla manžela do břicha, ten se z výtahu odplazil zpět do bytu, kde následně zemřel.

Poté, co Sophia dovyprávěla svůj příběh, zmizela. Vypravěčka se stále vyhýbá výtahu kolem osmé hodiny večer.

⁵⁰ PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, s. 172.

3.1.9. Penjara Esmeralda – Vězenkyně Esmeralda

Následující povídka se odehrává v Jakartě, Mexiku a Paříži. Hlavní hrdinka příběhu Esmeralda beznadějně miluje ženatého Juliana a není schopna se z pasti svých citů dostat.

Kapitola začíná mexickým festivalem výtvarných umění, kde se Esmeralda seznámí s Francouzem Julienem. Stráví spolu noc a uvědomí si, že je jim spolu dobře, přestože Julian je ve formálním manželství s ženou jménem Katherina, matkou jeho dětí, a Esmeralda má v Jakartě snoubence. Dvojice je v kontaktu i po odjezdu a Esmeralda často navštěvuje Juliana v Paříži. Jenže Julien nikdy nechce bydlet v hotelu, který vybere Esmeralda. Místo toho zarezervuje hotel, který je v dostatečné vzdálenosti od jeho domu a tráví s Esmeraldou minimum času – nechce propást žádnou z rodinných aktivit.

Příběh pokračuje tím, že se Esmeralda cítí velmi vyčerpaně. Miluje Juliana tak moc, že dokonce opustí svého snoubence, a přestože nechce, nedokáže si představit bez Juliana život. Je na něm citově závislá a když spolu nejsou, je jí fyzicky i psychicky špatně. Jezdí za ním do Paříže čím dál častěji, ač ví, že si návštěvu ani neužije a bude se do Jakarty vracet opět zklamaná.

Když má Esmeralda jednoho dne firemní večeři, všimne si, že po ní často kouká kolega jménem Nick. Během večeře si začnou povídat a zjistí, že si spolu rozumí. Nick pozve Esmeraldu na schůzku, která se velmi povede a stane se z nich pár. Naneštěstí si Esmeralda uvědomuje, že její srdce stále patří Julienovi a neví, jak se má citů vůči němu zbavit

Situaci vyřeší, když ji s Nickem pozve Julien na oslavu svých narozenin do Paříže. Den před oslavou tráví Esmeralda v Paříži s Nickem a je nadšená, že bydlí v hotelu, který vybrala ona, můžou chodit a být, kde se jim zachce a nemusí se před nikým skrývat. Na oslavě se Esmeralda svěří se svým trápením Julienově ženě, která jí řekne, že by měla o její lásce k Julienovi Nickovi povědět. Příběh končí tím, že si Esmeralda o svých citech k Julienovi promluví s Nickem. Nick jí odpoví, že jí pomůže se z tohoto vězení dostat.

3.1.10. Anna dan partner anaknya – Anna a přítel její dcery

Hrdinkou desáté povídky je Anna, Indonésanka středního věku, která žije na javánském maloměstě.

Kapitola začíná Anninou úvahou o tom, že si čím dál častěji všimá mladších mužů, přestože je vdaná. Polemizuje o tom, proč si jich tak moc všimá a dojde k závěru, že nemá

zájem o ty muže, ale o sex s nimi. Anna si ale sex s někým cizím, koho nezná, nedokáže představit, a tak s úvahami přestane.

Příběh pokračuje hovorem s Anninou dcerou Brendou, která studuje a žije v Londýně. Anna se hodně zajímá o to, co říkají ostatní, a proto nebyla příliš nadšená, když jí Brenda oznámí, že začala bydlet se svým přítelem italského původu jménem Paul. Anna jí vyčítá, že bydlet s mužem bez sňatku je v indonéské společnosti považované za cizoložství a strachuje se, co poví svým přátelům.

Povídka pokračuje příletem Brendy a Paula do Indonésie, navštívit rodiče. Brenda jim oznamuje, že se rozhodli uzavřít manželství. K Anninu zklamání ne svatbou, ale pouze občanským svazkem. Anna se snaží s Paulem, kterého před touto návštěvou viděla pouze krátce během její návštěvy v Londýně, utužit vztah a klade mu zdvořilostní otázky. Paul se k Anně chová mile a pořád se na ni usmívá. Anna vůči němu začne pociťovat určitou citovou náklonnost, kterou by možná, na základě svých úvah na začátku kapitoly, přirovnala ke chťiči. Když se jedné noci náhodně potkají v kuchyni, když nemůže spát a Paul si jde pro vodu, myslí si, že Paul je v kuchyni schválně kvůli ní a pokusí se ho políbit. Paul ale ucukne a ukáže se, že se ke své tchýni chtěl chovat pouze mile a nic hlubšího za jeho chováním nebylo. Po zbytek návštěvy se jí vyhýbá.

Na konci kapitoly sděluje Brenda Anně ještě jednu radostnou novinu – je těhotná. Anna je sice šťastná, nicméně se cítí trapně a ví, že si vnoučete kvůli onomu momentu příliš neužije.

3.1.11. Amira, Citra, Hesti, Nisa: Asrama Korea – Korejská ubytovna

Následující příběh vypráví o čtyřech ženách, které spolu sdílí pokoj nad korejskou restaurací v Jakartě. Tři z nich zjistí, že měly stejný osud – předčasný sňatek.

Kapitola začíná v jakartském mini marketu, kde hlavní hrdinka Amira pracuje. Zrovna dostala menstruaci, ze které se vždy raduje. Ví totiž, že je to znamení, že nečeká dítě se svým manželem, Fawzim. Po práci jde Amira do korejské restaurace, nad kterou bydlí ve společném pokoji s ženami Hesti, Citrou a Nisou. Když přijde do pokoje, lehne si a vzpomíná, jak ji Nisa poprvé přivedla do pokoje. Přestěhovala se v té době do Jakarty, kde si našla práci za pokladnou v mini marketu a bydlela v penzionu svého známého. Když byla nucena penzion opustit a nevěděla, kam jít, potkala v restauraci dívku Nisu, která jí nabídne ubytování ve sdíleném pokoji nad nedalekou korejskou restaurací. Amira pozvání přijala a po domluvě s majitelkou restaurace začala v pokoji bydlet. Když se ženy v pokoji daly do řeči, zjistily, že se jejich příběhy velmi podobají.

Následně se čtenář dozvídá celý její příběh, který začíná v Amiřiných třinácti letech. Amira vyrůstala na pobřeží města Serang na západě ostrova Jáva. Každý den po škole pomáhala rodičům a babičce v jejich malém obchodě, který příliš nevydělával. Rodina se tedy snažila o dobré a pevné vztahy s jejich o mnoho bohatšími sousedy a Amira tak trávila spoustu času s jejich dětmi, Fawzim a jeho sestrou Nur. Jednoho dne Amiře rodiče s babičkou nakázali vzít si Fawziho za muže. Amira se sňatku brání, našla si totiž ve škole přítele Hariho a jiného chlapce nechce. Rodina je ale neústupná a donutí Amiru vyměnit Hariho za Fawziho. Pár měsíců po sňatku jí rodiče zakázali chodit i do školy, protože musí být doma a starat se o domácnost. Když těsně před čtrnáctými narozeninami dostala první menstruaci, její manžel ji nehezky zbavil panenství, a tím započal Amiřin sexuálně násilný život. K tomu byl Fawzi neustále na obchodních cestách, kde trávil čas s dalšími ženami. Amira po nějaké době od první menstruace otěhotněla, a protože byl její manžel věčně mimo domov s milenkami, nebyl schopen Amiře řádně pomoci, když porodila dceru Almu dříve.

Během dalších měsíců zůstávala Amira doma pouze se švagrovou Nur a dcerou. Fawzi uzavřel další neoficiální sňatky s jinými ženami a o Amiru a Almu se dál nezajímal. Amira se chce postavit na vlastní nohy, ale není schopna si najít pro nízké vzdělání práci a uživit se. Rozhodne se odejít pracovat do Jakarty, dceru nechá se švagrovou ve městě Cilebong, kam se přestěhovaly.

Následuje příběh Citry. Citru v patnácti letech sexuálně zneužíval její padesátiletý učitel na základní škole a nutil ji k mlčení výhrůžkou, že pokud se o znásilňování někomu zmíní, zařídí, aby se nedostala na střední školu. Citra po nějaké době sebrala odvahu a o chování učitele informovala vedení školy. Škola učitele propustila, ale to Citru ze studu, který kvůli situaci zažívala, neosvobodilo. Situace navíc i zasáhla její rodinu, na kterou se lidé dívali zvláštními pohledy. Horší bylo, když zjistila, že s učitelem otěhotněla. Rodiče Citry se s učitelem na základě smlouvy domluvili, že jim na dítě bude posílat pravidelné příspěvky. Učitele ale přímo v den porodu srazilo auto a příspěvky posílat nemohl. Navíc Citřiny rodiče zjistili, že je ve smlouvě popsán učitel jako zákonný manžel jejich dcery, což z ní dělalo vdovu. Po osmi letech, se Citra bez práce a bez vzdělání rozhodla nechat svého syna s rodiči a svůj život v rodném městě Sukabumi vyměnit za život v Jakartě.

Povídka pokračuje příběhem Hesti, která je ze čtyř dívek nejstarší. Hesti byla celý život silně věřící a nechtěla do života svých rodičů vnášet zlo. Vše se ale změnilo těsně před maturitou, kdy ji požádal o ruku vdovec, také silně věřící. Hesti si ho vzala za muže a následně otěhotněla. Během pár let měla dvě děti, o které se starala na plný úvazek. Komplikace nastaly,

když za Hesti začaly chodit neznámé ženy a tvrdily, že své dítě počaly s Hestiným manželem. Manžel se tak ukázal jako velmi promiskuitní. Hesti se s ním rozvedla, nechala děti bydlet u rodičů, a sama se odstěhovala do Jakarty, kde začala pracovat a bydlet v korejské restauraci.

Nisa, která byla spíše tajemná, podobný příběh neměla. Amira si všímala, že v noci potichu vstává a odchází pryč. Když ji jednou pozoruje, zjistí, že má sex s jedním z pravidelných hostů restaurace. Když si s ní Amira o situaci promluví, Nisa jí prozradí, že pracuje v restauraci zejména na pozici společnice hostů, která má za úkol dopřát jim své tělo. Poté Amiře prozradí, že ji do restaurace vzala hlavně proto, aby po nějakém čase pracovala na stejné pozici. To Amiru naštvě a najde si nové bydlení v hostelu, kde začne i pracovat. Povídka končí tím, že se k ní připojila i Citra a Hesti. Do hostelu přijela bydlet i Nur s Amiřinou dcerou Almou.

Tvorbu Laksmi Pamuntjak se zabývá rozmanitou tematikou– od kulinářství až po kritiku společnosti. Co se týče kritiky společnosti, jak je již shrnuto v autorčině medailonku na začátku kapitoly, v dílech *Amba* a *Kekasih Musim Gugur* se věnuje spíše kritice politických postupů, zatímco v dílech *Perang, langit dan dua Perempuan* a *Kitab Kawin* zaměřuje vlnu kritičnosti primárně na patriarchát. Na základě tohoto vývoje autorčiny tvorby, a především charakteru její poslední knihy *Kitab Kawin*, může být Pamuntjak klasifikována jako spisovatelka proudu *sastra wangi*.

4. Feby Indirani – Memburu Muhammad (Hon na Muhammada)

Feby Indirani je indonéská spisovatelka a žurnalistka⁵¹, je označována i jako muslimská feministka. S psaním se setkala již na základní škole, kdy se rozhodla začít si psát deník. Na střední škole se věnovala školnímu nakladatelství a pokračovala studiem oboru žurnalistika na vysoké škole. I nyní se stále vzdělává v Londýně a k tomu vyučuje právě žurnalistiku a tvůrčí psaní.⁵²

Ve svých dílech se zaměřuje zejména na islám, kdy paroduje nesrovnalosti radikálního Islámu a ortodoxie, přičemž se snaží klást důraz na lidskost. Poprvé otevřeně kritizuje své náboženství v knize s názvem *Simpohoni Bulan* (Měsíční Symfonie), která vypráví příběh prostitutky a knihou *Bukan Perawan Maria* (Maria Není Panna), obsahující devatenáct povídek, pokračuje.⁵³

Autorčin vztah k islámu je rozporuplný. Například přestala nosit hidžáb na základě přísloví „Bůh je ti blíže nežli žíla na krku“, protože si uvědomila, že tím pádem je jí Bůh tak blízko, že před ním nemusí nic skrývat, natož vlasy a že ji Bůh bude milovat, ať se děje cokoli.⁵⁴ Za svou práci získala mnohá ocenění, mezi která se řadí například cenu *Anugerah Readers Indonesia* v roce 2010.⁵⁵

Memburu Muhammad (Hon na Muhammada), je druhou knihou, vydanou v roce 2020, spisovatelčiny trilogie *Magický Islamismus* – po *Bukan Perawan Maria*. *Memburu Muhammad* je sbírka povídek, které pronikají do podstaty současného islámského náboženství. Kniha obsahuje příběhy například o zvucích z říše smrti, o andělech, kteří bolestivě milovali, o malířích, kteří chtěli malovat Boha a další. Povídky v *Memburu Muhammad* jsou psány humorně, ale mohou ve čtenáři také vyvolat dojetí.⁵⁶

⁵¹ *Biography* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/>

⁵² *Interview with indonesian author and feminist Feby Indirani: "God is my partner in crime"* [online]. 28.10.2019 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://en.qantara.de/content/interview-with-indonesian-author-and-feminist-feby-indirani-god-is-my-partner-in-crime>

⁵³ *Biography* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/>

⁵⁴ *Interview with indonesian author and feminist Feby Indirani: "God is my partner in crime"* [online]. 28.10.2019 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://en.qantara.de/content/interview-with-indonesian-author-and-feminist-feby-indirani-god-is-my-partner-in-crime>

⁵⁵ *Feby Indirani* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.goodreads.com/author/show/733643.Feby_Indirani

⁵⁶ *Memburu Muhammad: Sinopsis* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/books/>

4.1. Obsah knihy *Memburu Muhammad*

V úvodu knihy, který píše Nadirsyah Hosen⁵⁷, je vyzdvihována autorčina ojedinělá fantazie, která dokáže vzít představy běžných muslimů a obrátit je vzhůru nohama. Hosen upozorňuje, že se Indirani věnuje náboženským záležitostem, které jsou obvykle citlivé a člověka můžou snadno rozzlobit.⁵⁸

Nyní budou popsány jednotlivé povídky knihy *Memburu Muhammad*.

4.1.1. *Rahasia rumah kami – Tajemství našeho domu*

Následující povídka obsahuje příběh dívky Annisy⁵⁹, která je znechucena tím, že její rodiče jedí lidské maso. Povídka má za účel ironizovat hříchy proti lidskosti v islámském náboženství. V knize se objeví čtyři slova *ujub* (povýšenost⁶⁰), *riya* (opovržení vírou⁶¹), *hasad* (závist⁶²) a *gibah* (pomlouvání a klevetění o jiných lidech⁶³). V Koránu je pomlouvání přirovnáno k „jezení masa svého mrtvého bratra“, protože když je někdo pomlouván, je to jako by mu byla odtrhávána čest podobně jako maso a za mrtvého je považován, protože podobně jako nebožtík nemá v danou chvíli sílu k obraně.⁶⁴

Kapitola začíná tím, že Annisa pozoruje klíčovou dírkou své rodiče, jak jedí maso, o kterém je přesvědčena, že je lidské. Annisa si všímá už delší dobu, že její rodiče jedí lidské maso. Často jim z úst kape krev a Annisa cítí hnilobný zápach linoucí se zpoza nehtů rodičů, nejspíše způsobený trháním masa a jezením za pomoci rukou. Annise se z celé situace dělá zle, stydí se za svoji rodinu a trápí se. Uvažuje, zda jsou lidé, které rodiče jedí, nedávno zesnulá sousedka a strýc.

Povídka pokračuje ve škole, kdy Annisa nedokáže dávat pozor a kreslí si obrázky, na kterých jí rodiče jedí lidské maso. Mezitím, v hodině náboženství, píše paní učitelka na tabuli slova *UJUB*, *GIBAH*, *RIYA*, *HASAD*. Annisin spolužák Ihsan si všimne jejich kreseb a pozve ji po škole k sobě domů. U spolužáka doma je cítit podobný zápach jako u Annisiných rodičů. Annise se udělá špatně od žaludku, načež jí Ihsan podá papírový sáček, do kterého se dívka

⁵⁷ Nadirsyah Hosen (*1973) je indonéský akademik považován za experta v oblasti islámského práva *šaria*.

⁵⁸ INDIRANI, Feby. *Memburu Muahmmad*. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020. ISBN 9786022917458, ss. 10–12.

⁵⁹ *An-nisa* znamená v arabštině žena.

⁶⁰ PRAYITNO, NIKEN ARI. *Pengertian Ujub dalam Islam, Mungkin Tanpa Sadar Kamu Melakukannya?: Salah satu penyakit hati yang harus kita hindari* [online].

⁶¹ APRINIA, Anisa. *Pengertian Riya dalam Islam dan Beberapa Perkaranya* [online]. 02.01.2020.

⁶² *Pengertian Sifat Hasad dan Cara Mendeteksinya* [online]. 17.12.2021.

⁶³ PRIYANTO, Deduk. *Hati-hati Sering Ghibah, Begini Hukumnya dalam Islam* [online]. 4.11.2021.

⁶⁴ ANSHORI, Ahmad. *Mengapa Ghibah Disamakan Dengan Memakan Bangkai Manusia* [online]. 22.01.2015.

vyzvrací. Ihsan jí prozradí, že tuto „zbraň“ má po ruce téměř neustále, neboť cítí zápach i mimo svůj dům, například v učitelském kabinetu. Kapitola končí spekulací obou školáků o důvodu požívání lidského masa a o tom, zda by je rodiče také snědli, pokud by další den zemřeli.

4.1.2. Suara menggemparkan – Šokující zvuk

Vypravěčem povídky s názvem Šokující zvuk je muž žijící na nejmenované ulici v Jakartě, který popisuje příběh své sousedky ozývajících se ze záhrobí. Před pohřbením nebylo sousedčino tělo omyto. V islámu je pokládáno umytí těla mrtvého za důležitý pohřební rituál, protože pokud není tělo omyto, má nebožtík nečistou duši, která není připravena na setkání s Bohem.⁶⁵ Povídka upozorňuje na muslimskou morálitu a úctu k mrtvým.

Na začátku povídky muž uvede, že zemřela jeho sousedka – starší žena, paní Halidah, jejíž hlas se i po smrti rozléhá celou ulicí. Následně popisuje, jak paní Halidah poznal.

Poprvé ji uviděl, když se do uličky, kousek od centra města Jakarty, přestěhoval. Otevřel si zrovna malou firmu na opravu motocyklových pneumatik a peníze mu stačily pouze na malý byt v bytovém domě. Popisuje každodenní ruch na ulici a různé pachy, ale zastaví se u jednoho – směsi eukalyptového oleje a dřevěné skříňky, čímž bylo cítit oblečení jeho sousedky. Paní Halidah byla starší laskavá dáma, která kromě daleko žijící a často zaneprázdněné dcery s vnukem nikoho nemá.

Příběh pokračuje tím, že muž a lidé žijící ve stejném domě cítí nechutný puch, který se ukáže jako linoucí se z bytu paní Halidah. Sousedka byla nalezena mrtvá a vzhledem k tomu, že bylo její tělo nalezeno až po několika dnech od smrti, bylo skrz naskrz prohnilé.

Když její dcera Siti zařizovala pohřeb, odmítla tělo své matky umýt. Paní Halidah byla tedy pohřbena neumyta.

Od pohřbu muž často slyšel zvláštní zvuky, které jako by říkaly „umyj mě, prosím, umyj mě“. Ukázalo se, že zvuky slyší i ostatní obyvatelé ulice.

Muž už hlas ze záhrobí nemohl vydržet poslouchat a rozhodl se jít navštívit hrob paní Halidah. U hrobu potká Siti, která nalévá několik láhví vody do hlíny, pod kterou je pohřbena její matka. Když si muže všimne, rozpláče se. Na jeho otázku, proč tělo odmítla umýt, odpověděla:

⁶⁵ *Cara memasang tugu di makam seorang muslim. Monumen muslim di kuburan.* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: [Cara memasang tugu di makam seorang muslim.](#)

<p>„Aku..tidak..sanggup...melihat jasadnya uh ... yang sudah telanjur membusuk....“</p> <p>Kalimatnya tersendat di sela tangisnya yang deras. „Aku tidak tahan dengan...baunya....! Bahunya terguncang lebih keras.</p> <p>„Kamu tidak tahu, kan, dia..dia itu sudah tidak seperti ibuku lagi. Dia ...dia sudah seperti barang mati saja...dan bau...bau sekali....“⁶⁶</p>	<p>„Já.. nemůžu..nemůžu...vidět její tělo... které už shnilo....“</p> <p>Její věta zakolísala mezi jejími vzlyky. „Já nemůžu vystát ten... zápach....“</p> <p>Její ramena se roztrásla ještě silněji.</p> <p>„Ty nevíš, že ona..ona už není moje máma...ona je jen mrtvá věc...a smrdí..hrozně smrdí....“</p>
---	---

Následně se opět ozve hlas paní Halidah, která prosí o umytí. Muž si všimne temné postavy v kapuci, kterou identifikuje jako jeho mrtvou sousedku, která odchází za voláním k modlitbě do mešity.

4.1.3. Sebuah eksperiment – Experiment

Hlavním hrdinou třetí kapitoly je Abdul, který si potřebuje vydělat peníze na dokončení studia, a tak se rozhodne pracovat jako asistent svého bohatého vzdáleného příbuzného, Faridze. Nejdříve mu pomáhal s administrativou a lehkými úkoly, poté mu Faridz nabídl, zda by se nechtěl podílet na jeho „soukromých projektech“. Bavit se totiž tím, že vymýšlel různé sociální experimenty a potřeboval, aby mu je Abdul pomohl realizovat. Jeho úkolem by bylo například naistalovat skryté kamery do mešity, kam položí balík peněz a bude sledovat reakci přichozích lidí. Abdul souhlasil a několika nevinných experimentů se účastnil.

Povídka pokračuje domluveným setkáním Faridze a Abdula na určité místě, na kterém Abdul nikdy předtím nebyl. Když Abdul na místo dorazí, vejde do tmavé místnosti, ve které ho někdo zavře. Abdulovi začíná docházet, že se právě stal součástí Faridzova experimentu a ujistí se, když do již osvětlené místnosti vstupuje nádherná žena vezoucí kočárek s dítětem a nesoucí láhev alkoholu. Z reproduktoru se ozve hlas, který vybízí Abdula, aby si vybral jednu ze tří „aktivit“: napít se z lahve, mít pohlavní styk s neznámou ženou, nebo zabít dítě v kočárku. Vzhledem k tomu, že jsou všechny tři věci v islámu striktně zakázané, začal Abdul propadat panice. V islámu totiž traduje podobný příběh – jeden muž se napil alkoholu, pod jeho vlivem souložil s cizí ženou a poté zabil dítě. Nakonec se po dlouhém a stresujícím rozhodování napije

⁶⁶ INDIRANI, Feby. *Memburu Muhammad*. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020, ss. 24-25.

alkoholu. Naštěstí nedošel do stavu, kdy by nad sebou ztratil kontrolu. Kapitola končí tím, že se po dopití láhve otevřou dveře místnosti a Abdul se dostává na svobodu.

4.1.4. Bakso terenak di dunia – Nejlahodnější masové kuličky na světě

Následující povídka vypráví příběh masových kuliček, které jsou údajně nejchutnější na světě. Jenže jsou nejspíše z vepřového masa, které je pro stoupence islámu zakázané.

Povídka začíná tím, že paní Nanik přinese přední postavě příběhu, Abdullahovi, obrovskou porci masových kuliček, které jsou prý nejlepší, jaké kdy jedla. Paní Nanik je Abdulláhova sousedka a kuličky kupuje v její oblíbené restauraci. Často je prý nosí svým přátelům, tak se rozhodla obdarovat i sousedy.

Přestože byl Abdullah velmi hladový, rozhodl se počkat na svoji manželku, až se vrátí z práce, a kuličky sníst společně s ní. Když se konečně pustili do jídla, začala mít Annisa, Abdullahova manželka, podezření, že jsou masové kuličky tak dobré, protože jsou vyrobeny z vepřového masa, které je pro muslimy *haram* neboli zakázané. Začnou se hádat, zda kuličky dojí, nebo budou plýtvat jídlem a vyhodí je, přičemž si uvědomují riziko toho, že by se mohly dostat k někomu, pro koho jsou také *haram*. Kapitola je zakončena tím, že se pár shodne na tom, že jsou nejlepší věci zakázané. Kuličky ale nesní,

4.1.5. Pengincar perempuan Tuantu – Pronásledovatel žen v Tuantu

Pátá povídka vypráví o novinářce Nise, která přilétá do fiktivní země jménem Tuantu⁶⁷, aby zde udělala výzkum o aktuální situaci v zemi.

Povídka začíná přiletem Nisy do země jménem Tuantu. Na letišti se jí mladý muž ptá, zda ji bude mít na ostrově mužský doprovod. Zahalování a pohyb po venku pouze s mužským doprovodem bylo vládním nařízením pro ženy. Doprovod Nisa měla – před letištěm ji čekal řidič Ludba, který Nisu bude provázet po celou dobu její cesty. Na základě informací od Ludby se v Tuantu začal vyskytovat legendární tvor nazývaný B, který kvůli údajnému vyhynutí samic svého druhu začal sexuálně napadat ženy. Má podobu vlka, dokáže létat a ženy rozpozná podle vůně jejich kůže. Proto v Tuantu začal platit pro ženy zákaz ukazování kůže a zákaz vycházení po deváté hodině večer bez mužského doprovodu. Některým ženám se omezení nelíbí a začnou pořádat veřejné protesty.

Kapitola končí rozhovorem cestou na letiště. Ludba Annise prozradí, že přestože by se stát zbavil mnoha trápení, lidé B odmítají zabít. Muži se bojí o svůj život a boj s B nechtějí

⁶⁷ Název fiktivní země může být odvozen od francouzského slova *tuant* (zabíjení).

riskovat, navíc jsou přesvědčeni, že by bojovali s Božím stvořením a jeho zabitím by ničili přírodu. Annisa s tímto nesouhlasí a namítá, že zbavením se B by měly ženy opět svobodu. Ludba souhlasí, ale připouští, že je pro vládu jednodušší regulovat zákazy než řešit skutečný problém.

4.1.6. Hidup kedua kiai Zahid – Druhý život učence Zahida

Následující povídka vypráví o islámském učenci Zahidovi, který se po sedmi hodinách smrti vrátí do světa živých a začne se chovat podivně, v rozporu s náboženským učením. Povídka až satiricky popisuje, jak by se muslimové chovali, kdyby nevěřili na peklo.

Ze své smrti se islámský učenec Zahid probudil zpět k životu. Všichni jeho učni byli nadšeni, protože pan Zahid byl na všechny hodný a všem vždy pomáhal, proto byli přesvědčeni, že za své chování dostal od Alláha dar v podobě návratu k životu. Nadšení ze znovuzrození pana Zahida ale trvalo pouze do chvíle, než si všimli podivné změny v jeho chování. Často se smál, zpíval, jednou byl přistižen tančit na hudbu žánru rap, četl komiksy a díval se na různé seriály.

Učenec Zahid se rozhodl sdílet své zážitky na veřejném fóru, jehož účastníci jsou i všichni jeho učni:

<p>„Aku berjumpa dengan Allah,“ ujar Kiai Zahid tegas ketika menjawab pertanyaan apa yang ia alami selama tujuh jam yang misterius itu. „Dan, Dia bilang bahwa neraka itu tidak ada.“</p> <p>Semua yang hadir terpetenyak mendengar jawabannya. „Astagfirullah. Mohon maaf, Kiai, bagaimana mungkin?“</p> <p>„Aku sudah mati, kan? Dan, aku kembali lagi. Kalian tidak percaya kepadaku?“⁶⁸</p>	<p>„Potkal jsem se s Alláhem,“ řekl pevně učitel Zahid, když odpovídal na otázku, co zažil během těch sedmi záhadných hodin. „A říkal, že peklo neexistuje.“</p> <p>Všichni zúčastnění zalapali po dechu, když slyšeli odpověď. „Proboha. Promiňte, učitelí, jak je to možné?“</p> <p>„Byl jsem mrtev, ne? A zase jsem se vrátil. To mi nevěříte?“</p>
--	--

Většina z účastníků fóra byla překvapena a domnívala se, že má učenec na základě události poškozený mozek. Zahid dál vysvětluje, že přestal respektovat zákony, které garantovaly peklo v případě porušení, a začal si užívat život bez omezení. Účastníci fóra byli

⁶⁸ INDIRANI, Feby. *Memburu Muhammad*. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020, s. 52.

v šoku, a tvrzení nekompromisně popírali. Po pár momentech se nad ním ale zamýšleli a většine z nich nepřišlo až tak nesmyslné a téměř každý z nich vykonal alespoň jednu zakázanou aktivitu. Kapitola končí zmizením učence Zahida.

4.1.7. Berebut Jenazah – Boj o tělo nebožtíka

Sedmá povídka vypráví modelce a herečce jménem Zenita, která ve svých čtyřiceti čtyřech letech zemřela na rakovinu. Podstatou povídky je boj mezi jejím muslimským otcem a křesťanskou matkou, kteří soupeří o úpravu těla v rakvi.

Příběh začíná popisem těla na pohřbu po úpravách, které zařídila Zenitina matka:

<p>Aku adalah jenazah yang terbaring di dalam peti. Menunggu.</p> <p>Berapa jam yang lalu tubuhku telah dipersiapkan dengan rapi, diolesi formalin, dipulas, dilukis, dihias. Bulu mata yang lentik dilekatkan, pipi dan bibirku dipulas. Mereka memasang wig yang terbaik, sebagaimana permintaan mamaku.</p> <p>„Zenita pasti ingin dikenang dengan penampilan terbaiknya,“ pesannya. Mama ada benarnya. Dengan kemoterapi yang telah merontokkan rambut-rambut di seluruh tubuhku, aku akan mirip hantu gundul tanpa alis. Jarang ada perempuan yang mau tampil di muka publik seperti itu, kan? Setidaknya bukan aku.⁶⁹</p>	<p>Jsem mrtvola ležící v rakvi. Čekám.</p> <p>Před několika hodinami bylo moje tělo úhledně připraveno, namazáno formalínem, vyleštěno, natřeno, ozdobeno. Natočené řasy jsou nalepené, tváře a rty namazané. Nasadili mi tu nejlepší paruku, tak, jak to chtěla moje máma.</p> <p>„Zenita by si určitě přála, aby si ji zapamatovali, když vypadala nejhezčejí,“ nařídila. Máma měla pravdu. S chemoterapií, která mi odstranila chlupy po celém těle, bych vypadala jako holohlavý duch bez obočí. Málokdy se žena objeví takto na veřejnosti, že? Aspoň já teda ne.</p>
--	--

Pohřbu se účastnila řada novinářů, kromě nich se ale ukázal i její otec, se kterým se její matka rozvedla před třiceti lety. Otcí se nelíbilo, že je Zenita pohřbena „po křesťansku“ a prohlásoval, že jeho dcera byla muslimka, stejně jako on. Argumentoval, že jeho dcera dokonce zemřela v pátek, což je pro muslimy nejdůležitější den v týdnu a nemůže se s Alláhem setkat takto upravená a nalíčená. Matka zase tvrdila, že Zenita vyznávala křesťanskou víru. Před

⁶⁹ INDIRANI, Feby. *Memburu Muhammad*. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020, s. 59.

očima všech spolu začali vést spor o to, zda bude jejich dcera pohřbena křesťanským, nebo muslimským způsobem. Matka se nakonec vzdala a Zenitino tělo bylo omyto a odličeño.

4.1.8. Umi Shalihah dimadu lagi – Znovu nahrazená Umi Shalihah

Osmá povídka poukazuje na utrpení žen žijící v polygammím manželství.

Kapitola začíná tím, že novinářka Lisna dostala za úkol udělat rozhovor s první manželkou pana Asikina, Umi Shalihah. Pan Asikin, známý učitel Islámu, je pověstný svým charismatem a také polygammím způsobem života. Jak již bylo řečeno, jeho první ženou je Umi Shalilah. O pár let později si vzal Umi Ameerah, která začala žít s Umi Shalilah a panem Asikinem v jednom domě.

Od příchodu druhé ženy Pana Asikina ponížila role Umi Shalilah v manželství na starost o domácnost, zatímco Umi Ameerah má za úkol cestovat a doprovázet pana Asikina na jeho cestách. Pan Asikin začal Umi Ameerah vytěžovat a upřednostňovat, z čehož se Umi Shalilah cítila zanedbávaná. Po nějaké chvíli si pan Asikin našel třetí manželku, Umi Fatimu, přestože je Umi Ameerah těhotná.

Když byla Lisna v domě pana Asikina kvůli rozhovoru, začala hořet jejich zahrada. Poté hořelo v domě a následně začaly hořet i kalhoty pana Asikina.

4.1.9. Laut, ayah dan sang putri – Moře, otec a dcera

V povídce je popisován zejména vztah mezi otcem a dcerou. Otec si přeje mít z dcery slušnou muslimku a snaží se ji chránit, jenže přes všechny jeho zákazy o dceru přijde.

Dcera se už nemůže dočkat, až odmaturuje a pojedje studovat na vysokou školu do zahraničí. Chce se totiž zbavit dohledu svého otce a všech jeho zákazů.

Poté, co je dceři její partner nevěrný s nejlepší kamarádkou, se nemůže svěřit rodičům, protože otec jí milostný vztah zakázal, a tak se jde vyplakat k moři. Dcera miluje moře, uklidňuje ji a pomáhá jí přijít na jiné myšlenky. V hloubce znenadání dostane křeč a začne se topit. Její otec, který kvůli traumatu z dětství neumí plavat, jí není schopný pomoci, přestože stojí opodál. Povídka končí dceřinou smrtí.

4.1.10. Dia bertanya tentang Tuhan – Ptá se na Boha

Krátká povídka obsahuje rozhovor devítiletého chlapce jménem Gibran s jeho matkou. Gibran se táže své matky na Boha – kdo to je, kde bydlí, zdali se sprchuje, vyměšuje, jaké je jeho telefonní číslo a podobně. Matka trpělivě odpovídá na synovi otázky a vysvětluje, že Bůh

je všude kolem nás, ale i v nás samotných a že vše, co existuje, je ním vytvořeno. Kapitola je zakončena chlapcovou myšlenkou, že Bůh není v nás, ale my jsme v něm.

4.1.11. Kisah cinta Azazil – Azazilův příběh lásky

Následující kapitola je interpretací příběhu tradujícího islámem, kdy Bůh vytvoří Adama z hlíny a všem ostatním bytostem nakáže, aby se mu klaněli a obdivovali ho. Nikdo nic nenamítá, jen Azazil – Ďábel, protestuje, protože on je vytvořen z elementu ohně, což mu připadá vznešenější než hlína.⁷⁰

Povídka začíná popisem velmi silné lásky Azazila vůči jeho ženě. Žena splňuje všechny Azazilovy nároky a Azazil je tak zamilovaný, že by pro ni dokázal udělat cokoli. Jednoho dne však nečekaně představí Azazilovi svého milence, Adama. Adam je na rozdíl od horlivého a impulzivního Azazila klidný a „při zemi“. Azazil se cítí zlomený a řekne své ženě, že zradila jejich lásku a loajalitu, čímž ji urazí a ona jej slovně prokleje. Příběh končí tím, že je Azazil rozhodnut ukázat ženě, že je lepší než Adam. Vypravěč ale uvádí, že Azazil ženin hněv nikdy nezlomí.

4.1.12. Tiada pandemi di Tuantu – V Tuantu není žádná pandemie

Další kapitola se vrací k novinářce Nise, která se vrací do Tuantu a zabývá se pandemickou situací ve státě. Je možné, že autorka zde naráží na pandemii virové choroby Covid-19.

Nisa se vrací po roce do Tuantu, protože jí poslal řidič Ludba naléhavou zprávu, že se ztratil jeho nejlepší kamarád, doktor. Když Nisa přiletí, podivuje se, že je letiště prázdné. Po světě totiž řádí pandemie, ale v Tuantu není nahlášen ani jeden případ.

Když se Nisa potká s Ludbou, dozví se, že naposledy, když se svým kamarádem mluvil, sdělil mu po telefonu, že má hodně práce v nemocnici a od té doby se s ním, ani s jeho manželkou nedokázal spojit. Nisa s Ludbou navštívili hřbitov v hlavním městě Tuantu, Diktatě, kam zrovna dojíela sanitka přivážející mrtvé lidi. Bylo jich zhruba dvacet, z toho více než polovinu tvořili muži. Podle hrobníka je přiváženo každý den více a více mrtvol, na Nisinu otázku „proč?“ ale neodpověděl.

Když se novinářka a řidič přesunuli do nemocnice, panoval tam velký zmatek. Bylo tam plno lidí, z nichž se většina hádala s doktory nebo plakala, protože je nechtěli pustit za jejich

⁷⁰ Kisah Nabi Adam AS dan Azazil [online]. 24.11.2014.

blízkými. Navíc byly okolo nemocnice nápisy zakazující pořizování zvukového a obrazového záznamu.

Později Nisa seděla v kavárně a pozorovala projev tuantského ministra zdravotnictví, který oznamuje, že situace v Tuantu je pod kontrolou a země je bez kontaktu s pandemií. Nisa má ale opačné mínění.

4.1.13. Memburu Muhammad – Hon na Muhammada

Následující kapitola je o návratu Abu Jahala, předního protivníka proroka Muhammada, z pekla na zem, do současnosti a hledá svého soka. Tato povídka humorně propojuje moderní dobu s historií a karikuje přání mnohých muslimů, aby se vrátil náboženský vůdce, prorok Muhammad.

Příběh vypráví mladý muž Muhammad, pocházející z indonéské vesnici. Ve vesnici se jednoho dne objeví zvláště vypadající muž, který se ohání mečem a vykřikuje, že hledá Muhammada. Vypravěč za ním přijde a představí se jako Muhammad Ikrimah⁷¹. Muž odpoví, že on není ten, kterého hledá. Hledá totiž proroka Muhammada. Představí se jako Abu Jahal a tvrdí, že dostal od Boha druhou šanci.

Muhammad Ikrimah se zeptá Abu Jahala, proč se rozhodl hledat Muhammada právě v Indonésii, načež dostal odpověď, že v Indonésii žije mnoho mužů jménem Muhammad, tudíž je velká šance natrefit na toho pravého.

Muhammad Ikrimah, který je ze situace velmi zmatený, vezme Abu Jahala k sobě domů. Zatímco na něj Jahal míří mečem, uvaří Muhammad čínskou polévku. Po polévce hledá Muhammadovu lokaci pomocí internetu:

Setelah itu, kami duduk menghadap laptopku. Dia tampak takjub dengan benda itu, tetapi seluruh bahasa tubuhnya tetap bersikap waspada. „Nama Muhammad dengan segala variasinya, Mohammed, Mohamad, Ahmad, menjadi tren di dunia untuk bayi lelaki selama empat tahun terakhir,“ ujarku.	Potom jsme seděli u notebooku. Vypadal, že je ohromen tímto zařízením, ale jeho řeč těla zůstala nadále ostražitá. „Jméno Muhammad ve všech jeho variantách Mohammaed, Mohamad, Ahmad, se stalo světovým trendem pro chlapečky v posledních čtyřech letech,“ řekl jsem. Bůhví, proč jsem mu to říkal, když vím, že ho tato informace možná tak rozzlobí.
--	--

⁷¹ Ikrimah byl společník proroka Muhammada.

<p>Entah kenapa kukatakan itu kepadanya meski kutahu informasi itu mungkin hanya akan membuat gusar.</p> <p>„Muhammad yang kucari bukan anak-anak,“ sanggahnya dengan muka masam.</p> <p>„Ya, ya. Tapi memang berapa menurutmu usianya sekarang?“</p> <p>„Terakhir aku bertemu dengannya, usianya lebih kurang sama denganku,“ jawabnya.</p> <p>„Lima puluh empat atau sekitar itu. Dan bisa saja tujuh puluh tahunan sekarang, entahlah.“</p> <p>Hm, bukankah Nabi Muhammad meninggal pada usia 63 tahun? Lelaki ini jelas tidak tahu bahwa Muhammad yang dicari-carinya telah wafat, dan pemahamannya akan waktu pun tidak koheren. Dia seolah mengira bahwa hari ini baru berjarak 20 tahun dari dunia tempatnya berasal meskipun segalanya tampak sangat berbeda.⁷²</p>	<p>„Muhammad, kterého hledám, není dítě,“ řekl s kyselým obličejem.</p> <p>„Jojo, ale opravdu kolik je mu podle tebe teď let?“</p> <p>„Naposledy, když jsem ho potkal, bylo mu asi stejně jako mně,“ odpověděl. „Padesát čtyři, nebo tak nějak. A teď by mohl mít sedmdesát let, řekl bych.“</p> <p>Hm, nezemřel Prorok Muhammad v 63 letech? Tento muž zřejmě neví, že Muhammad, kterého hledá, zemřel a on žije v jiném časoprostoru. Jako by dnešek byl jen 20 let od světa, ze kterého pochází, přestože všechno vypadá jinak.</p>
--	--

Muhammad mu nakonec na základě internetové rešerše poradil, ať zkusí jít do Velké Británie – tam je Muhammadů prý nejvíce. A Abu Jahal ho poslechl.

4.1.14. Siap, pemain pertama? – Jsi připravený, první hráči?

Na začátku čtrnácté kapitoly se její hlavní hrdina Rohman zmateně probudí nejspíš na pouti. Na místě se předvádí klaun, vyskytují se Disney postavičky a hraje hudba.

Rohman se najednou ocitne na úrovni 296, kde se objeví krabice, ze které si má vybrat zbraň – pušku, granát nebo bombu. Nakonec si vybere stříbrnou vestu, která leží opodál. Následně je Rohman umístěn do hudební arény a za slov „jste připraven, první hráči?“ se dostane na úroveň 494 a ocitá se v kostele. Pastor řekne větu „vyberte si zbraň“ a na obrazovce se objeví AK-47. Rohman okolo sebe začne střílet.

⁷² INDIRANI, Feby. Memburu Muhammad. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020, s103-104.

Povídka pokračuje úrovní 535, kdy se probudí v hustém lese, točí se mu hlava a na obrazovce svítí méně než polovina baterie. Rozhodne se jít za nápísem „Voda“ a když se napije, dostane upozornění, že musí zabít svého protivníka. Na boj si zvolí kerambit⁷³ a vzápětí zjistí, že jeho protivník je malý chlapec. Chvíli spolu dovádí, načež Rohman zjišťuje, že má chlapec v ruce pistoli a než si stačil rozmyslet, co udělá, zavolá Rohmanova nepřítel domů jeho matka. K překvapení se oba jmenují stejně.

Na úrovni 554 Rohman obdivuje modrou⁷⁴ květinu a vzpomíná na svou matku. Na tomto místě je všude spousta květin a šťastných lidí, ale Rohman si opět musí zvolit zbraň a místo zničit. Přestože nechce, spouští výbuch a místo i lidi zničí.

Na úrovni 920 je cítit alkohol a cigaretový kouř, zatímco hraje nahlas hudba žánru raggae a i toto místo je Rohman nucen zničit.

Povídka končí na úrovni 1816, kdy se Rohman ocitá u mešity, která volá stoupence islámu k páteční modlitbě. Kapitola je zakončena slovy: „Vyberte si zbraň. Jste připraven, první hráči?“.

4.1.15. Tiada pandemi di Tuantu (2) – V Tuantu není žádná pandemie (2)

Na začátku kapitoly se Nisa dozvídá, že bude mít místo domluveného rozhovoru s tuantským ministrem zdravotnictví rozhovor s ministrem obrany. Lidí v Tuantu neustále ubývá, buď zemřou na následky pandemie, o které vláda tvrdí, že se v jejich zemi nevyskytuje, nebo zmizí neznámo kam. Tuantská media jsou pod vládní kontrolou a vláda klade důraz na to, aby občané zůstali v přesvědčení, že se pandemie jejich zemi vyhnula.

Nemoc se přenáší pomocí kapének ve vzduchu a pokud je někdo přistižen, že se před pandemií chrání i přes údajných nula případů, je trestán. I přes to se v Tuantu rapidně snížil cestovní ruch a většina aktivit se přesunula do „online režimu“. Tamější obyvatelé měli také povinnost sledovat dvakrát denně komedii, protože smích upevňuje zdraví. Při rozhovoru s ministrem obrany se Nisa dozvídá, že ministr zdravotnictví se nejspíš stal obětí pandemie, přestože se ministr obrany přiznání vyhýbá.

⁷³ Kerambit je malý zakroucený indonéská dýka.

⁷⁴ Modrá barva může znamenat depresi.

4.1.16. Rumah Hef – Hefův dům

V následující povídce se setkává zakladatel porno časopisu Hef⁷⁵ a Ihsan⁷⁶, voják, který se celý život držel v souladu s pravidly islámského náboženství, aby se dostal do nebe.

Ihsan se probudí v domě starého muže jménem Hef, načež si začíná uvědomovat, že zemřel v bitvě. Ptá se tedy Hefa, jestli se dostal do nebe nebo pekla. Je to pro něj důležité, protože se celý život choval podle pravidel Islámu, aby v pekle neskončil. Hef mu neodpověděl a podal mu sklenici alkoholu s tím, že zde pít může. Poté přišlo několik krásných žen, které byly připraveny splnit Ihsanovi všechny erotické představy, které si v pozemském životě kvůli hnaní se za dokonalostí a přijetím do nebe, zakazoval. Pořád ale potřeboval zjistit, kde se nachází:

„Untuk kali terakhir. Tolong, tolong katakan kepadaku, apakah ini surga atau neraka?“ Hef menggeleng-gelengkan kepala. „Apakah ini penting? Bukankah ini yang selalu kau inginkan?“ „Iya...tapi...tapi ini tidak adil! Seumur hidupmu kau telah mengalami semua kenikmatan: perempuan, kekayaan, kemasyhuran. Sementara aku...aku mesti berjuang keras menahan syahwatku, mati-matian berdarah di medan perang....Ini tidak adil!“ ⁷⁷	„Naposledy. Prosím, prosím řekni mi, je tohle nebe nebo peklo?“ Hef kroutil hlavou. „Záleží na tom? Není tohle to, co sis vždycky přál?“ „Ano... jenže tohle není spravedlivé! Celý svůj život jsi už zažil všechna potěšení: ženy, bohatství, slávu. Zatímco já...já musím tvrdě bojovat, abych potlačil svůj chtíč, zemřu krvavou smrtí na bitevním poli...tohle není fér!“
--	---

Ihsan se cítil zmatený a nechce si připustit, že se po smrti dostal do stejného místa, jako Hef. Nechce tento fakt přijmout, přestože by mohl mít všechno, po čem celý pozemský život toužil.

⁷⁵ Může jít o zakladatele časopisu Playboy Hugh Hefnera (1926-2017).

⁷⁶ Ihsan je arabský výraz pro „dokonalost“, klade důraz na smysl pro společenskou odpovědnost na základě náboženského přesvědčení.

⁷⁷ INDIRANI, Feby. Memburu Muhammad. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020, s. 130.

4.1.17. Melukis Tuhan – Kreslení Boha

Hlavním hrdinou další povídky je malíř Pramana, který je neznámým hlasem nucen nakreslit Boha, což je ale v islámu zakázané.

Jedné noci, když maloval obraz, uslyšel hlas, který se ptal: „Jaký je tvůj Bůh?“. Pramana byl vyděšený, protože byl v ateliéru kromě jeho koček sám a ani nedokázal na otázku odpovědět.

Pramana už dlouhodobě plánuje vernisáž na oslavu dvaceti dvou let své kariéry, na které chce vystavit dvě stě dvacet dva svých nejlepších děl.

Povídka pokračuje opět v noci, kdy vypadne Pramanovi při malování elektřina, a i přes to se snaží malovat po tmě dál. K hrůze zjistí, že obraz, co dodělává, není ten, na kterém pracoval, ale jde o obraz staršího muže se stříbrnými vlasy a vousy v bílém rouchu, načež uslyší stejnou otázku jako předešlou noc.

Během dalších dní Pramana neustále přemýšlí nad touto otázkou. Aby přišel na jiné myšlenky, jde se projít ven, kde potkal paní táhnoucí vůz se zbožím, žebrající dívku a psa. Když se vrátí do ateliéru, rozhodne se Boha namalovat. Po dokončení mu obraz uletí ven. Pramana se za ním rozběhne, načež venku potká ty stejné bytosti, co předtím. S tím rozdílem, že když se na něj podívali, měli rozjasněný obličej.

4.1.18. Suatu pagi di hidup Jibril – Jednoho rána v Jibrilově životě

Jibril⁷⁸ začíná svůj den tancem. Poté se snese na zem, kde dělá lidem radost. Chválí všechny bytosti za odvedenou práci, například i červy za hnojení.

4.1.19. Heikayat kota – Kronika města

Poslední kapitola knihy obsahuje pět příběhů odehrávající se v jednom nejmenovaném městě. Je možné, že strukturou se autorka inspirovala románem z roku 1859 *A Tale of Two Cities* (Příběh Dvou Měst) anglického spisovatele Charlese Dickense.

První příběh vypráví o neupravené ženě, která nesla v jedné ruce zapálenou pochodeň a v druhé vědro s vodou a vykřikovala, že hledá nebe a peklo. Obyvatelé města se jí báli, až na jednoho muže, který se s ní snažil promluvit. Zjistil, že se žena jmenuje Robia. Robia stále volala Alláha a ohrožovala ohněm okolí. Doběhla do mešity, kterou zapálila i s modlícími se lidmi. Následně na sebe vylila vodu z vědra a dostala se do nebe.

⁷⁸ Jibril je archanděl, který funguje jako prostředník mezi Bohem a pozemskými lidmi.

Druhý příběh je o filantropce paní Kartini. Paní Kartini pomáhá, kde je potřeba, pořádá různé aktivity a pomáhá lidem dosáhnout lepšího života. Jednou zachránila mravence, který se topil v horkém asfaltu. Po své smrti přišla do nebe a na otázku, zda je v nebi kvůli svým charitativním aktivitám odpověděla: „Jsem tu výhradně kvůli tomu mravenci.“

Další povídka vypráví příběh o dvou čepicích s odkazem nejspíš na časté nepokoje konající se během pouti do Mekky. Ve skříni pana Hajiho⁷⁹ byla bílá a černá čepice. Čepice se spolu kamarádily a vyprávěly si, co s panem Hajim zažily. Nějakou dobu nenosil pan Haji černou čepici, ale jen bílou. Bílá si našla spoustu dalších bílých kamarádek a s černou už se bavit nechtěla. Jednou přišla domů od krve a tvrdila, že se pohádaly a popraly.

Muslimové nosí čepici nazývanou *peci* obvykle při modlitbě nebo náboženských událostech. Černou čepici nosí běžní občané, bílou nosí poutníci do Mekky, nebo na velmi významné náboženské akce.

Následující povídka opět zahrnuje pouť do Mekky, jejíž význam je očista od svých hříchů. Pan Zahid je významný duchovní z Indonésie, který se dostal do Mekky. Jednou se mu zdálo, že je svědkem rozhovoru dvou archandělů, kteří se baví o tom, kolik lidí přišlo letos do Mekky a kolik jich přišlo z Indonésie. Následně se začali bavit o Indonésance Yatinem. Pan Zahid se jej rozhodl vypátrat. Když se setkali, Yatinem vyprávěla, že celý život šetřila na pouť do Mekky, ale těsně před odchodem potkala vyhublého neupraveného pracujícího chlapce. Zjistila, že chlapcovi rodiče nejsou kvůli zdravotním potížím schopni pracovat a mladík je musí živit i se čtyřmi dalšími sourozenci. Yatinem se tedy rozhodla věnovat rodině všechny své úspory.

Další příběh se velmi podobá příběhu o filantropce Kartini. Po úmrtí islámského učitele Zahida mnoho lidí truchlilo. Když se pan Zahid setkal s Alláhem, byla mu položena otázka, proč by mu měly být jeho hříchy odpuštěny. Za chvíli sám odpověděl na otázku, že mu nebudou odpuštěny kvůli pravidelnému modlení ani kvůli cesty do Mekky a podobným náboženským aktivitám, ale kvůli tomu, že učenec Zahid jednou zachránil kotě u silnice.

Jedné noci se Benny Augustin probudil a zjistil, že je u něj doma anděl, který psal seznam lidí, kteří milují Alláha. Benny Augustin na seznamu nebyl. Druhý den se anděl vrátil se seznamem lidí, které Alláh miluje. Bennyho jméno byla napsané zlatým inkoustem.

⁷⁹ Jako Haji jsou titulovaní lidé, kteří podnikli pouť do Mekky.

Feby Indirani by se zaměřením mohla řadit mezi spisovatelky islámské fikce, jenže na rozdíl od šíření islámu s kladením důrazu na jeho moralitu se v jejích knihách snaží o jakési snížení a v rámci možností i zesměšnění některých islámských „přehnaných“ hodnot. Poukazuje na to, co by se stalo, kdyby se tyto hodnoty brali doslova, třeba v povídce *Rahasia Rumah Kami*. Ve sbírce povídek se sem tam vyskytují prvky boje proti patriarchální společnosti, například v povídce *Pengincar Perempuan Tuantu*.

5. Intan Paramaditha – Gentayangan (Putování)

Intan Paramaditha je indonéská spisovatelka, esejistka, feministka a vysokoškolská učitelka. Studovala na Newyorské univerzitě a nyní vyučuje media a filmová studia na univerzitě v Sydney. Její díla, ať už literární nebo akademická, se zabývají zejména cestováním, mocí a obsahují feministické prvky.⁸⁰

Následující odstavec se věnuje tématice několika děl Intan Paramaditha. *Sihir Perempuan* (čarodějnictví) je sbírka povídek řadící se do žánru hororů s feministickou perspektivou, hlavními hrdinkami jsou ženy terorizovány nadpřirozenými strašidelnými bytostmi, jako jsou třeba upíři nebo strašidelní duchové.⁸¹ Dalším dílem spisovatelky je například *Goyang Penasaran* (Nutkový zvrát), odehrávající se zejména po pádu režimu prezidenta Suharta, který se zabývá složitostmi vztahu mezi diskurzem politiky, sexuality, islámským náboženstvím a násilím. Knihou je zpracovaný scénář k divadelní hře.⁸² Jejím nejnovějším dílem je *Apel dan Pisau* (Jablko a Nůž), který obsahuje krátké povídky vyprávějící příběhy indonéských žen různého postavení, přičemž se v příbězích s hororovým nádechem řeší mnoho tabuizovaných témat, jako například sex a smrt. Paramaditha tento žánr nazývá feministický horor.⁸³

Autorka je držitelkou mnoha ocenění. V oblasti literatury získala například cenu Kompas za nejlepší povídku v roce 2013, v roce 2017 získal její román *Gentayangan* cenu Tempo za nejlepší prozaické dílo a po překladu do angličtiny získal i zahraniční ocenění. Její esej „*On the complicated questions around writing about travel*“ (Na složitou otázku kolem psaní o cestování) byla označena za nejlepší americký spis o cestování v roce 2021, spisovatelka také získala ocenění a stipendia od *Social Science Research Council*⁸⁴ a mnoho dalších.

Paramaditha přednášela na různých literárních a filmových festivalech a akademických fórech a byla pozvána na mnoho významných literárních událostí. Své výzkumy prezentovala na nejprestižnějších univerzitách světa. Kromě života a kariéry v zahraničí se stále angažuje i v Indonésii a stala se spoluzakladatelkou *Sekolah Pemikiran Perempuan* (Dívčí škola myšlení) – feministické iniciativy, která nasazuje role ženy „třetího světa“ proti koloniálnímu, kapitalistickému a hetero – patriarchálnímu systému.⁸⁵

⁸⁰ *About* [online].

⁸¹ *Sihir Perempuan* [online].

⁸² *Goyang Penasaran: Naskah Drama dan Catatan Proses* [online].

⁸³ *Apple and Knife* [online].

⁸⁴ *Social Science Research Council* je nezávislá mezinárodní nezisková organizace, která se věnuje rozvoji výzkumu v oblasti společenských věd apod.

⁸⁵ *About* [online].

Již zmíněný román s názvem *Gentayangan: Pilih sendiri petualangan sepatu merahmu* (Putování: Zvol si sám dobrodružství svých červených bot) byl vydán v roce 2017.⁸⁶ Román pojednává o vrcholech a pádech globálního nomádství, politice, cestování a touze po svobodě. V knize se také objevují prvky nadpřirozena. Jak je již naznačeno v názvu, čtenář si vybírá cestu sám a kniha má tím pádem několik zakončení.⁸⁷ Kniha obsahuje na základě výše uvedené eseje *On the complicated question around writing about travel* autobiografické prvky.⁸⁸

5.1. Obsah díla *Gentayangan*

Román začíná představením hlavní hrdinky, jejíž jméno po celou knihu není známé, a stručným popisem jejího dosavadního života. Hrdinka miluje cestování už od malička, kdy byly všechny její panenky cestovatelky. Podívat se do zahraničí ale bylo těžké – v polovině devadesátých let, kdy byla na střední škole, se do zámoří dostali jen lidé zapadající do buržoazní třídy, což nebylo pro její rodinu, kde byl otec zaměstnán a matka pracovala jako žena v domácnosti, možné. Hrdinka je ze situace smutná a šťve ji zvěst, že Evropané a Američané mají více peněz a tím pádem mohou cestovat, jak chtějí. Na druhou stranu má velkou motivaci se do buržoazní třídy probojovat, a tak pilně studuje a šetří si peníze. Motivace a úspěch ale nestačily, neboť se nedostala na vysokou školu. Když se v roce 1998 konaly demonstrace proti režimu tehdejšího prezidenta Suharta, rozhodla se její rodina přestěhovat do středojavašského města Jogjakarty. Hrdinka se ale rozhodla zůstat v Jakartě, zkusila se znovu přihlásit na vysokou školu, tentokrát úspěšně, a začala studovat na prestižní vysoké škole, *Universitas Indonesia*. Studovala mezinárodní vztahy a anglickou literaturu, aby měla šanci na vycestování z Indonésie co nejvyšší. To se jí bohužel ale nepovedlo a po dostudování se stala učitelkou angličtiny. Fakt, že přestože vyučuje cizí jazyk, stále ještě neopustila Indonésii, ji činil velmi nešťastnou.

Kniha se dostává do přítomnosti – do noci roku 2006, kdy se hrdince zjeví ďábel, s kterým se do sebe navzájem zamilují. Ďábel se u ní od té doby zjevuje každou noc, kdy spolu tráví čas zejména prováděním sexuální aktivity. Po necelém měsíci jí chce splnit přání, protože se nudí. Hrdinka si tak konečně splní svůj sen – přeje si cestovat a nikdy se nevrátit. Další den ráno objeví ve svém pokoji červené boty a u nich vzkaz:

Kekasihku,	Má milá,
------------	----------

⁸⁶ The Wandering [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/the-wandering>

⁸⁷ *The Wandering* [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/46158533-the-wandering>

⁸⁸ PAMARADITHA, Intan. *On the complicated question around writing about travel* [online]. 2.03.2020 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://lithub.com/on-the-complicated-questions-around-writing-about-travel/>

<p>Sesuai keinginanmu, kuberikan kau sepanasang sepatu bertuah yang akan membawamu berualang. Pemiliknya seorang perempuan sihir, tapi ia sudah lama mati, Kupertingatkan dirimu, sepatu ini adalah sepatu terkutuk.</p> <p>Kau terkutuk untuk bertualang, atau lebih tepatnya, gentayangan.</p> <p>Bernaung, tapi tak berumah. Di tempat kau berasal, hantu gentayangan cuma bisa beristirahat dengan tenang setelah dukun merapal mantra atau kiai berkemat-komat membaca Al Fatihah. Biarlah kutegaskan bahwa sini tak ada dukun atau kiai yang terlibat, sebab ini permainanku, dan aku juga terkutuk.</p> <p>Tapi mungkin ini sesuai dengan keinginanmu. Tiket sekali jalan.⁸⁹</p>	<p>Dle tvého přání ti dávám pár šťastných bot, které tě zavedou na cestu. Jejich majitelka, čarodějka, je dávno mrtvá.</p> <p>Varuji tě, tyto boty jsou prokleté.</p> <p>Jsi odsouzena k dobrodružství, nebo spíše putování.</p> <p>Najdi si úkryt, ale ne domov. Tam, odkud pocházíš, mohou putovní duchové v klidu odpočívat poté, co šaman čaruje, nebo islámský učitel zpívá Al Fatihah. Dovol mi zdůraznit, že tady není zapojen ani šaman, ani učitel, toto je moje hra a já jsem taky prokletý.</p> <p>Ale možná je tohle to, co sis přála.</p> <p>Jendosměrná jízdenka.</p>
--	---

Přílohou dopisu byla smlouva. Podmínkou je, že se nesmí vrátit domů, jinak ztratí vše, co po cestě nabylo.

5.1.1. New York

Kniha pokračuje prvním místem, které hlavní hrdinka navštíví – New York. Hned po tom, co si nasadila boty, upadla do bezvědomí a probudila se v newyorském taxi, aniž by tušila, jak se do něj dostala. Po pár hodinách v New Yorku je překvapená ze špinavého metra plného smrdutých bezdomovců a žebráků. Také ji udivuje ruch, spěch a rychlost lidí na ulici, které nic nezastaví, a také ztráta jejich individuality. Zjišťuje, že se dá na trzích sehnat snad úplně všechno a odkudkoliv. New York je velmi multikulturní město a obyvatelé města mají své kořeny snad všude.

⁸⁹ PARAMADITHA, Intan. Gentayangan: Pilih sendiri petualangan sepatu merahmu. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2017. ISBN 9781787301177, s. 7.

Po několika měsících v New Yorku se s hlavní hrdinkou spojí její sestra, která je na základě ďáblova falešného dopisu přesvědčena, že je hlavní hrdinka v Americe za účelem studia. Svěří se, že jí chtěla jet navštívit, ale pro muslimy je velmi těžké dostat vízum.

Lidé v New Yorku jsou unešení z hrdinčiných červených bot, pořád je chválí a fotí se s nimi. Malá holčička, se kterou jede hrdinka autobusem, má dokonce velmi podobné červené boty. Tvrdí hrdince, že boty si vybrala podle hlavní postavy pohádky Čaroděj ze země Oz, Dorotky, která nosí také červené boty. Poznává spoustu dalších nových lidí, například starší paní, která se jí představí jako teta Victoria.

V lednu se hlavní hrdinka začala nudit, protože v zimě se jí nic dělat nechtělo. Navíc ve městě kromě majitele bytu, ve kterém jí Ďábel zařídil ubytování, a jeho syna nikoho neznala. Výhodou bylo, že se naučila vařit, protože byla líná chodit se stravovat do restaurací. Dochází jí, že brzy bude mít 28. narozeniny a stále ještě nenašla samu sebe a ani svůj životní cíl.

Také si uvědomila, že jí dochází peníze, a tak začala si hledat práci. Ovšem vzhledem k tomu, že jí nikde nechtěli přijmout, protože na místo učitele angličtiny preferovali rodilé mluvčí, musela si za pomoci syna majitele bytu zfalšovat životopis, na základě čehož začala pracovat v italské kavárně La Candela. Díky této práci poznala spoustu lidí – Belgičanku Elise, spolupracovníka Fernanda z Peru, učitele sinologie na Newyorské univerzitě Boba a Inda Vijaye, do kterého se zamiluje. Také pozná svou sousedku Meenu, která stejně jako Vijay pochází z Indie. Meena hrdinku naučí lásce k vaření a koření. K smůle hlavní hrdinky je Meena ve vztahu právě s Vijayem, z kterého se vyklube bratranec Meenina manžela.

Hlavní postava dostane pozvání na schůzku od Boba a Fernanda. Pokud si čtenář vybere schůzku s Fernandem, čeká hrdinku zamilované manželství, ve kterém se stará o Fernandovu dceru Tiffany z předchozího vztahu, získá magisterský titul z kreativního psaní a když odejde Tiffany na univerzitu, přestěhuje se s Fernandem do Limy a společně cestují po Jižní Americe. Tohle je jedna možnost zakončení knihy.

Pokud se čtenář rozhodne pro schůzku s Bobem, dějová linie pokračuje vztahem hlavní hrdinky a Boba. Tato dvojice si rozumí, přestože je mezi nimi vysoký věkový rozdíl. Hlavní hrdinka se ale necítí být zamilovaná. Bob je nadšený z její indonéské národnosti a přeje si, aby se povědomí o Indonésii dostalo do západního světa, přičemž jí vnukne nápad o napsání románu týkajícího se cestování s červenými botami. Po pár měsících vztahu hrdince pomalu končí vízum, a tak se s Bobem rozhodli seždat. Rozhodli se pro neoficiální svatbu v mešitě s tím, že si po svatební cestě zařídí oficiální potvrzení sňatku.

Jedna z cest, kterou si může čtenář vybrat, navrhuje odevzdání červených bot ďáblovi, který se u hlavní hrdinky zjeví. Hrdinka se v tomto případě ocitá v mešitě se svou rodinou a bere si neznámého islámského učitele, ze kterého jsou všichni nadšeni. Její sestra má radost, že je jeho jedinou ženou, protože polygamií silně odmítá. Později, v autě po cestě ze svatby, se z učitele stane Ďábel. Hrdinka je šťastná a zbytek života stráví po jeho boku.

Pokud si čtenář vybral pokračovat v Americe – v manželství s Bobem, odjede hlavní hrdinka do San Francisca, ve kterém pobude několik dní. Poté se dostane do Los Angeles, kde se k ní přidá i Bob, který bude v době jejího pobytu v San Franciscu přednášet ve Frankfurtu na sinologické konferenci.

5.1.2. San Francisco

Knihu pokračuje přesunem hrdiny z New Yorku do San Francisca.

Hrdinka se ubytuje v hotelu Madeleine, kde se setká s recepčním Noelem z Filipín a se Singapurcem Husseinem. Hussein jí jeden den doprovodí na procházce San Franciscem a vypráví srdceryvný příběh o jeho nešťastné lásce. Další den ji pozve do baru. V knize se naskytují dvě možnosti – pokud hrdinka pozvání přijme, srazí ji po cestě zpět na hotel auto a umírá. Pokud pozvání odmítne, spřátelí se s gayem Noelem, který ji odveze do Los Angeles, kam mají oba namířeno.

5.1.3. Los Angeles

Dále je v románu popsán pobyt hrdinky v Los Angeles, kde se podle plánu měla setkat s Bobem.

Po příjezdu do Los Angeles shledává podobnosti s Jakartou, kterou nazývá jako „Los Angeles třetího světa“. Pro hrdinku je nejstěžejnější podobnost v tom, že se člověk ani v jednom městě neobejde bez řidičského průkazu. Na rozdíl od New York tu není metro příliš rozšířené a taxi služba stojí moc peněz.

Od příjezdu se jí Bob vůbec neozývá a v sobotu, kdy se k ní měl v Los Angeles připojit, nepřišel. Hrdinka nahlásila pohřešování svého chotě na policii a začala navštěvovat Klub solidarity ztráty manželů. V klubu se setkává s ženami, které zažily různé nešťastné příběhy v souvislosti s manželstvím. Američanka Andy ztratila manžela kvůli zákeřné nemoci, kdy musel podstoupit eutanázii, Korejka Soonyi se musela stát prostitutkou poté, co ji s nemanželským synem tmavé pleti opustil americký voják po americko – korejské válce,

Argentinka Doña přišla o manžela během války a Carmencitin manžel odešel žít za novou partnerkou, aniž by ji něco řekl.

Jednoho dne se v hale hotelu, kde hrdinka bydlí, objeví detektivka, která tvrdí, že Bob odjel místo do Frankfurtu do Amsterdamu, odkud letěl s neznámou ženou soukromým letadlem, které s nimi nejspíš spadlo. Z detektivky se později vyklube Hekaté, řecká bohyně magie a podsvětí, která je zároveň ochránkyní cest a křižovatek. Hlavní hrdinka se s touto špatnou zprávou postupně smiřuje, začne si budovat život, udělá si řidičský průkaz a červené boty věnuje Noelovi, se kterým se setkala v San Franciscu. Poté se rozhodne jet s kamarádkou Cythiou, pocházející z Indonésie, do Tijuany, města na americko – mexické hranici.

5.1.4. Tijuana

Příběh pokračuje v autě, po cestě do Tijuany. Cynthia, jejíž rodina má původ v Číně, vypráví, jak prožívala květen roku 1998 v Indonésii, kdy došlo k masivnímu útoku na obyvatele čínského etnika:

<p>Kerusuhan. Cuma itu yang kudengar dari ayahku, lalu dengan terburu-buru kami memampatkan sembarang baju ke dalam koper kecil dan mematikan semua lampu. Aku menyelipkan CD Nirvana, namun Ibu mengeluarkannya dan menggantinya dengan biskuit. Ayah menyetir dengan kalap menuju hotel. Dari balik kaca mobil, kami melihat asap. Toko-toko dilalap api. Aku ingin tahu, dan mungkin ingin mengendus bau asap. Tapi ayahku menghardik. Jangan buka jendela! Aku bertanya: polisi, mana polisi? Kita harus lapor polisi! Ayahku ibuku cuma diam, dan sejak itu aku tak pernah lagi mencari polisi.</p> <p>Selama tiga hari kami makan-minum di kamar. Ini seperti kemp konsentrasi, kataku. Jaga mulutmu! Tak pernah kudengar ayahku sehisteris itu. Tahu apa yang terjadi di luar</p>	<p>Neklid. Jen to jsem slyšela od mého táty. Potom jsme ve spěchu sbalili jakékoliv oblečení do malého kufru a zhasli všechna světla. Dala jsem hrát CD Nirvany, ale máma jej vyndala a dala mi sušenky. Táta zběsile řídil k hotelu. Zpoza okna auta jsme viděli kouř. Obchody zachvátily plameny. Přála jsem si vidět a možná jsem chtěla cítit smrad kouře. Ale táta mě pokáral. Neotvírej okno! Zeptala jsem se: policie, kde je policie? Musíme to nahlásit policii! Táta i máma byli zticha a od té doby jsem už nikdy nevyhledávala policii.</p> <p>Tři dny jsme jedli a pili v pokoji. Bylo to jako v koncentračním táboře, říkala jsem. Pozor na pusy! Ještě nikdy jsem neslyšela tátu takto hysterčit. Ví, co se tam venku přihodilo? Je to vzpoura proti Číně. Čtvrtý den, brzy ráno, jsme jeli na letiště a odletěli do Singapur.</p>
--	---

sana? Ini kerusuhan anti Cina. Dan dengan bodoh aku bertanya: anti kita? Di hari keempat, pagi-pagi sekali, kami pergi ke bandara dan terbang ke Singapura. ⁹⁰	
---	--

Cynthiina rodina měla jako jedna z mála štěstí, protože se stihla před útoky ukrýt, a navíc měla dostatek peněz na pobyt v Singapuru. Většina lidí z etnika Tionghoa žijící v Jakarta takové štěstí neměla.

V Tijuane pobudou pár dní, poté se hlavní hrdinka rozhodne pro cestování po Mexiku. Stále ještě nezjistila, kým je a co chce.

5.1.5. Berlín

Když si na začátku knihy nevybere čtenář život v New Yorku, nepojede hrdinka taxi službou do ubytování, ale na letiště, kde ji čeká let do Berlína. Na letišti potká muže Muhammeda, který si k ní později přisedne v letadle a vypráví jí příběh o fiktivní ženě, která chodila v červeném a donutila muže se do ní zamilovat, dokud nezemřeli. To stejné se stalo hrdinovi Muhammedova příběhu, Ismailovi, který se nechal zmanipulovat, spáchal sebevraždu a svou ženu Helgu opustil. Hrdinka později zjistí, že Muhammed a Ismail jsou jeden člověk a fiktivní ženou je Hekaté.

V Berlíně se přihlásí na email, kde si čte zprávu od sestry. Sestra jí píše o návštěvě muzea s tematikou převratu v roce 1965, která čeká její dceru. Hrdinka se rozvzpomíná na návštěvu muzea během školních let:

Terkadang kau merasa tak perlu mendengarkan Pak Guru karena kau hafal isi buku sejarahmu di luar kepala, kata demi kata: PKI mendalangi kudeta dengan menculik, menyiksa, dan membunuh enam jenderal pada 30 September 1965, namun upaya pemberontakan ini berhasil ditumpas	Někdy máš pocit, že nepotřebuješ poslouchat pana učitele, protože sis slovo od slova zapamatovala slovo od slova: PKI zorganizovala převrat únosem, mučením a zabitím šesti generálů 30. září 1965, ale tento pokus o povstání rozdrtil Suharto, který později zachránil zemi před komunismem.
--	--

⁹⁰ PARAMADITHA, Intan. *Gentayangan: Pilih sendiri petualangan sepatu merahmu*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2017, ss. 479-480.

<p>oleh Suharto yang kemudian menyelamatkan bangsa dari ancaman komunisme. Peristiwa ini terus terulang lewat buku, monumen, dan film dokudrama <i>Pengkhianatan G30S/PKI</i> yang diputar tiap tahun di televisi. Pengetahuan tentang pemberontakan PKI di rezim Orde Baru adalah proyek multi media. Bertahun-tahun kemudian, meski kau tahu bahwa seluruh narasi itu – berikut narasi yang tak pernah mengemuka: pembantaian jutaan orang yang dituduh komunis oleh militer – adalah afat legitimasi kuasa Orde Baru, gambar-gambar yang muncul di kepala setiap kali kau dengar kata komunis selalu saja palu arit, darah, dan tubuh yang rusak.⁹¹</p>	<p>Tato událost se neustále opakuje skrze knihy, památky a dokumentární drama <i>Zrada G30S/PKI</i>, který je každoročně promítán v televizi. Poznání rebelie PKI v režimu New Order je multimediální projekt. O několik let později, i když víte, že celý příběh – následuje příběh, který se nikdy neobjevil: masakrování milionů lidí obviněných armádou z komunismu – jsou známkou legitimacy moci Nového Řádu, obrázky objevující se v hlavě pokaždé, když slyšíš slovo komunista, jsou vždy jen srp a kladivo, krev a roztrhaná těla.</p>
---	---

O pár dní později navštíví hrdinka muzeum v Berlíně, kde porovnává události v Indonésii roku 1965 a holocaust. také vzpomíná na rok 1998, kdy, při již zmíněné vzpouře proti lidem etnika Tionghoa, došlo i k znásilňování žen čínského původu. Také si vzpomene na šikanu dívek čínského původu ve školách. Připomene si i vládu takzvaného Nového řádu prezidenta Suharta a to, jak například zakazoval nošení hidžábů.

Když jiný den poznává krásy Berlína, přemísťuje se pomocí autobusu, kde potká malou holčičku, která má také červené boty. Holčička jí poví, že se inspirovala Dorotkou, hlavní hrdinkou pohádky Čaroděj ze země Oz, která má na nohou taktéž boty červené barvy. Holčička také tvrdí, že se spolu už potkaly v New Yorku, ale maminka holčičky jí nevěří a hrdinka je přesvědčena, že kromě letiště v New Yorku nic nenavštívila.

Hrdinka v Berlíně pozná herečku Yvette, která také nosí červené boty a jednu chvíli natáčela film v Jakartě. Také vypráví příběh o Juwitě Padmadivye, indonéské herečce, jež spáchala sebevraždu. Styká se s Yvette pravidelně a čím dál víc si rozumí. Když se poznají blíže, vypráví Yvette hrdince svůj příběh, o toxickém vztahu jejich rodičů, kdy byl otec

⁹¹ PARAMADITHA, Intan. *Gentayangan: Pilih sendiri petualangan sepatu merahmu*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2017, s. 116.

chorobně žárlivý a její matka zemřela. Yvette poté z lítosti bydlela u otce až do svých dvaceti pěti let, přestože chtěla pryč. Po odchodu si za své úspory koupila červené boty. Hlavní hrdinka a Yvette se do sebe zamilují, nato přijde email od hrdinčiny sestry, který zahrnuje článek o tom, jak je homosexualita nepřípustná, a ještě nepřípustnější je výchova dítěte homosexuálním párem.

5.1.6. Lima

Hlavní hrdinka s Yvette se rozhodnou přestěhovat do Limy, kde žijí ve čtvrti jménem Miraflores. Jak je již výše zmíněno, v jedné z cest příběhu se do Limy hrdinka také dostane se svým manželem Fernandem, kolegou z kavárny v New Yorku.

5.1.7. Amsterdam

Pokud se čtenář rozhodne nejít na schůzku s Yvette, zavede ho kniha do Amsterdamu. V hlavním městě Nizozemska bydlí v bytě s Marií pocházející z Bulharska. Marie každý večer odejde do práce a vrací se k ránu. Na otázku hlavní hrdinky, kde pracuje odpoví, že pracuje v *Red – light district* (Čtvrť červených luceren). Hlavní hrdinka o této čtvrti neměla ponětí, a proto se tam rozhodla v rámci cestování po Amsterdamu vydat.

Když zjistila, že *Red – light district* je čtvrť, kde se koncentrují prostitutky, erotické obchody a podniky, striptýzové bary, a dokonce i divadla pro dospělé, došlo jí, že je Marie prostitutka. Svou domněnku si potvrdila, když ji tam i zahlédla, a přestože nechtěla, Marii odsoudila. Marie se obhajovala tím, že je pro ni těžké získat práci, kde by si vydělala na živobytí.

Mezitím přijde hrdince email od sestry, který obsahuje článek informující o tom, že jsou indonéská media „infikována“ západním liberalismem v souvislosti s rozvíjející se pornografií, což je možné si potvrdit nárustem nemorálních filmů pro mladé nebo zpěváky žánru dangdut⁹² proměňující se v upnutých šatech.

Když hrdince pobyt v Amsterdamu končí, rozhoduje se, že předá červené boty Marii, aby ji z útrap její práce vysvobodila. Pokud se hrdinka rozhodne jí boty věnovat, našťve d'ábla a bude poslána zpět do Jakarty. Pokud se rozhodne si je nechat, odstěhuje se z Amsterdamu do města Haarlem umístěného v západní části Nizozemska.

⁹² Dangdut je populární indonéský hudební žánr.

5.1.8. Haarlem

Město Haarlem má v knize za úkol přiblížit původ bot. Bydlí u zhruba sedmdesátileté ženy jménem Victoria, která ji poprosí, ať ji oslovuje teta Victoria. Victoria obdivovala její boty a jednou ji vzala do kostela, kde se nacházel hrob ševce, který boty ušil za účelem svobody. Victoria hrdince navrhla, ať položí boty na hrob a předá je tím tomu, kdo je vytvořil. Pokud čtenář zvolí nechat boty na hrobě, zjeví se hrdince Hekaté, která ji ujistí, že k dobrodružství a nalezení sama sebe nepotřebuje ani boty a ani d'ábla. Poté je čtenář přesunut na volnou stranu, kde může příběh dopsat sám. Pokud boty na hrob nepoloží, hrob se otevře a hrdinka do něj upadne. V hrobě se dostane do vlaku, potká se všemi, kteří boty také nosili. Vlak nikdy nezastaví, což znamená další z konců knihy.

Tvorba Intan Paramaditha nelze jednoznačně zařadit do *sastra wangi* nebo *fiksi Islam*. Román *Gentayangan* se z určité části věnuje oběma směrům. Islámskou fikci zastupuje zejména zbožná sestra hlavní hrdinky, jejíž emaily se v příběhu několikrát objeví. *Sastra wangi* se zase odráží v intimních vztazích. Prvky obou směrů se však vyskytují i v ostatních dílech spisovatelky, spolu s nadpřirozenem, dalo by se říct až hororem.

6. Soe Tjen Marching – Dari Dalam Kubur (Ze záhrobí)

Soe Tjen Marching je indonéská spisovatelka, akademička, aktivistka a uznávaná skladatelka avantgardní hudby v Indonésii. Získala doktorát na *Monash University* v Austrálii. Vyučuje indonéský jazyk na SOAS v Londýně.⁹³

Ve svých dílech se zabývá zejména událostmi z roku 1965 a 1998 ve vztahu k čínskému etniku na území Indonésie a smrtí. Události popisuje například v díle *The End of Silence* (Konec Ticha)⁹⁴, o smrti se baví v díle *Mati, Bertahun Yang Lalu* (Zemřel, Před Lety)⁹⁵. Její tvorba je vydávána i v zahraničí, zejména na území Velké Británie, Austrálie a Ameriky. V roce 2009 založila v Indonésii časopis s názvem *Majalah Bhinneka* (Časopis Rozmanitost), který podporuje kritické myšlení týkající se genderu⁹⁶, politice a náboženství. Soe Tjen Marching také napsala několik esejů o ženách, indonéské politice a náboženství v indonéštině, angličtině a němčině.⁹⁷

V této kapitole bude popsáno autorčino dílo *Dari Dalam Kubru* (Ze záhrobí), vydáno roku 2020. Dílo se odehrává v indonéských městech Malang, Surabaya a Jakarta. Hlavní hrdinkou je dívka Karla, která má od malička má pocit, že je s ní nespravedlivě zacházeno ze strany matky, což v ní vyvolávalo spoustu otázek, na které neměla odpovědi. V dospělosti se odstěhuje do Jakarty a s rodinou se setkává až po téměř dvaceti letech, kdy se dozvídá odpovědi na své otázky.⁹⁸ Zjišťuje, že její rodina musela čelit komplikovaným společensko-politickým podmínkám, které zahrnovali znásilnění, vězení a ničení indonéským militarismem.⁹⁹

6.1. Obsah knihy Dari Dalam Kubur

6.1.1. Karla

Knihla začíná 9. prosince 2013, kdy Karla letí po osmnácti letech domů, do Surabaya, aby se opět setkala se svou matkou. Během letu vzpomíná na utrpení jejich vztahu a na křivdy, které jí matka způsobila. Jak se k ní chovala velmi chladně, upřednostňovala Karlina staršího sourozence, také přemýšlela o nejednoznačných odpovědích, když jí Karla pokládala otázky ohledně příbuzných a chování, které si Karla nedokázala vysvětlit. Například, když jednou

⁹³ *Dr Soe Tjen Marching: Biography* [online].

⁹⁴ *The End of Silence: Accounts of the 1965 Genocide in Indonesia* [online].

⁹⁵ *Mati, Bertahun yang Lalu* [online].

⁹⁶ Gender znamená sociální pohlaví.

⁹⁷ *Soe Tjen Marching* [online].

⁹⁸ *Dari Dalam Kubur: Soe Tjen Marching* [online].

⁹⁹ *Dari dalam kubur (Soe Tjen Marching): Membongkar sejarah palsu buatan penguasa* [online]

našla na svatbě občanský průkaz a matka ji přede všemi ztloukla nebo když chodí do kostela, aniž by se modlila.

S rostoucím věkem si Karla začínala všimnout, že je její rodina čínského původu a zjistila, že původně žili v Malangu, kde působili její rodiče jako učitelé, ale v roce 1974 byli nuceni se přestěhovat do Surabayi. Karla také věděla, že její matka nesnáší PKI¹⁰⁰.

Ve škole si Karla našla kamarádku Christine, která je také čínského původu a pochází z Manado. Do Surabayi ji poslala její matka, která se jí chtěla zbavit potom, co viděla, jak dceru osahává její milenec. Protože je Christine starší a vyspělejší, odpovídá Karle na různé dotazy ohledně dospívání, které se bojí položit své matce. Například týkající se první menstruace. Christine a Karla spolu prožívají všechny útrapy, dokud Christine neodjede zpět do Manado a po cestě v důsledku potopení lodi nezemře. Kromě Christine zemřela žena Rubi, kterou Karla milovala a duchovní otec Justin, se kterým se skamarádila a měla pocit, že jí jako jediný rozumí. Také neznámo kam zmizela hospodyně Sumi, se kterou měla Karla blízký vztah.

Karla nechápala, proč kolem ní všichni umírají a je přesvědčena, že je její matka Ďábel. Začala se učit anglicky, protože má vidinu odstěhovat se někam daleko a osvobodit se od matky. V tom jí pomohl muž jménem Dirman pocházející ze zámožné rodiny. Požádal Karlu o ruku, s čímž matka nesouhlasila. Chovala se totiž zvláště, od doby, co poznala jeho rodiče. Karla ji, ale neposlouchala a po vyřešení drobných komplikací, například že je Karla katolička a Dirman muslim, se vzali a odstěhovali do Jakarty. Když si Karla přijela pro své poslední věci, co měla doma, matka ji naposledy varovala:

Namun tetap saja sebelum aku mengangkut semua barangku dari rumah menuju Jakarta, Mama sempat menyumpahi: „Bakal celaka kamu! Kualat kamu sampe keturunanmu!“ Seolah hanya karena ia sudah melahirkanku dan membuat aku ada, aku harus menuruti semua titahnya. Mama macam apa itu? ¹⁰¹	Ale ještě, než jsem si odvezla všechny své věci do Jakarty, měla máma možnost mě proklínat: Běda ti! Tvé potomky postihne katastrofa!“ Jako bych jen proto, že mě mě porodila a přiměla existovat, musela poslouchat její rozkazy. Co je to za mámu?
--	--

O pár let později se jí narodila hendikepovaná Maya.

¹⁰⁰ PKI znamená *Partai Komunis Indonesia* – komunistická strana Indonésie.

¹⁰¹ MARCHING, Soe Tjen. *Dari dalam kubur*. Serpong, Tangerang Selatan: Marjin Kiri, 2020, ss. 128-129.

Když dorazí Karla domů, zjistí, že její matku téměř zdolala mrtvice a je nucená jen ležet v posteli. Když se matka zeptá, jak se má Maya, začne Karla vzpomínat na trápení s dcerou trpící Downovým syndromem a pohybující se pouze za pomoci invalidního vozíku. Do jejího léčení dali spoustu peněz a teď jsou téměř na mizině. Při vzpomínce na domov si posteskuje po řidiči Rudim, ke kterému cítí jistou náklonnost. Má kvůli tomu výčitky vůči Dirmanovi, přestože ví, že i Dirman má milenku.

To vede Karlu k vnitřní spekulaci o pravé lásce a manželství, přičemž si uvědomí, že Dirmana nemiluje, ale vzala si ho pouze za vidinou života v Jakartě – daleko od matky. Také v souvislosti s rodinou vzpomíná na hrůzy událostí v květnu roku 1998, kdy došlo k masivnímu napadání obyvatel čínského původu.

Matka zanedlouho umírá a na pohřbu se Karla dozvídá, že rodinná známá sepsala v rámci disertační práce její biografii, kterou jí pošle emailem. Karla si chvíli myslí, že je biografie lež a matka si chce Karlu po smrti pouze naklonit, ale na druhou stranu doufá, že v práci najde odpovědi na všechny otázky, které si během soužití s matkou pokládala.

6.1.2. Matka

Druhá část knihy představuje zmíněnou disertační práci, která zaznamenává život Karliny matky, Djing Fei. Matka vypráví stejný příběh jako Karla, jen ze své perspektivy a doplněný o své dětství.

Djing Fei se narodila v roce 1936, od čtrnácti let žila sama s otcem a roku 1964 se provdala za muže jménem Han, se kterým měla o rok později syna Donga. V roce 1972 se jí narodila dcera Karla. V roce 1974 se byla nucena změnit si identitu na Lydia Maria a přestěhovala se s celou rodinou do Surabayi. Mezitím vedla strastiplný život, především kvůli svému čínskému původu. Byla často napadána slovně i fyzicky, zejména během nizozemské okupace a japonské války. Zažila i domácí násilí, než poznala Hana, který byl její student.

Po převratu v roce 1965 byla uzavřena čínská škola, kde vyučovala. Lidé čínského původu byli totiž automaticky považováni za členy PKI a ženy byly označovány za prostitutky. Půl roku po převratu zmizely její kamarádky, jež byly nejspíš uvězněny, a zanedlouho se stala politickou vězenkyní i Djing Fei.

Ve vězení zažila teror, kdy jí byly páleny cigarety o kůži, byla znásilňována a jediné, co dostala k jídlu, byl tvrdý bulgur, který téměř všem vězňům způsobil hemeroidy. Začali si tedy

chytat potravu v podobě kryš, hadů, gekonů nebo šneků, které si vařili, aby dostali do těla něco jiného než ztvrdlou pšenici.

Jednoho dne potkala ve vězení rodinnou známou, paní Yatmi, o které věděla, že psala texty se zakázanou tematikou. Za pár dní od setkání s rodinnou známou se s Djing Fei potkal armádní kuchař, kterého znala z dřívějšíka, protože vařil v restauraci kamaráda jejího otce, a ptal se jí, kde schovává paní Yatmi své texty.

Djing Fei zapírala a nechtěla ji zradit, ovšem když zmínil jejího syna Donga, dostala strach a místo ukrytí textů prozradila. Poté byla přemístěna do věznice v Surabayi, kde byly lepší podmínky, co se jídla a pití týče. Nenáviděný velitel Agus Sunakarto, který ji v Malangu znásilňoval, tam byl bohužel také a v sexuálním násilí pokračoval. Po skoro čtyřech měsících byla převezena zpět do místa bydliště a propuštěna na svobodu. Po propuštění s hrůzou zjistila, že je těhotná a otcem je velitel Agus. Plod v sobě nenáviděla, protože jí pojil se vzpomínkami na utrpení ve vězení a odporného velitele.

Vztah k dítěti, které pojmenovala Karla – podle Karla Marxe¹⁰² – se nezměnil ani po porodu, kdy se hned v začátcích Karlina života začala projevovat divokost jejího otce. Po porodu se šla vyzpovídat do kostela k duchovnímu otci Budimu, který ji doporučil změnit identitu a odstěhovat se do Surabayi, s tím, že jim pomůže zařídit potřebné papíry a zničit důkazy o jejich existenci. Změnu identity a stěhování navrhnul proto, že by měli potomci s Djing Fei v občanských průkazech vepsána písmena ET¹⁰³, což by mohlo vést k mnoha problémům a omezením v životě.

Z Djing Fei se tak stala Lydia Maria, z Hana Handoko a z Donga Katon. Stěhování se uskutečnilo dva roky od porodu Karly. Po příjezdu do Surabayi trpí Lydia neustálým strachem, že bude odhalena jejich pravá identita. Katon, kterému v té době bylo devět let a byl ohledně rodinné situace a následcích uvědomělý, si také dával pozor, přestože dostal jednu rodinu do potíží, když projevoval příliš antikomunistický postoj. Lydia k němu měla díky jeho uvědomělosti mnohem blíže než k divoké Karle, která málem dostala rodinu do problémů hned několikrát.

Jednou se Lydia od Katona náhodou dozvěděla, že je jejich sousedka paní Ipah bývalá politická vězenkyně, která nemůže najít práci. Tak jí Lydia pomohla angažovat se ve škole, kde učila a Handoko v motocyklistickém servisu, kde pracoval. Když byla jednou rodina pozvána

¹⁰² Karl Marx byl teoretik komunismu a socialismu.

¹⁰³ ET je zkratka pro *Eks Tapol*, v překladu bývalý politický vězeň.

na svatbu, kde byla i sousedka, našla Karla na zemi občanský průkaz, začala si s ním hrát a ukazovat ho lidem. Naštěstí si toho všimla Lydiá, která co nejdřív zasáhla, protože se jednalo o průkaz paní Ipah, kde měla písmena ET.

Nebo jednou přinesla domů Karla fenu Rubi, kterou si zamilovala a Rubi se zaběhla do cizího domu, kde pokousala děti, které tam žily. Jejich matka psy nesnášela a doporučila Lydii se psa co nejdříve zbavit. Lydiá nechtěla dělat problémy a s těžkým srdcem, protože věděla, že bude Karla smutná, přivázala Rubi na řetěz, která zanedlouho na následky nemoci a krvácení zemřela.

Karla dostala k osmým narozeninám televizi, kterou vlastnila mezi prvními z širokého okolí, tak si k sobě pozvala kamarády. Když Lydiá zjistila, že má doma Karla kamarády, kteří si sami berou jídlo a prohrabují skříně, dostala strach, že by jim mohlo být na jejich rodině něco podezřelé a všechny pro jistotu z domu vyhodila a Karle další návštěvy zakázala.

Okolo desátého roku začala Karla zkoumat svou barvu kůže a svou identitu. Všimla si, že ji děti hanlivě označují za „černou Čínu“, Lydiá na to reagovala tak, že jí pouze závidí. Karla se opravdu, vzhledem k tmavé pleti jejího otce, narodila s tmavší barvou kůže, než je u Číňanů obvyklé. Od malička bylo její matce doporučeno mazat ji krémem na zesvětlení kůže, což ale ve výsledku nepomáhalo. Lydiá hlavně nechtěla, aby Karla svou identitu nenáviděla. Také stále přemýšlela, kdy Karle rodinnou historii prozradit:

<p>Saya tetap harus mencari jalan supaya Karla bakal sadar waktu dia lebih dewasa. Kami tidak bisa terus berbohong kepadanya. Kalau tidak, dia bakal jadi salah satu hama itu: pendukung, makhluk bejat dengan segala rencana busuknya.</p> <p>Suatu saat nanti, saya mesti membuka semuanya. Tapi saya harus menunggu saat yang tepat. Nggak tahu kapan, ora tahu berapa tahun saya mesti menunggu. Kadang saya ndat sabar.¹⁰⁴</p>	<p>Pořád musím najít způsob, aby si to Karla uvědomila, až bude starší. Nemůžeme jí pořád lhát. Jinak se stane jedním z těch škůdců: podporovatelka, chlípným tvorem se všemi zlověstnými plány.</p> <p>Jednou to budu muset všechno otevřít. Ale musím počkat na správný čas. Nevím kdy, ani kolik let budu čekat. Někdy jsem nedočkavá.</p>
--	---

¹⁰⁴ MARCHING, Soe Tjen. *Dari dalam kubur*. Serpong, Tangerang Selatan: Marjin Kiri, 2020, s. 380.

Když se k Lydii dostala zpráva, že její otec v Malangu umírá, musela změnit svůj vzhled, aby se za ním mohla vydat a naposledy ho vidět. Změnila styl oblékání, účes, barvu kůže pomocí častého opalování, a dokonce i tvar obočí. V té době si Karla myslela, že si našla milence.

Jednu dobu pro rodinu pracovala dívka jménem Sumi, se kterou se Karla skamarádila. V té době se režim začal pomalu uvolňovat a Lydia s Handokem se rozhodli zařídit si soukromé vyučovací hodiny, přičemž Handok vyučoval matematiku a Lydia mandarínštinu, která byla ale zakázaná. Zanedlouho po začátku výuky u nich zaklepala policie s tím, že mandarínštinu vyučovat nesmí a udělila jim pokutu. Vše viděla Sumi, kterou pro jistotu, aby nikde nic nevyzradila, propustili a poslali zpět do její rodné vesnice.

Lydia udržovala kontakt s otcem Budim za pomoci lékárníka pana Teguha, kterému otec Budi také pomohl začít nový život. Otec Budi je upozornil, že otec Justin, duchovní v Surabayi v kostele, který Lydia i pan Teguh navštěvovali, je nejspíš armádním špiónem. Zrovna v tu dobu s ním začala Karla trávit spoustu času, což Lydiu stresovalo. Naštěstí otec Justin za krátkou dobu zemřel, přestože byl mladý. Následně se ukázalo, že mu pan Teguh začal schválně zaměňovat léky, které si u něj vyzvedával. Otec Budi poté sdílel příběh otce Justina, jehož snoubenka byla znásilněna a zavražděna a on tento čin sváděl na členy PKI. Nakonec se však ukázalo, že sama jeho snoubenka toužila do strany vstoupit a její smrt zapříčinila s největší pravděpodobností armáda.

Když Karla dospěla a přivedla domů muže jménem Dirman, Lydii na něm něco nesesedlo. Později zjistila, že otcem Karlina přítele je Agus Sunakarto, velitel z vězení, se kterým počala Karlu. Snažila se zamezit svatbě, jak to jen bylo možné, ale nemohla říct své dceři pravý důvod odmítavosti vůči její známosti. Když se později narodila hendikepovaná Maya, Lydiu velmi trápilo, že tomu sňatku nedokázala zabránit.

6.1.3. Papa

Ve třetí části se vrací Karla do přítomnosti a vyjadřuje své emoce z matčiny biografie.

Po dočtení je Karla v šoku a nejvíc ji trápí, že nešla matka na potrat. Snaží se o tom, co přečetla mluvit se svým bratrem, a známými, ale nikdo to s ní probírat nechce. Chce se na příběh zeptat i svého otcem, ale uvědomí si, jak těžké pro něj muselo být vychovávat dítě, jehož otec týral a znásilňoval jeho ženu:

<p>Bagaimana dengan Papa? Mungkin aku harus bertanya kepadanya juga. Di hadapannya, ganti akulah yang mematung, memandang wajahnya yang penuh dengan kelak-kelok derita. Ia terlihat begitu telah dan tua. Betapa lelaki yang kemungkinan bukan ayah kandungku ini sudah berusaha keras, begitu kerasnya untuk menerima dan mencintaiku. Ia memang sering terlihat dingin dan menjaga jarak, tapi tak pernah sekalipun menyakitiku.¹⁰⁵</p>	<p>A co táta? Možná se můžu zeptat i jeho. Před ním jsem to byla já, kdo ztuhnul, dívajíc se mu do tváře plné utrpení. Vypadá tak opotřebovaně a staře. Jak se tento muž, který možná není mým otcem, se tak moc snažil mě přijmout a milovat. Často byl chladný a vzdálený, ale ani jedinkrát mi neublížil.</p>
---	--

6.1.4. Metamorfosa – Přeměna

Čtvrtá část románu je z většiny vyprávěna Karlou, kde vezme sobě a Maye život.

Karla se rozhodne osvobodit z utrpení života i se svou dcerou. Nejdříve navštíví restauraci, kde si dají luxusní jídlo, poté si objednájí hotel, kde Karla podstrčí sedmnáctileté Maye hromadu prášků na spaní a dala jí na zapití vodku. Když Maya usne, hodí ji Karla do bazénu, kam se také sama, zatížena těžkými porcelánovými figurkami, ponoří. Když se o smrti dozvídá její manžel, je smutný a rozhozený, to ale netrvá dlouho, protože je připraven začít nový život se svou milenkou Dewi a důvod sebevraždy jeho ženy nikdy nezjistil. Katon s otcem o tom nikdy nemluvili. Katon si občas vyčítá, že se své sestry nikdy nezastal a nechal ji bít a ponižovat matkou.

6.1.5. Laire

Poslední část díla popisuje zájem dcery Katona Laire o události roku 1965.

V roce 2018 Katon zjišťuje, že se jeho nejstarší dcera Ira ve velkém zajímá o rok 1965. Čte knihy, deníky jeho matky a na sociálních sítích se účastní mnoha diskuzí. Je v kontaktu se Soe Tjen Marching, která jí všechno vysvětluje a objasňuje, nakonec se společně rozhodnout napsat román o Iřině rodině. Ira si přeje mluvit o rodinných událostech se svým dědečkem, který po dlouhém zvažování přání své vnučky plní.

¹⁰⁵ MARCHING, Soe Tjen. *Dari dalam kubur*. Serpong, Tangerang Selatan: Marjin Kiri, 2020, s. 442.

Stejně jako v případě *Gentayangan* nelze tuto knihu ani autorku jednoznačně klasifikovat mezi *sastra wangi* nebo *fiksi Islam*. Soe Tjen Marching se zabývá zejména rokem 1965, čínským etnikem Tionghoa a autoritářským režimem prezidenta Suharta. Tématice náboženství se věnuje jen okrajově a v případě *Dari Dalam Kubur* zmiňuje pouze křesťanství. Prvky sexuality a intimity ženského těla se v díle v malé míře vyskytují, nejsou však podstatou knihy. Román má s těmito dvěma literárními proudy společné to, že vyobrazuje ženské utrpení. Vypadá to tedy, že Soe Tjen Marching se proudům voňavé literatury a islámské fikce vymyká a jde svým vlastním proudem.

7. Praktická část

7.1. Metodologie a cíl

Pro praktickou část jsem si zvolila šest témat, kterými se zabývaly literární směry *sastra wangi* a *fiksi Islam* na začátku 21. století. Jedná se o reprodukční zdraví, rodinné a milostné vztahy, polygamii, zahalování, pornografii a ženské tělo.

Podstatou praktické části je vyhledat tato témata v dílech, které jsou popsány v minulých kapitolách, a vykonat analýzu přístupu autorek k těmto tématům. Analýza si za klade cíl zkoumat, jaký postoj zaujímají současná díla vybraných autorek vůči těmto tématům, porovnat jej s postojem *sastra wangi* a *fiksi Islam* a zjistit, zda názory autorek nějakým směrem posunuly, nebo změnilo. Analýza bude také zkoumat, jaké postupy autorky používají při psaní o tématech a jak se k nim staví hrdinky.

Analýza začíná tématem reprodukčního zdraví a pokračuje z něj plynoucími rodinnými a milostnými vztahy, na něž navazuje polygamie, dále následuje zahalování, pornografie a analýza je zakončena ženským tělem. Poté bude analýza vyhodnocena.

7.2. Reprodukční zdraví

V díle *Kitab Kawin* od Laksmi Pamuntjak se tematika reprodukčního zdraví objevuje poměrně často. Nejsilněji je popsáno v povídce *Asrama Korea*, kdy měly ženy, za účelem sňatku z donucení, děti již v brzkém věku – okolo patnácti let. Těhotenství je zde zobrazeno nebo asociováno s násilím – s Amirou zacházel její manžel Fawzi v sexuální rovině až násilným způsobem a Citra počala na základě znásilnění padesátiletým učitelem. Třetí hrdinka Hesti dítě sice počala z lásky, následně se ale ukázalo, že její muž je velmi záletný a počal dítě i s jinými ženami.

Stejně jako Amira zažívala sexuální násilí ze strany partnera i Sofie. V povídce se píše, že poté, co se Rashid vrátil ze studií ve Spojených státech, chtěl si „pojistit“ Sofiiu věrnost tím, že ji oplodní:

Setelah Rashid pulang ke Jakarta, hidup Sofia berubah drastis. Setiap kali mereka bersama, Rashid menyebetuhinya seperti binatang. Tak ada kata-kata, kelembutan,	Když se Rashid vrátil do Jakarty, Sofiin život se drasticky změnil. Pokaždé, co byli spolu, ji Rashid klátil jako zvíře. Nebyla tam žádná slova, něha, ani soucit. Rashid měl jedinou misi: množit se.
---	--

atau tenggang rasa. Misi Rashid hanya satu: berkembang. ¹⁰⁶	
---	--

Poté, co Sofia otěhotněla, uvědomila si, že si ani není jistá, zda si dítě přála.

Prvek reprodukčního zdraví se objevuje i v povídce *Istri Abangku*, kde se Isabel svěřuje Celine, že v prvních týdnech těhotenství potratila dítě, které čekala s neznámým mužem. Zda bylo chtěné, nebo ne, se v povídce nepíše.

Těhotenství oznámí i Brenda, dcera Anny z povídky *Anna dan Partner Anaknya*, kdy je dítě počato z lásky. Zápletkou ale je, že Anna ze zprávy vzhledem k „aféře“ s jejím partnerem příliš nadšená není.

Opačným případem je Rosa, která po dítěti toužila, a přestože nebylo plánované a ani netušila, se kterým z jejich čtyř partnerů dítě čeká, těšila se na něj.

Laksmi Pamuntjak uchopila reprodukční zdraví velmi všestranně. Na reprodukční se v knize dívá jako na něco, co ženám ubírá svobodu a kontrolu nad vlastním tělem (Amira, Citra., Sofia), co dává ženám radost, protože je dítě počato z lásky (Hesti, Brenda) a na něco, co je sice neplánované, ale chtěné (Rosa, možná Isabel)

Kromě prvků dítěte a sexu mluví Pamuntjak různorodě i o menstruaci. Amira v povídce popisuje, jak je vděčná za každou menstruaci, protože jí přináší svobodu od sexuálního násilí. Rosa je naopak nešťastná, protože to znamená, že dítě, na které se těšila, nepřijde. Menstruace se objevuje i v kapitole *Azul Maya*, kdy v Mayině proudu myšlenek vkládá otec své prsty do Mayiny menstrující vagíny a opakuje, jak moc ji miluje a že je jeho krev. V tomto příběhu bylo zajímavé, že v den Mayiny smrti dostala menstruaci její teta Lia.

Feby Indirani se na rozdíl od Laksmi Pamuntjak věnuje tématu reprodukčního zdraví velmi okrajově, navíc v souvislosti s islámským náboženstvím.

V povídce *Umi Shlihah Dimadu Lagi* je zmíněno, že jedna ze tří žen islámského učitele Asikina, Umi Ameerah, je těhotná. A i přesto si vzal v průběhu jejího těhotenství třetí manželku, Umi Fatimu. Novinářka Lisna je ze zprávy o těhotenství, kterou dostane od Umi

¹⁰⁶ PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, s.169.

Shalihah, šťastná, protože ji slyšela kdysi v mešitě říkat, že nemůže otěhotnět. Vzápětí si ale pokládá otázku, jaké to asi je, být těhotná v polygammním vztahu.

V knize se dále objevuje prvek menstruace, konkrétně v povídce *Laut, Ayah, dan Sang Putri*. Po tom, co dcera dostane první menstruaci, otcův strach o zachování morálního chování jeho dcery zesílil.

Zajímavé je, že Intan Paramaditha se tímto tématem v knize téměř nezabývá. Jako reprodukční zdraví je možné vnímat hrdinčinu sestru a její tři děti, o kterých se jí často zmiňuje v emailech. Dále je v knize zmínka o menstruaci, ale pouze jako o jedné z nejhorších situací, která může ženu potkat během cestování.

Dá se říct, že reprodukční zdraví hraje v románu *Dari Dalam Kubur* jednu z hlavních rolí, přestože se o něm zmiňuje pouze párkrát. Soe Tjen Marching zmiňuje snad nejhorší variantu oplodnění – znásilnění cizím mužem a vyjadřuje, jak moc těžké je pro ženu vychovávat potomka, kterého má spojeného s traumatizujícím zážitkem.

Dle mého názoru je jednou z nejsilnějších pasáží knihy moment, kdy Djing Fei zjistila, že je těhotná s velitelem Agusem Sunakartem, na kterého má nechutné vzpomínky spojené s brutálním sexuálním zneužíváním ve vězení. Tyto vzpomínky ji dokonce způsobí manželskou krizi, neboť jí je jakékoliv mužské tělo odporné, a navíc ji donutí nenávidět Karlu již v době, kdy je těhotná.

Zajímavé je, že Karla, která byla již v těhotenství nenáviděná, porodila hendikepovanou Mayu, s níž byl život opravdu těžký. Pro tuto kapitole je ještě důležité zmínit, že Maya byla chtěné dítě a Karla otěhotněla v době, kdy měla s Dirmanem stále funkční vztah. Na druhou stranu Dong, který byl počatý z lásky a ve štěstí, měl tři zdravé děti a šťastnou rodinu.

Dále je v knize pouze okrajová zmínka o menstruaci – Karla dostane první menstruaci a Christine, která je starší a má o těchto věcech přehled, vysvětluje Karle, co menstruace pro ženu znamená a následně ji popisuje, jakým způsobem může žena otěhotnět. Zajímavé je, že přestože je starší, tak její teorie je jen částečně pravdivá:

„Kamu mens. Tandanya kamu sudah lebih dewasa...“	„Menstruuješ. To je známka toho, že už jsi dospělejší...“
Aku masih kebingungan dengan penjelasan Christine. „Mens itu darah kotor. Perempuan	Byla jsem pořád zmatená z Christina vysvětlení. „Menstruace je špinavá krev.

yang mens, artinya sudah bisa hamil. Jadi, hati-hati dengan lelaki.“	Ženy, co menstruují, už můžou otěhotnět. Takže pozor na kluky.“
Christinelah yang kemudian memberitahu aku harus lebih berhati-hati dengan lelaki. „Kalau kamu terlalu banyak dicium lelaki, kamu bisa hamil,“ katanya. „Dicium berapa kali?“	Byla to Christine, kdo mi potom řekl, abych byla s muži opatrnější. „Když se budeš až moc líbat s kluky, můžeš otěhotnět,“ řekla. „Kolikrát líbat?“
Christine terdiam sejenak, seolah berpikir. „Mungkin sepuluh kali, tetapi juga tergantung lamanya.“ ¹⁰⁷ (74-75)	Christine chvíli mlčela jako by přemýšlela. „Možná desetkrát, ale záleží na délce polibku.“

Na základě tohoto přehledu lze tedy charakterizovat těhotenství jako ambivalentní stav, který má často násilný původ, dítě je nechtěné, otec problematický z různých důvodů. V podstatě se dá říct, že těhotenství se rovná násilí na ženském těle, určité křivdě, zneuctění nebo znevážení. Šťastné těhotenství se objevuje snad pouze v případě Anniny dcery, Brendy, které ovšem také způsobí křivdu, když si Anna vyčítá pokus o svedení dceřina partnera.

Zajímavým prvkem je menstruace, která je v knihách vyjádřena rozmanitými způsoby. Například Amira považuje menstruaci za svobodu od sexuálního utrpení, zatímco Maya je znásilňována i po čas menstruace. Rosa je smutná, když na základě menstruace zjistí, že není těhotná a hrdinka z *Gentayangan* považuje menstruaci za útrapné období. Otec v povídce *Laut, Ayah dan Sang Putri* bere menstruaci jako znamení ještě větší ochrany jeho dcery, zatímco Djing Fei ani neví, že Karla dostala menstruaci. A Karla ani nevěděla, co menstruace je.

7.3. Milostné a rodinné vztahy

V knize *Kitab Kawin* je již odvozeno od názvu, že se týká vztahů – zejména sice manželských a milostných, ale objevují se i rodinné, kterými v této podkapitole začnu.

První povídkou, ve které se objevuje tematika rodiny, je *Azul Maya*. Tato povídka popisuje, jak Maye její vlastní rodiče ubližovali – otec tím, že ji pravidelně znásilňoval, matka tím, že ji před otcem nebránila, a navíc se odstěhovala pryč, když prožívala Maya obrovskou

¹⁰⁷ MARCHING, Soe Tjen. *Dari dalam kubur*. Serpong, Tangerang Selatan: Marjin Kiri, 2020, ss. 74-75.

depresi. S depresí jí pomáhala modrá barva a teta. Povídka může tedy mimo jiné poukazovat i na selhání rodičovství.

Rodina je zmíněna i v povídce *Istri Abangku*, kde je popsán přátelský vztah mezi Celine a jejím bratrem Alexem, který se ale rozpadne poté, co si Alex vezme Celinu milovanou Isabel. Vztah se jim ale nikdy nespraví, protože jakmile o to projeví Celine snahu, zjišťuje, že Alex zemřel.

V povídce *Sang Pemuja* je vyjádřen vztah mezi Lilou a její matkou v rámci zachování panenství. Matka své dceři klade na srdce, ať si zachová své panenství co nejdéle, protože hraje velmi důležitou roli v životě dívky. Lila dávala na matčiny rady, než si uvědomila, si jej dál zachovávat nechce. Kdykoliv s Eddym strávila noc, lhala matce, že spala u kamarádky a první sex jí také zatajila. V povídce není uveden důvod, proč Lila neřekla matce pravdu, je ale možné, že nechtěla zranit její city tím, že neuposlechla její rady.

Zajímavý vztah má také Anna s dcerou Brendou, kdy má Anna pocit, že je na Brendu krátká, když neposlouchá příkazy své matky a dělá si, co chce. Annin manžel své ženě vyčetl, že se až příliš stará o to, co si o ní myslí druzí lidé a že tím zamezuje svobodu své dceři. Brenda jde ale proti proudu Anniných příkazů, na což reaguje Annin manžel s tím, že Anna dceři svým chováním ubírá svobodu a Annu označuje za mučednici. Tato povídka v tomto díle je zastoupena jako jediná, kdy trpí matka a ne dítě.

Další povídka, kde jsou zaznamenány rodinné vztahy, je *Asrama Korea*. Zejména v příběhu Amiry lze vyznat, že jsou to právě rodiče, kdo Amiře „zařídí“ utrpení, které ji potká, tím, že domluví sňatek se synem bohatých sousedů. Naopak rodiče Citry a Hesti jsou v povídce charakterizováni jako podporující, kdy dcerám pomůžou s výchovou potomků a v případě Citry se jí zastanou před společností a donutí učitele, který ji znásilňoval, platit alimenty.

Pamuntjak tedy ve většině případů vyznačuje rodinu jako utrpení, kdy trpí nejčastěji dítě. O milostných vztazích je v knize psáno daleko více než o rodinných, všechny jsou také spojené s utrpením.

Partnerský život Rosy je velmi složitý. Rosa má manžela, který tráví ale víc času se svou druhou manželkou, a tak si nejspíš pro nedostatek lásky a z osamělosti našla tři další milence. Ani jeden z nich ale o Rosu nejeví opravdový zájem. Autorka povídkou nejspíš také ukazuje,

že ani čtyři muži nezaženou samotu a že štěstí vychází ze sebe sama, což může projevovat v Rosině změně životního stylu a uzavření se do sebe.

Povídka, která do knihy úplně nezapadá, je *Seklingkuh untuk Mencintai Lebih Baik*. Sice vykazuje jistou míru utrpení, které Sarah zažívá, ale největší obětí utrpení se stal její muž. Hlavním tématem této povídky ale může být nejistota. Sarah by se totiž ráda posunula dál a kdyby jí její milenec nabídl, ráda by začala žít s ním. Jenže on jí to nenabídl a vykazoval, jak moc miluje svou manželku. Sarah se bála odejít od manžela, protože se bála, že by zůstala sama. A protože si postupně začala vážit svého manžela a uvědomila si, že ho stále miluje, zůstala s ním.

Podobně je to v příběhu *Kisah Mukaburung*, kdy hlavní hrdinka na základě sexuální touhy, kterou pocítí, začne mít sex s cizincem, čímž je nevěrná svému manželovi. Když to její manžel zjistí, chce nejspíš přenést své utrpení na svou manželku tím, že ji zmlátí a poníží před celou vesnicí, tím, že musí nést třicet kopí a rozměrný dřevěný penis.

Zajímavý je i příběh Lily, kde také trpí muž. Eddy nejdříve trpí tím, že jeho partnerka nenaplní jeho sexuální touhu, což ale vykazuje ženskou svobodu. Dále trpí tím, že je Lilou opuštěn a jeho život končí tragicky. Lila se věnuje spíše kariéře než milostnému životu, čímž může autorka vyvracet tradiční jávské pojetí ženské role, kdy byla ženám kariéra zamezena.

V případě povídky *Tidur dengan Seniman Besar* je vyobrazena nevraživost mezi dvěma ženami, které sdíleli jednoho muže. Pozoruhodné je, že se celé roky nenáviděli a vůbec je nenapadlo, že by mohl být na vině i pan Asikin, byl své manželce nevěrný.

Nešťastnou lásku prožívá i Celine, kdy si žena, kterou miluje, vzala jejího bratra. Celine zažívá velké utrpení a je nucena se od rodiny distancovat. Příběh nakonec končí dobře a je zajímavé, že Pamuntjak se věnuje i tématu homosexuality.

Sofia prožívá jedno z největších utrpení, kdy ji manžel fyzicky, psychicky a sexuálně zneužívá. Sofia se nenávidí a stále na sobě hledá chyby, protože si myslí, že se k ní manžel takto chová, protože pro něj není dost dobrá. Tato povídka charakterizuje brutální domácí násilí a autorčin záměr je nejspíš upozornit na brutálnosti, které oběti domácího násilí zažívají.

Utrpení Esmeraldy z povídky *Penjara Esmeralda* spočívá v dělení se o muže s jeho rodinou. Esmeralda se do Julienu opravdu moc zamilovala a to, že mu záleží víc na rodině než na ní, ji ničí. Povídka ale končí dobře, kdy se Esmeralda s Nickem rozhodnou začít společný život.

Jak již bylo řečeno, autorka milostné vztahy podává jako něco, co je spojené s utrpením.

Na rozdíl díla Laksmi Pamuntjak nejsou rodinné a milostné vztahy hlavním tématem díla od Feby Indirani. V určité míře se v knize ale objevují.

Rodinné vztahy se objevují v povídce *Berebut Jenazah*, kdy se na pohřbu dcery setkává křesťanská matka a muslimský otec. Ironií je, že místo aby dceru oplakávali, hádají se o způsobu, jakým bude pohřbena.

V povídce *Laut, Ayah dan sang Putri* je charakterizována přehnaná péče a strach o dospívající dceru. Strach spočívá hlavně ve ztrátě morálních hodnot a tím, že otec o dceru přijde. Příběh končí tím, že přestože se jí snažil chránit před hrozbami světa, nedokázal ji zachránit před utonutím.

Milostný vztah je popsáno pouze v povídce *Kisa Cinta Azazil*, kde ale utrpení spočívá ve vztahu Boha a Ďábla.

Knih *Gentayangan* se rodinnými vztahy příliš nezabývá, hrdinčina rodina je zmiňovaná pouze okrajově, největší roli hraje v knihu vyobrazených vztazích hrdinčina sestra. S tou má hrdinka dobrý vztah, přestože si myslí, že je občas trochu mimo.

Dále se v knize rodinné vztahy objevují v případě Ywette a jejího otce. Ywette s otcem neměla dobrý vztah, přesto se o něj bála a nechtěla, aby byl sám, proto u něj bydlela až do 25 let.

Intan Paramaditha se tedy příliš nezabývá rodinnými vztahy, ale klade důraz stejně jako Laksmi Pamuntjak na ty milostné.

Nejviditelnější je v knize vztah s ďáblem, který se objevuje v knize velmi často. Ďábel hrdince pomůže dosáhnout svého snu, ale zároveň ji pořád sleduje a žárlí, kdykoliv je s jiným mužem. V jednom z konců knihy se i vezmou a oba jsou spolu šťastní.

Další výraznou postavou týkající se vztahů je Bob. Přestože je hlavní hrdinka o víc než 20 let mladší, Bob se do ní zamiluje a pozve ji na schůzku. Hrdinka city neopětuje a Bobovu lásku zneužije ke sňatku za účelem prodloužení víza. Po neoficiální svatbě Bob odjede na konferenci do Německa, odkud se už nevrátí. Hlavní hrdinka kontaktuje policii a začne navštěvovat klub solidarity ztracený manželů. Když se objeví Hekaté coby detektivka, oznámí že Bob byl naposledy spatřen v soukromém tryskáči s neznámou ženou v Amsterdamu

pravděpodobně letícím do Asie. Hrdinka nevěděla, co si o tom má myslet. Dle mého názoru Hekaté poslal Ďábel, když se Boba zbavil.

Dalším milostným vztahem je Fernando. Vztah s Fernandem má několik zakončení, hrdinka buď schůzku s ním odmítne, nebo se na ni dostaví, ale dohodnou se, že zůstanou přáteli, nebo se z nich stane pár. V případě, že zůstanou spolu, budou oba velmi šťastní a užijí si společný život.

Dalším vztahem, který hrdinku potkal, byl s Ywette, kdy si hrdinka uvědomila svou bisexualitu. Ve vztahu byly obě šťastna, navíc je pojila i láska k červeným botám.

Paramaditha tedy v knize nepopisuje milostné vztahy stejně útrpně, jako Pamuntjak. Přestože nejsou vždy úplně dokonale, většina z nich konci dobře.

Soe Tjen marching se naopak věnuje zejména rodinným vztahům.

Hlavní linkou románu je vztah Djing Fei a Karly. Djing Fei se snaží chránit rodinu před krutosti Suharta vůči etniku Tionghoa, ale zároveň dělá částečně Karlín život krutý sama. Karla neví, co dělá špatně a Djing Fei ji na jednu stranu opovrhne, protože je jejím otcem Agus Sunakarto a Karla byla počata na základě odporného znásilnění, na druhou stranu trne hrůzou, že Karla něčím rodinu vyradí. Proto ji často bije a Karla je potom zmatená a neví, proč se k ní matka chová tímto způsobem. V tomto případě by nejspíš pomohlo, kdyby Djing Fei rodinné tajemství Karle vyradila.

Dong, Han a Djing Fei mají společně dobrý vztah. Možná je to tím, že spolu na rozdíl od Karly zažili události, které předcházeli stěhování do Surabayi. S Dongem má matka vztah jako se spojencem, který sem tam zjišťuje určité informace, například jak moc důvěrně se Karla svěřuje otci Justinovi.

S Karlou má Han rozporuplný vztah. Han je celkově v knize popsán jako pasivní, ke Karle se příliš nehlásí a nikdy se jí před chováním jeho ženy nezastane. Jak je již popsáno v synopsi, je těžké přijmout dítě počaté znásilněním jeho manželky.

Dong a Karla k sobě nenašli cestu nikdy, navíc měla Karla právním pocitem, že ho matka upřednostňuje. Až po Karlíně smrti si uvědomoval, že se jí mohl víc zastávat před matkou a víc se snažit se sestrou dobře vycházet.

Vztah Karly a její dcery Mayi byl v jisté míře zvláštní, protože přestože Karla Mayu milovala, stěžovala si, že dceři musí věnovat nadměrnou péči a že nemají kvůli péči o Mayino zdraví dostatek financí.

Z hlediska milostných vztahů se autorka věnuje především vztahu Dirmana a Karly. Před svatbou totiž Karlu lákala vidina svobodného života v Jakartě víc než Dirman sám o sobě. I přesto se jejich vztah zdál ze začátku harmonicky a jistou vinu na jeho zničení neslo narození Mayi, kdy péče o dítě nešla skloubit s péčí o vztah. Dirman si našel milenkou, s jednou z nich dokonce začal bydlet hned po Karlíně a Mayine smrti, Karla měla milenecký vztah s řidičem Rudim. Následně Karla uvažovala nad láskou:

<p>Tidaklah ada berbagai orang yang menyayangi anjing kecil saat mereka sedang lucu-lucunya lalu sesudah anjing itu tua, mereka membuangnya karena sudah tak lagi menggemaskan dan dianggap membuat repot saja? Sesungguhnya engkau tak pernah betul-betul mencintai kekasihmu. Engkau mencintai cinta. Yang abadi bukanlah cinta kepada kekasihmu tapi rasa dahagmu terhadap indahnya cinta.¹⁰⁸</p>	<p>Nejsou různí lidé, co milují malého pejska, když je roztomilý, ale poté, co vyroste, vyhodí ho, protože už není roztomilý a považují ho za obtíž? Ve skutečnosti jste svého milence nikdy nemilovali. Milujete lásku. To, co je věčné, není láska k tvému milenci, ale žízeň po kráse lásky.</p>
---	---

A tu pravou lásku přirovnala ke svým rodičům, protože se Han pečlivě staral o nemocnou Djing Fei, která potřebovala nakrmit, přebalit a umýt, protože již nebyla schopna se o sebe starat.

Katon s ožení s ženou Regine, se kterou mají tři děti a byli šťastni.

Vztahy v románu jsou tedy velmi rozporuplné. Na základě analýzy jde ale vyčíst, že je román konstruovaný tak, že ženy zažívají mnohem horší utrpení než muži.

Většina děl představuje vztahy, jak milostné, tak rodinné jako nešťastné, někdy dokonce násilné, plné osamění. Šťastné a láskyplné vztahy existují, ale často končí tragédií. Některé také projdou špatnou zkušeností, ale končí dobře. Lidské tělo, jehož příbuznost je biologickým

¹⁰⁸ MARCHING, Soe Tjen. *Dari dalam kubur*. Serpong, Tangerang Selatan: Marjin Kiri, 2020, s. 161.

důvodem pro kulturní institucionalizaci rodinných vztahů, je vystavováno nebezpečí a často zbaveno ochrany, kterou nejsou blízcí schopni poskytnout.

Následuje analýza tématu polygamie.

7.4. Polygamie

Přestože bych Lakmsi Pamuntjak na základě jejich děl klasifikovala spíše jako autorku *sastra wangi*, v *Kitab Kawin* se objevují i prvky polygamie. Ty se v díle objevují většinou prostřednictvím takzvané *istri siri*¹⁰⁹.

Rosin manžel měl další „neoficiální“ manželku, za kterou odjížděl do Bandungu. Rosa se ale kvůli jeho častým cestám cítí osaměle. Pamuntjak se v povídce vyjadřuje humorně a zároveň ironicky popisuje, jak si hrdinka našla tři milence, aby se samoty zbavila. Zajímavé je, že na rozdíl od svého manžela Rosa své milence skrývá, tak aby jeden o druhém nevěděli.

V příběhu Sofie se také objevuje *ibu siri*. Konkrétně v pasáži, kde se od cizích lidí dozvídá, kde všude byl její manžel přistižen při flirtování s jinými ženami, bylo zmíněno, že kromě modelek a manželek jiných mužů se stýká se svou neoficiální manželkou. Opět je zde naznačeno, že se Rashid manželstvím s jinou ženou netajil, zatímco Sofia se cítila provinile hned ze svou důvodů – z toho, že zřejmě není dostatečně dobrá manželka, když má Rashid potřebu mít i jiné ženy a z toho, že mu je nevěrná s Okim. A velmi se obávala, že její muž na nevěru přijde.

Neoficiální manželství měl také Fawzi, manžel Amiry. Ukázalo se totiž, že pracovní cesty, kvůli kterým byl tak často pryč, byly cesty za jeho dalšími ženami. O práci dokonce přišel a díky svému novému bohatému tchánovi dostal novou. Amira jiného muže neměla, protože se musela starat o dítě a domácnost.

Na základě výše uvedeného textu lze vyvodit, že se Pamuntjak lehce dotýká polygamie, přičemž upozorňuje na znevýhodnění ženské role. Autorka totiž zdůrazňuje, že společnost akceptuje, když má muž více žen, ale neakceptuje, když má žena více mužů.

Feby Indirani polygamií vyjadřuje povídkou *Umi Shalihah Dimadu Lagi*. Příběh je o polygamním životě uznávaného a oblíbeného islámského učitele Asikin a jeho ženách, které se sice zdají být šťastné, ale ve skutečnosti tomu tak není. V rozhovoru, který vede Lisna, Umi Shalihah například odpovídá, že byla hospitalizována s žaludečními vředy, protože její tělo

¹⁰⁹ *Istri siri* je manželka z manželství, které není registrované, tudíž nemá právní moc a jde o porušení zákona. Většinou se uzavírá například v případě cizoložství.

nezvládalo únavu. Poté si Lisna všimla, že Umi Ameerah je nezvykle hubená, nejspíš také z velkého náporu. Lisna si začínala uvědomovat, že být manželkou pana Asikina není ráj, jak předpokládala. To se projevilo i v povídce, kdy začala hořet zahrada, dům a kalhoty pana Asikina.

Indirani zde opět použila svou výjimečnou fantazii a zbořila muslimské stereotypy. Zahrada může totiž představovat muslimskou rajskou zahradu *Jannah*, která je opakem pekla, místa trestu. Oheň může mít význam právě pekla, které se stává ze zdánlivého ráje.

Intan Paramaditha popisuje polygamii opět prostřednictvím hrdičiny sestry, která se k tématu vyjadřuje za pomoci emailu. Tentokrát sestra kritizuje řečníka Aa Jima, který žije polygammním životem. Píše, že jeho první manželka zažádala o rozvod, což je jasným znamením, že polygamie manželství škodí. Hrdinka následně vzpomíná, jak před lety společně viděly v televizi jeho první a zatím jedinou manželku, která se zdála být velmi šťastná. Hrdinka uvažuje, jestli to byla právě polygamie, která její štěstí zničila. Následně si vzpomene na newyorskou skoro polyandrijní kamarádku Meenu, které má sice manžela, který ji má rád a finančně ji zajišťuje, Meenino srdce ale patří Vijayovi.

Dále se postoj vůči polygamii stručně objevuje v části, kdy má hrdinka svatbu v Jakartě s neznámým islámským učitelem, ze kterého se později vyklube Ďábel. Hrdičina sestra hrdince jejího nastávajícího manžela vychvaluje a zdůrazňuje, že nevede polygammní život.

Dalo by se říct, že Paramaditha v knize vyjadřuje negativní postoj vůči mnohoženství, ale s Meenou, která v podstatě vodí svého manžela za nos, sympatizuje.

Soe Tjen Marching se v románu o polygamii nezmiňuje.

Polygamie je kritizována a vyobrazena jako jev zamezující ženskou svobodu a individualitu. Je spojována s neštěstím ve vztahu a v případech *istri siri* považována za nevěru a nedůstojné chování vůči oficiální manželce. Naopak, pokud je prováděna ze strany ženy, je z ženské perspektivy přijímána, ale z mužské tvrdě odmítána.

Proti polygamii bojují aktivisté, mezi něž se řadí například sestra hrdinky v *Gentayangan*, s tím, že zasahuje do ženské svobody a porušuje jejich základní práva.¹¹⁰

¹¹⁰ BRENNER, Suzanne. *Democracy, polygamy, and women in post-reformasi Indonesia*. *Social Analysis*, 2006, 50.1: s. 166.

S tímto tématem souvisí i zahalování ženského těla, což je analyzováno v následující podkapitole.

7.5. Zahalování žen v islámu

Dalším tématem, které je stejně jako předchozí téma související s islámem, je zahalování. K zahalování se v dílech vyjadřuje hlavně Feby Indirani a Intan Paramaditha a zmíní jej velmi stručně Laksmi Pamuntjak.

Laksmi Pamuntjak se tímto tématem příliš nezabývá, jediná zmínka o zahalování byla v povídce *Sang Pemuja*, kdy byl popisován kurz tvůrčího psaní, který hrdinka Lila navštěvovala. Autorka charakterizovala témata, která dostávají studenti za úkol zpracovat. Zahalování zařadila do kontroverzních témat, kdy mají studenti za úkol napsat o výhodách a nevýhodách nošení hidžábu.

V *Memburu Muhammad* je zahalování věnována kapitola *Pengincar Perempuan Tuantu*, kdy jsou ženy pronásledovány neznámým tvorem nazývaným B, který je sexuálně napadá. Rozdíl mezi ženou a mužem rozezná na základě textury kůže, proto tuantská vláda nakázala zahalování:

„Tekstur kulit perempuan berbeda dari laki-laki. Memakai pakaian yang tertutup akan menyulitkan B untuk mengincar mangsanya.“ Keberadaan B yang kerap menyerang perempuan membuat pemerintah menetapkan berbagai aturan berpakaian dan aturan keluar rumah bagi perempuan. Perempuan mesti berpakaian tertutup seluruh tubuh dan wajahnya agar terlindung dari incaran B. Jika keluar rumah terlebih malam hari, perempuan mesti ditemani oleh rekan atau anggota keluarga laki-laki mereka. ¹¹¹	„Textura ženské a mužské kůže se liší. Nošení uzavřeného oblečení znesnadní B zaměřit svou kořist.“ Existence B, jenž napadá ženy, nutí vládu, aby stanovila různá pravidla pro ženy ohledně oblékání a odchodu z domu. Ženy si musí zakrýt obličej i celé tělo, aby byly před B chráněny. Pokud opustí dům v noci, musí ji doprovodit partner, nebo mužský člen rodiny.
--	---

¹¹¹ INDIRANI, Feby. *Memburu Muhammad*. Yogyakarta: Benteng Pustaka, 2020, ss. 42-43.

Proti těmto nařízením se objevily protesty aktivistek a vědců, protože tvor není pořádně prozkoumán a je zjištěno pár případů, kdy napadl i zahalené ženy. Vědci mají teorii, že B pozná i vůni ženských feromonů a na základě toho zaútočí.

Jak je již zmíněno v synopsi, tuantská vláda raději řídí ženské chování a omezuje jejich svobodu, než aby řešila problém.

O zahalování se zmiňuje i hrdinka *Gentayangan*, jež vzpomíná na období devadesátých let, kdy došlo k „znovuoživení“ islámu poté, co došlo k jeho ústupku za vlády prezidenta Suharta. Suharto například zakázal nošení hidžábu na školách a hrdinka vzpomíná na aktivitu její sestry, která je, jak už bylo řečeno, velmi oddaná muslimka. Sestra patřila totiž mezi první ženy, které začaly hidžáb ve škole nosit i přes zákaz, právo na nošení hidžábu podporovala velmi silně a byla našťvaná, když jí otec zakázal účastnit se demonstrace proti Suhartově vládě v roce 1998. Kamarádka hrdinčiny sestry považuje tuto aktivitu za obdivuhodnou a přirovná ji ke členkám *Gerwani*, které bojovaly mimo jiné například proti polygamií.

Lze tedy vyvodit, že vztah k zahalování je opravdu rozporuplný. Na druhou stranu je zajímavé, že když vláda ženy do zahalování nutí, tak jako v Tuantu, bojují proti tomu. V režimu Nového řádu bylo zahalování svým způsobem zakázáno a ženy proti tomu tako bojovaly.

Je ale možné, že Indirani svou povídkou reagovala na anti – pornografický návrh zákona z roku 2006. Tímto tématem se zabývá následující podkapitola.

7.6. Pornografie

K pornografii je zmíněna pouze ve dvou dílech – *Gentayangan* a *Memburu Muhammad*.

Feby Indirani pornografii zmiňuje v povídce *Rumah Hef*, kde se objevuje postava Hugh Hefnera, zakladatele pornografického časopisu *Playboy*. Povídka je spojena se svobodou, které se může hrdinovi povídky, Ihsanovi, dostat v místě, kde se ocitl po smrti. V povídce se objevují polonahé ženy, vedle kterých se Ihsan ale necítí komfortně a svobodu, které mu místo nabízí, si nechá vzít.

Intan Paramaditha na pornografii upozorňuje skrze email své sestry, oddané muslimky, která jí posílá pozvánku na akci podporující zákon o pornografii:

<p>Seperti yang kita tahu, media kita saat ini sudah terjankit liberalisme Barat. Lihat saja penerbitan majalah Playboy versi Indonesia dan film-film remaja berjudul maksiat yang diprotes ulama kondang Aa Jim. Televisi kita diserba oleh goyang dangdut penyanyi-penyanyi perempuan berpakaian ketat. Undang-undang Pornografi harus segera disahkan untuk melindungi anak-anak kita.¹¹²</p>	<p>Jak víme, naše media jsou nyní identifikována západním liberalismem. Stačí se podívat na vydání indonéské verze časopisu Playboy a filmy pro teenagery s nemorálními názvy, proti kterým protestuje slavný duchovní Aa Jim. Naše televize je plná zpěvaček dangdutu natřásajících se v upnutých šatech. Na ochranu našich dětí musí být urychleně přijaty zákony o pornografii.</p>
---	--

Hlavní hrdinka se k emailu nijak obsáhle nevyjadřovala, spíš uvažovala, že si nikdy nevšimla, že by její sestru obtěžovalo oblečení zpěvaček dangdutu. Došla k závěru, že chce nejspíš zapadnout, nebo následovat své muslimské přátele.

Intan Paramaditha naráží na zákon o zákazu pornografie, který byl navržen v roce 2006, což je stejný rok, ve kterém se odehrává *Gentayangan*. Je možné, že Indirani skrývá v povídce také přístup k zákonu o zákazu pornografie tím, že zákon o pornografii v určité míře omezuje svobodu. Ihsan tedy může představovat podporovatele, přijetí tohoto zákona.

Lze tedy vyvodit, že zákon o pornografii není autorkami podporován a že pornografie není asociována s hříchem. Názor na zobrazování ženského těla není vyjádřen.

Pamela Allen ve svém článku *Challenging Diversity? Indonesia's Anti-Pornography Bill* popisuje, že kontroverze zákona spočívá v přílišné striktnosti, kdy je omezena svoboda zejména žen. Zákon například navrhuje zahalování částí těla jako jsou stehna, zákaz erotického tance a podobně.¹¹³

Pornografie je spojena zejména s ženským tělem, kterému se věnuji v další podkapitole.

¹¹² PARAMADITHA, Intan. *Gentayangan: Pilih sendiri petualangan sepatu merahmu*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2017, s. 235.

¹¹³ Allen, Pamela. (2007). *Challenging Diversity?: Indonesia's Anti-Pornography Bill*. *Asian Studies Review*. 31, s. 102.

7.7. Ženské tělo

Kitab Kawin pojímá ženské tělo výhradně jako prostředek k sexu.

Rosino tělo fyzický a sexuální kontakt zoufale vyhledávalo, protože jej měla nedostatek.

Mayino tělo sloužilo k uspokojení jejího otce a Maya skrze něj zažívala traumata, které ji uvedly do depresivních stavů, které prožívala ve zbytku svého krátkého života.

Tělo Sarah si dopřávalo sexuální uspokojení s mladším a svalnatým milencem, protože mělo nedostatek sexuálního kontaktu s manželem, což způsobilo krizi v jejich manželství a zároveň nevěru ze strany Sarah.

Tělo Mukaburung se ozvalo sexuální touhou po cizinci Sentanu. Její tělo je také spjato s neženskostí, která Sentanu děsila, načež se od Mukaburung odstříhнул. Uvědomil si ale, že touží po sexuálním uspokojení, které mu tělo Mukaburung dopřává, proto se rozhodl ji znovu vyhledat.

Lila chrání své tělo před sexem, na základě čeho využívá její přítel Eddy těla jiných žen, pouze za účelem sexu. Když se Lila rozhodne věnovat mu své panenství, její tělo akorát trpí a krvácí.

Se Sophiiným tělem je nakládáno velmi brutálně, kdy je fyzicky napadáno manželem a sexuálně využíváno za účelem rozmnožování. Postupem času bylo využíváno i k sexuálnímu uspokojení jejího muže, ale tím způsobem, že se Sophiiným tělem uspokojovali cizí muži, zatímco její manžel při aktu onanoval. Jediné pěkné intimní momenty Sophiinu tělu dopřával Oki. Na konci povídky Sophiino tělo zažilo řezné rány, kterým podlehl.

I Esmeraldino tělo bylo zneužíváno k sexuálnímu uspokojení s Julienem, který měl s manželkou formální vztah bez sexu.

Těla Amiry a Citry zažila sexuální násilí, na základě čehož otěhotněla. Hestino tělo zažívalo sexuální uspokojení s jejím manželem a otěhotnělo z lásky. Nisa své tělo prodávala návštěvníkům korejské restaurace za účelem sexuálního uspokojení.

Noura a Arini své těla sdíleli s panem Asikinem a dalšími muži. Na koci kapitoly si ženy uvědomily, že je jejich tělo staré. Stářím se zabývala i Anna, jejíž tělo toužilo po sexuálním uspokojení od mladého muže, jenže bylo příliš staré na to, aby po něm nějaký muž toužil. V tom se usvědčila, když se pokusila svést Paula, který ji odmítnul.

Feby Indirani se opět věnuje tématu zejména z hlediska islámu. Ženské tělo vyobrazuje především ve spojitosti se smrtí. Paní Halidah nemohla po smrti vstoupit do nebe, neboť její tělo neproběhlo řádným omytím před pohřbením. Na konci kapitoly je popsáno, jak se z hrobky dostalo ven a šlo do mešity.

Zenitino tělo, které si prošlo rakovinou, jež jej zdolala, bylo po smrti zkrášleno matkou, která si přála, aby do nebe vstoupilo hezčí než vyhublé a plešaté. Následně však bylo omyto Zenitiným otcem, aby mohlo do nebe vstoupit jako muslimka a setkat se s Alláhem. Po omytí otec konstatoval, že tělo vypadá spokojeně a šťastně.

Dále se ženské tělo objevilo v povídce *Umi Shalihah Dimadu Lagi*, kdy se Umi Shalihah svěřila Lisně, že byla hospitalizovaná s žaludečními vředy, které byly způsobeny stresem a náparem na tělo. V této povídce bylo zmíněno i tělo Umi Ameerah, které drasticky zhublo poté, co bylo také vystavěno stresu spojeným s polygammím manželstvím, přestože bylo těhotné.

Intan Paramaditha popisuje tělo také především jako prostředek k sexuálnímu uspokojení, ale na rozdíl od Pamuntjak se o tom detailně nerozepisuje. Jedná se o prostitutku Marii, která své tělo prodává, aby se užívala. V ostatních případech je ale sex charakterizován jako něco, co si užívá jak žena, tak muž. Jedná se o hlavní hrdinku a Ďábla, hlavní hrdinku a Ywette nebo Meenu a Vijaye, které při aktu hrdinka často slyšela přes zeď.

Cynthiino tělo, které vypráví o vzpouře proti etniku Tionghoa roku 1998, má na sobě jizvy, které připomínají popáleniny. Lze tedy tvrdit, že autorka považuje tělo za objekt nesoucí si jizvy a rány z minulosti.

Také může pojímat tělo jako prostředek k cestování, potažmo plnění snů.

Soe Tjen Marching ve své knize vyobrazuje ženské tělo jako nástroj k zažívání utrpení v podobě fyzického a sexuálního násilí. Tělo Djing Fei zažilo utrpení zejména ve vězení, kdy trpělo hladem a bylo sexuálně zneužíváno. Přesto ale zůstalo dál silně, dokud jej na konci života neskolila mrtvice, po níž nebylo schopno plnohodnotného života a bylo o něj staráno hlavně Hanem. Nakonec následkům mrtvice podlehl a bylo pohřbeno.

Karlino tělo zažívalo od malička fyzickou bolest, kterou ji přinášela její matka, když ji mlátila. Karlino tělo tedy neznalo něhu a lásku. V dospělosti zažívalo sexuální uspokojení od Dirmana a následně Rudiho a ubližováno mu už nebylo.

Tělo Christine zažilo sexuální napadená v podobě osahávání otčímem.

Každá z knih alespoň v jedné části popisuje ženské tělo jako objekt prožívající utrpení, nejčastěji fyzické a sexuální. Bolest je ale zobrazována i ve vnitřním světě ženy, kdy hrdinky trpí na základě vnějších vlivů, což se na těle projeví. Příkladem může být Umi Shalihah, které se projevil stres z vnějšího prostředí skrze žaludeční vředy. Kromě *Memburu Muhammad* se knihy všechny věnují i sexuální prožitkům a uspokojení v pozitivním slova smyslu.

7.8. Výsledky analýzy

Tato podkapitola se věnuje výsledkům analýzy.

Laksmi Pamuntjak se ve svém díle nejvíce věnuje reprodukčnímu zdraví a vztahů, které často spojuje s utrpením, které se v knize projevuje skrze ženské tělo. Občas využívá ironii a humor, ale většinou se věnuje vážným tématům, kdy tyto prostředky nepoužívá.

V díle kritizuje patriarchální společnost a věnuje se stejným tématům, jako spisovatelky voňavé literatury.

Feby Indirani se v díle věnuje islámu jako takovému, v některých povídkách, jako *Umi Shalihah Dimadu Lagi* nebo *Pengincar Perempuan Tuantu* se zaměřuje na ženy a kritizuje „nadvládu“ mužů nad ženami. V těchto povídkách se věnuje zejména ženským utrpením v souvislosti s islámským náboženstvím, tedy zahalování, polygamií a také tělu. Tělu se ale na rozdíl od ostatních spisovatelek nevěnuje v souvislosti se sexualitou, ale nejčastěji s děním po smrti, které je ovšem spojeno s určitým utrpením. Na rozdíl od spisovatelek *fiksi Islam*, které kladly důraz na chování v souladu s moralitou islámského náboženství, postoj Indirani vůči tomuto tématu je velmi ironický a její dílo by se dalo nazvat jako satira.

Intan Paramaditha se ve své knize vyjádřila ke všem z uvedených témat. Zajímavé je, že většinou témat se zabývá spíše hrdinčina sestra, než ona sama a o své postoje k tématům podává hrdince emailem. Paramaditha se zabývala také sexualitou spojenou s ženským tělem, která však ve většině případů nebyla spojena s utrpením. Tělo spíše charakterizuje jako nástroj spojený s uspokojením.

Její román je odlišný v tom, že je pojímán kosmopolitně a děj se neodehrává pouze na území Indonésie.

V románu *Dari Dalam Kubur* se autorka věnuje pouze polovině témat, a to reprodukčnímu zdraví, vztahům a ženskému tělu. Všechna témata pojímá velmi tragicky, kdy hrdina prožívá utrpení. Román celkově příliš nezapadá ani do jednoho proudu.

Co mají všechny romány společné je struktura příběhů. Ze synopsí i analýzy lze vypozařovat, že postava zažívá určité určitou životní trýzeň, ze které se chce dostat pryč. Poté, co začne před trýzní utíkat, je možnost dvou zakončení. Buď postava potká ženu, která zažívá podobné utrpení, nebo je ochotna postavě pomoc, to vede k vytvoření “ženského světa“ a zakončení příběhu je pozitivní. Druhé zakončení spočívá v individuální cesty postavy, přičemž se buď nedokáže z utrpení dostat, nebo ji čeká utrpení další, většinou horší.

Závěr

Cílem této práce bylo stručně popsat vývoj indonéské ženské literatury, charakterizovat dva hlavní proudy *sastra wangi* a *fiksi Islam*, představit čtyři současná díla vybraných indonéských spisovatelek a následně odpovědět na položené výzkumné otázky.

V teoretické části jsou nejprve představeny literární směry islámská fikce a voňavá literatura. Obě kapitoly začínají vývojem a charakteristikou, následně se čtenář seznámí s hlavními autorkami, které jsou krátce představeny a dále je charakterizována tematika jejich děl. Práce uvádí, že se díla obou směrů zabývají tématy, která jsou debatována ve společnosti v době jejich produkce. Jedná se tak zejména o patriarchální společnost, reprodukční zdraví, vztahy, polygamií, zahalování, pornografii a ženské tělo. Hrdinky těchto děl jsou často utlačovány mužskou nadvládou a jejich život je doprovázen strastí a utrpením. Ze stručného porovnání směrů vyplývá, že islámská fikce se zabývá spíše chováním v souladu s normami a hodnotami islámu, zatímco voňavá literatura se věnuje sexualitě a intimně ženského těla.

Třetí kapitola se věnuje autorce Laksmi Pamuntjak a jejímu dílu *Kitab Kawin*. Na začátku kapitoly je krátce představena autorka a její tvorba, dále je stručně popsáno dílo. Následují synopse jednotlivých povídek, některé z nich jsou doplněny úryvkem. Na konci kapitoly je autorka na základě její tvorby kategorizována. Výsledkem kategorizace je, že se Pamuntjak může řadit mezi spisovatelky *sastra wangi*.

Čtvrtí kapitola je soustředěna na spisovatelku Feby Indirani a její knihu *Memburu Muhammad*. Opět následuje autorčin stručný medailonek a charakteristika její tvorby, včetně zmíněného díla. Dále jsou uvedeny synopse povídek a na konci kapitoly je opět provedena klasifikace autorky, kdy je shrnuto, že Indirani sice v některých povídkách poukazuje na patriarchát a kritizuje polygamií a zahalování, její díla ale *fiksi Islam* spíše přesahují, a naopak se příliš morálnímu chování, dá se říct, až vysmívají.

V páté kapitole je čtenář seznámen se spisovatelkou Intan Paramaditha a jejím dílem *Gentayangan*. *Gentayangan* je kniha, kdy si čtenář vybírá sám, jak bude příběh pokračovat. Synopse všech příběhů a jejich zakončení jsou součástí kapitoly. Paramaditha se tematikou, kterou se zabývá, řadí jak do voňavé literatury, tak do islámské fikce. Součástí jejich děl jsou nadpřirozené, až hororové prvky.

Práce se v poslední kapitole teoretické části zabývá Soe Tjen Marching a jejím románem *Dari Dalam Kubur*. Opět následuje autorčin medailonek a stručný úvod do obsahu románu.

Dále kapitola obsahuje synopse jednotlivých částí díla. Na základě autorčiny tvorby je zjevné, že se vydává jiným směrem, než je *sastra wangi a fiksi Islam*. Věnuje se sice podobné tematice, ale směřuje spíše do historie a zabývá se otázkou života a smrti.

Následuje praktická část. Nejdříve je charakterizován cíl, tedy vyhledat v dílech již zmíněnou tematiku a následně provést její analýzu, která má za úkol zjistit, jak se k tématům staví autorky a zda se postoj k tématům někam posunul. Témata jsou uspořádána od reprodukčního zdraví, přes vztahy, polygamií, zahalování, po pornografii a pojetí ženského těla.

Reprodukční zdraví a těhotenství jsou v dílech pojímány z velmi negativní perspektivy, kdy jsou asociovány s určitým způsobem utrpení.

Vztahy jsou v dílech velmi komplikované, ale opět jsou vyjadřovány negativně, kdy až na výjimky žena trpí na základě psychického nebo fyzického soužení, které je způsobeno muži.

K polygamií se vyjadřuje pouze Indirani a Paramaditha, lehce ji zmíní i Pamuntjak. Pamuntjak polygamií zmiňuje v rámci takzvaných neoficiálních manželek, které se spíše spojují s nevěrou. Paramaditha v díle polygamií popírá, ale obě autorky tolerují, když má více mužů žena. Indirani nepřímo ukazuje polygamií jako peklo.

Zahalování nazvala Pamuntjak jako kontroverzní, což se následně ukázalo i v názoru Indirani a Paramadithy. Paramaditha poukázala na důležitost zahalování v boji proti Suhartově vládě, zatímco Indirani kritizovala povinnost zahalování.

Co se týče pornografie, ukázalo se, že autorky nepodporují zákon o vymýcení pornografie.

Ženské tělo je zejména Pamuntjak vyobrazováno jako sexuální objekt, který ale slouží zejména k reprodukci, nebo sexuálnímu potěšení. Nezachází se s ním dobře a je spojováno s utrpením.

Analýza ukázala, že přestože jsou díla velmi rozmanitá, všechna se dívají na ženu jako objekt plný utrpení, který zažívá strasti projevující se na vnější i vnitřní části těla, potěšení se mu v ojedinělých případech dostává pouze sexuální a svobodu zažijí, jen když utečou pryč, do jiného města nebo země. Ovšem, když se nespojí s jinou ženou a nevytvoří „ženský svět“, utrpení bude pokračovat, nebo se dokonce znásobovat.

V porovnání s autorkami písíciemi na počátku 21. století se názory na témata příliš neposunuly, autorky současných děl je spíše uchopily „moderněji“, v některých případech možná až satiricky.

Resumé

This diploma thesis deals with the development of two directions of Indonesian women's literature, *sastra wangi* (fragrant literature) and *fiksi Islam* (Islamic fiction), which appeared at the end of the 20th century and their main theme, which is the struggle against patriarchal society in women's emancipation. The authors of the *sastra wangi* include the topics of sexuality and intimacy of the female body in their works, the authors of the fiction Islam focus on topics of the Islamic faith and related veiling, or polygamy. Together, they focus on relationships, pornography and reproductive health, for instance. The theoretical part of the thesis deals with the description of the two mentioned directions of Indonesian women's literature at the turn of the 20th and 21st century and four works by selected contemporary Indonesian authors. The practical part contains a more detailed analysis of the mentioned works with a focus on thematic elements appearing in the original works of both directions. The aim of the work is to find out what is the development of the classification of *sastra wangi* and *fiksi Islam*, whether selected contemporary authors belong to these directions and how they approach the mentioned topics.

Key words: female literature, Indonesia, indonesian female literature, indonesian female writers, *sastra wangi*, *fiksi Islam*

Seznam pramenů

Tištěné zdroje

ALLEN, Pam, *Challenging Diversity?: Indonesia's Anti-Pornography Bill*. *Asian Studies Review*, 2007, 31.2.

ALLEN, Pam, *Nh. Dini, Dictionary of Literary Biography*, Gale, Cengage Learning, David Smyth (ed), Miami USA, 2009, pp. 35-38. ISBN 978-0-7876-8166-1.

ARIMBI, Diah Ariani. *Reading contemporary Indonesian Muslim women writers: Representation, identity and religion of Muslim women in Indonesian fiction*. Amsterdam University Press, 2009, ISBN: 9789089640895.

ARNEZ, Monika; DEWOJATI, Cahyaningrum. *Sexuality, morality and the female role: Observations on recent Indonesian women's literature*. *Asiatische Studien/Études Asiatiques*, 2010, 64.1: 7-38.

ARNEZ, Monika. *Dakwah by the Pen: Reading Helvy Tiana Rosa's Bukavu. Indonesia and the Malay World*, 2009, 37.107.

BRENNER, Suzanne. *Democracy, polygamy, and women in post-reformasi Indonesia*. *Social Analysis*, 2006, 50.1.

BUDIANTA, Melani a Yvonne MICHALIK. *Indonesian Women Writers*. Berlin: regiospectra, 2020. ISBN 9783947729227.

INDIRANI, Feby. *Memburu Muhammad*. Yogyakarta: Bentang Pustaka, 2020. ISBN 9786022917458.

HANDAYANI, Rizqi. *Sastra Feminis Indonesia: Dulu dan Kini*, 2021.

HANIAH, Haniah. *Perjuangan Emansipasi Wanita yang Naif dalam Kalau Tak Untung dan Kehilangan Mestika*. Sawo Manila, 2015, 1.4. ISSN 19076568.

HOWELL, Samantha. *The Evolution of Female Writers: An Exploration of Their Issues and Concerns from the 19th Century to Today*. University of Hawaii at Hilo HOHONU, 2015, 13.

KRISTANTO, Rony Chandra. *SASTRA DAN EROTISME: Kajian Teologis Terhadap Aspek Seksualitas dalam Sastra Kontemporer Indonesia*. Gema Teologi, 2009, 33.1.

MARCHING, Soe Tjen. *Dari dalam kubur*. Serpong, Tangerang Selatan: Marjin Kiri, 2020. ISBN 9786020788036.

MURRAY, Jeremy A.; NADEAU, Kathleen (ed.). *Pop Culture in Asia and Oceania*. ABC-CLIO, 2016. ISBN 9781440839900.

PAMUNTJAK, Laksmi. *Kitab kawin: kumpulan cerita*. Cetakan kedua. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2021, ISBN: 9786020654980.

PARAMADITHA, Intan. *Gentayangan: Pilih sendiri petualangan sepatu merahmu*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 2017. ISBN 9781787301177.

ROHIM, Rohim. "Penelusuran Ideologi dalam Novel Ayat-Ayat Cinta: sebuah Analisis Tematis dan Estetis." *Jurnal Pendidikan dan Kebudayaan*, vol. 16, no. 5, 2010

.

SURYAMAN, Maman; NURHADI, B. W.; LILIANI, Else. *Sejarah sastra indonesia berperspektif gender*. Leutikaprio, 2012, ISBN: 9786022254409.

WIERINGA, Saskia E.: *Two Indonesian women's organizations: Gerwani and the PKK*. *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, 1993, 25.2. ISSN 147821031773946.

WIYATMI, Wiyatmi: *KIPRAH PEREMPUAN DALAM PENULISAN SASTRA INDONESIA 2000-AN*, 2008.

Elektronické zdroje

About [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/about>

ANSHORI, Ahmad. *Mengapa Ghibah Disamakan Dengan Memakan Bangkai Manusia* [online]. 22.01.2015 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://muslim.or.id/24296-mengapa-ghibah-disamakan-dengan-memakan-bangkai-manusia.html>

Apple and Knife [online]. [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/apple-and-knife>

APRINIA, Anisa. *Pengertian Riya dalam Islam dan Beberapa Perkaranya* [online]. 02.01.2020 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://umroh.com/blog/pengertian-riya-dalam-islam>

Biography [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/>

Cara memasang tugu di makam seorang muslim. Monumen muslim di kuburan. [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://rvbany.ru/id/landscaping/kak-postavit-pamyatnik-na-mogilu-musulmanskie-musulmanskie/>

Dari Dalam Kubur: Soe Tjen Marching [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/55286991-dari-dalam-kubur>

Dr Soe Tjen Marching: Biography [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.soas.ac.uk/staff/staff114753.php>

Dari dalam kubur (Soe Tjen Marching): Membongkar sejarah palsu buatan penguasa [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://mofibo.com/dk/da/books/dari-dalam-kubur-soe-tjen-marching-membongkar-sejarah-palsu-buatan-penguasa-1521346>

Feby Indirani [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.goodreads.com/author/show/733643.Feby_Indirani

Goyang Penasaran: Naskah Drama dan Catatan Proses [online]. [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/buku-goyang-penasaran-naskah-drama-dan-catatan-proses>

Interview with indonesian author and feminist Feby Indirani: "God is my partner in crime" [online]. 28.10.2019 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://en.qantara.de/content/interview-with-indonesian-author-and-feminist-feby-indirani-god-is-my-partner-in-crime>

Karmila [online]. [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/1761041.Karmila>

Kisah Nabi Adam AS dan Azazil [online]. 24.11.2014 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://mahad.uin-suska.ac.id/2014/11/24/adam-dan-azazil/>

KITAB KAWIN (EDISI IWD) [online]. 2021 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://laksmipamuntjak.com/books/kitab-kawin-edisi-khusus-international-womens-day>

Laksmi Pamuntjak [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.theglobalist.com/contributors/laksmi-pamuntjak/>

Mati, Bertahun yang Lalu [online]. [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/9732603-mati-bertahun-yang-lalu>

Memburu Muhammad: Sinopsis [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/books/>

PAMARADITHA, Intan. *On the complicated question around writing about travel* [online]. 2.03.2020 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://lithub.com/on-the-complicated-questions-around-writing-about-travel/>

Pengertian Sifat Hasad dan Cara Mendeteksinya [online]. 17.12.2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://wakalahmu.com/artikel/dunia-islam/pengertian-sifat-hasad-dan-cara-mendeteksinya>

PRAYITNO, NIKEN ARI. *Pengertian Ujub dalam Islam, Mungkin Tanpa Sadar Kamu Melakukannya?: Salah satu penyakit hati yang harus kita hindari* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.popbela.com/career/inspiration/niken-ari/pengertian-ujub-dalam-islam/3>

PRIYANTO, Deduk. *Hati-hati Sering Ghibah, Begini Hukumnya dalam Islam* [online]. 4.11.2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.kompas.tv/article/228568/hati-hati-sering-ghibah-begini-hukumnya-dalam-islam?page=2>

RAHMAWATI, Fiqih. *Rangkuman Perjuangan RA Kartini: Biografi, Emansipasi Perempuan, dan Hari Kartini* [online]. 21.04.2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.kompas.tv/article/281881/rangkuman-perjuangan-ra-kartini-biografi-emansipasi-perempuan-dan-hari-kartini?page=3>.

RIVERA, Adrienne. *The History and Importance of Women's Literature* [online]. 12.04.2020 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://blog.bookstellyouwhy.com/the-history-and-importance-of-womens-literature>.

SETIAWAN, Ken. *Blessings from Buru* [online]. 24.6.2015 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.tribunal1965.org/en/blessings-from-buru-by-kensetiawan/?fbclid=IwAR3szp5aCXvITnSa3AKDmR03KxyotyirpwUodYqSBIofux7cUG87PssgqC4>

Sihir Perempuan [online]. [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/sihir-perempuan>

Soe Tjen Marching [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://stringfixer.com/nl/Soe_Tjen_Marching

Tentang Perusahaan [online]. [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://balaipustaka.co.id/?page_id=28.

The End of Silence: Accounts of the 1965 Genocide in Indonesia [online]. [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/31573670-the-end-of-silence>

The Wandering [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/book/show/46158533-the-wandering>

The Wandering [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/the-wandering>

Seznam obrázkových příloh

- **Obr.1** - About [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://laksmipamuntjak.com/about>
- **Obr.2** - Kitab Kawin (Edisi IWD) [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://laksmipamuntjak.com/public/uploads/2021/07/acf24f4e-1df0-43b8-9c2b-4f812ef01527.JPG>
- **Obr.3** - Biography [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/2021/05/16/66/>

- **Obr.4** - Books [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://febyindirani.com/Books/>
- **Obr.5** - Intan Paramaditha [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://electricliterature.com/el-author/intan-paramaditha/>
- **Obr.6** - The Wandering [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://intanparamaditha.com/the-wandering>
- **Obr.7** - Dr Soe Tjen Marching [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.soas.ac.uk/staff/staff114753.php>
- **Obr.8** - Dari Dalam Kubur [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://marjinkiri.com/product/dari-dalam-kubur/>